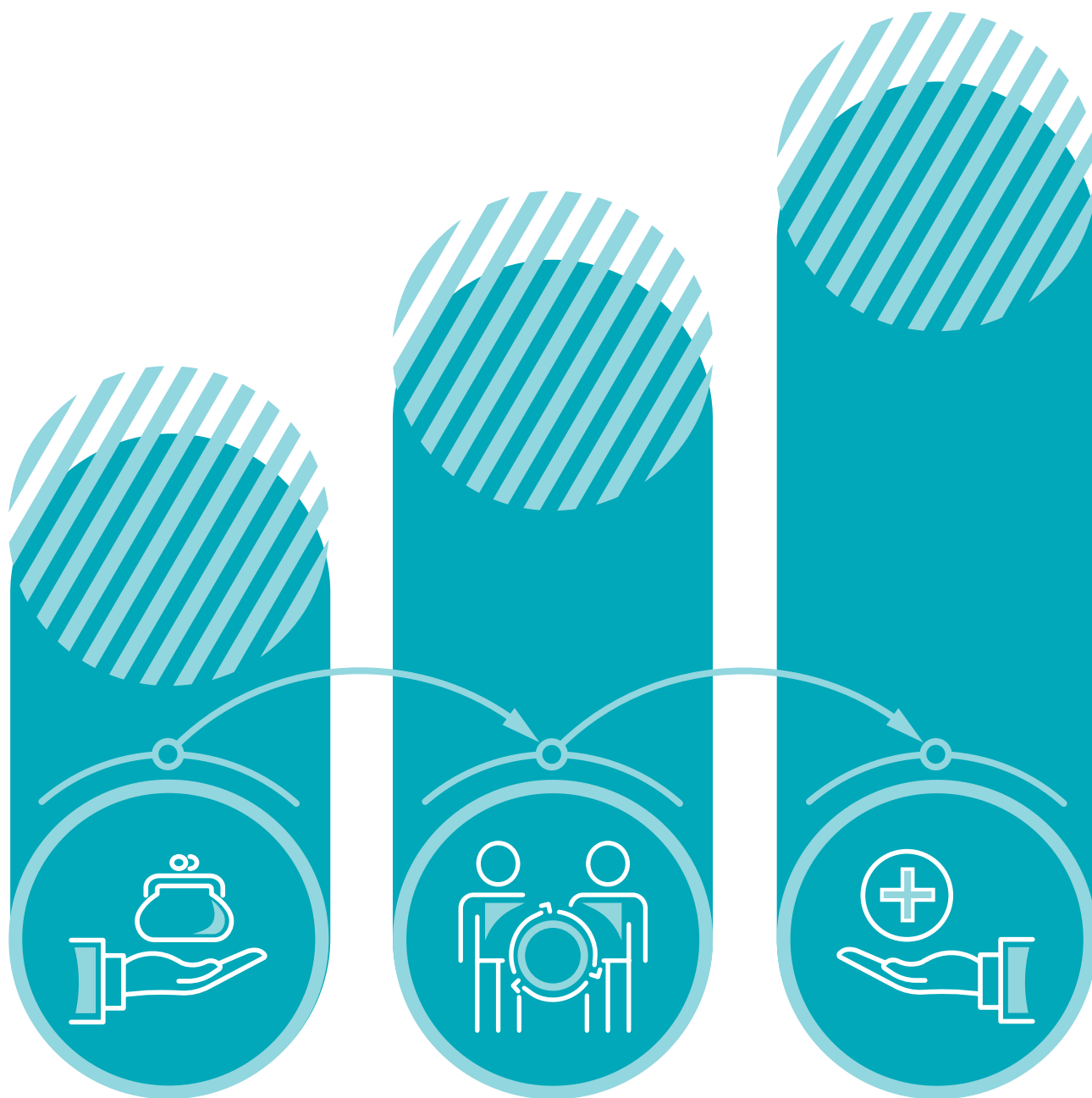
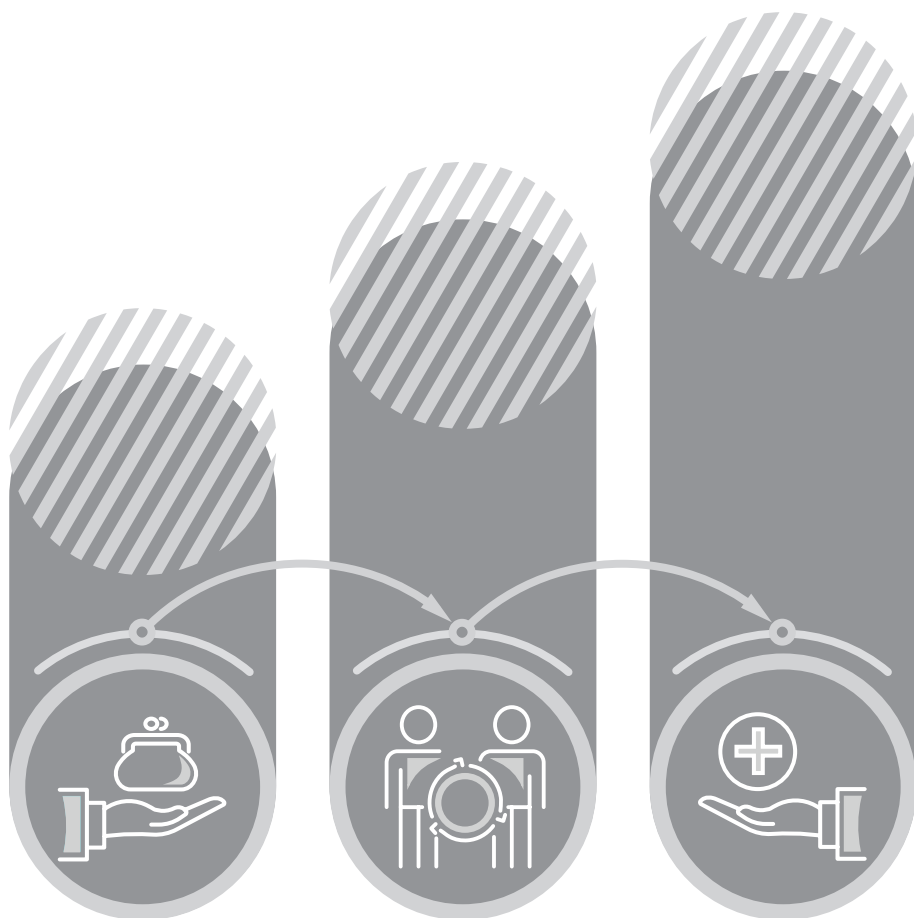

Sytuacja osób starszych w Polsce w 2024 r.

Główny Urząd Statystyczny
Urząd Statystyczny w Białymstoku

Opracowanie merytoryczne

Urząd Statystyczny w Białymstoku

pod kierunkiem

dr hab. Doroty Wyszkwowskiej

Zespół autorski

dr hab. Dorota Wyszkwowska – Zastępca Dyrektora Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Magdalena Gabińska, Sylwia Romańska – Ośrodek Badań i Analiz Gospodarki Senioralnej

Skład i opracowanie graficzne

Marzena Bylińska

ISSN 2956-8358

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

Przedmowa

Udostępniamy Państwu kolejną edycję publikacji poświęconej sytuacji osób starszych w Polsce. Proces starzenia się populacji, obserwowany od wielu lat, ma coraz większy wpływ na różne obszary funkcjonowania państwa i społeczeństwa. Dlatego ważne jest, aby podmioty zainteresowane tym procesem miały dostęp do rzetelnych informacji o warunkach życia seniorów, ich aktywności, potrzebach oraz wyzwaniach demograficznych, przed którymi stoi nasz kraj.

W publikacji przedstawiono charakterystykę populacji osób starszych, obejmując zarówno jej strukturę demograficzną, jak i najistotniejsze aspekty życia seniorów. Zawarto w niej obszerny zestaw danych i wskaźników obrazujących zmieniającą się sytuację tej grupy, które mogą stanowić podstawę do pogłębionych analiz oraz formułowania wniosków dotyczących szans i wyzwań wynikających ze starzenia się populacji.

W bieżącej edycji wykorzystano wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, a także dane zbiorcze opracowane na podstawie sprawozdawczości resortowej oraz informacje pozyskane ze źródeł administracyjnych. Na tej podstawie przedstawiono charakterystykę demograficzną osób starszych oraz przeprowadzono analizę ich sytuacji ekonomicznej i mieszkaniowej. Zaprezentowano także wybrane zagadnienia dotyczące zdrowia i opieki zdrowotnej, wsparcia społecznego oraz aktywności seniorów. Po raz pierwszy wykorzystano także wyniki Badania budżetu czasu ludności, które umożliwiły prezentację struktury dobowej aktywności seniorów.

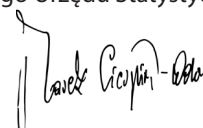
Zachęcamy Państwa do zapoznania się z naszą publikacją, mając nadzieję, że będzie ona wartościowym źródłem informacji, pomoże lepiej zrozumieć potrzeby osób starszych i wesprze działania mające na celu poprawę jakości ich życia. Jednocześnie pragniemy podziękować Narodowemu Funduszowi Zdrowia oraz Biuru Informacji Kredytowej za udostępnienie danych, które wzbogaciły tę publikację. Będziemy wdzięczni za wszelkie opinie i sugestie, które przyczynią się do udoskonalenia kolejnych jej edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr hab. Marek Cierpiat-Wolan

Warszawa, Białystok, grudzień 2025 r.

Spis treści

	Str.
Przedmowa	3
Spis treści	4
Spis tablic	5
Spis wykresów	6
Spis map	8
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	9
Synteza	10
Rozdział 1. Osoby starsze w Polsce	14
1.1. Liczba i struktura ludności w wieku 60 lat i więcej	14
1.2. Przeciętne dalsze trwanie życia, umieralność osób w wieku 60 lat i więcej	20
1.3. Prognoza demograficzna w perspektywie do 2060 r.	24
Rozdział 2. Sytuacja ekonomiczna i mieszkaniowa osób starszych	27
2.1. Aktywność ekonomiczna	27
2.2. Sytuacja finansowa	32
2.3. Sytuacja mieszkaniowa	40
2.4. Subiektywna ocena sytuacji materialnej	44
Rozdział 3. Stan i ochrona zdrowia oraz pomoc społeczna – wybrane zagadnienia dotyczące osób starszych	46
3.1. Ambulatoryjna opieka zdrowotna	46
3.2. Stacjonarna i uzdrowiskowa opieka zdrowotna	48
3.3. Samoocena stanu zdrowia	51
3.4. Wydatki publiczne na ochronę zdrowia	53
3.5. Pomoc społeczna	58
Rozdział 4. Aktywność osób starszych	63
4.1. Dobowy budżet czasu	63
4.2. Aktywność społeczno-kulturalna – wybrane zagadnienia	67
4.3. Korzystanie z Internetu	70
Uwagi ogólne	73

Spis tablic

	Str.
Tablica 1. Osoby w wieku 60 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania oraz grup wieku w 2024 r. ...	19
Tablica 2. Współczynnik feminizacji w 2024 r.	19
Tablica 3. Przeciętne dalsze trwanie życia w 2024 r.	21
Tablica 4. Współczynnik zgonów w 2024 r.	23
Tablica 5. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem danej grupy według płci (prognoza)	25
Tablica 6. Współczynnik feminizacji (prognoza)	26
Tablica 7. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 60–89 lat według płci i miejsca zamieszkania w 2024 r.	27
Tablica 8. Bierni zawodowo w wieku 60–74 lata według wybranych przyczyn bierności w 2024 r.	28
Tablica 9. Struktura pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej według płci i grup wieku w 2024 r.	29
Tablica 10. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych według płci i grup wieku w 2024 r.	31
Tablica 11. Gospodarstwa domowe w mieszkaniach wyposażonych w wybrane instalacje w 2024 r. ...	40
Tablica 12. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2024 r. ...	41
Tablica 13. Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w 2024 r.	43
Tablica 14. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.	44
Tablica 15. Porady udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.	46
Tablica 16. Struktura porad ambulatoryjnych udzielonych osobom w wieku 65 lat i więcej według rodzaju porad w 2024 r.	47
Tablica 17. Zdolność wykonywania czynności według rodzaju/stopnia ograniczeń w 2024 r.	52
Tablica 18. Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania według przyczyn w 2024 r.	52
Tablica 19. Zakłady stacjonarne pomocy społecznej w 2024 r.	58
Tablica 20. Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w 2024 r.	59
Tablica 21. Usługi opiekuńcze dla osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	61
Tablica 22. Usługi opiekuńcze finansowane z programu Opieka 75+ dla osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	62
Tablica 23. Odsetek osób wykonujących czynności według grup wieku w 2023 r.	64
Tablica 24. Przeciętny czas wykonywania czynności według grup wieku osób wykonujących w 2023 r.	65
Tablica 25. Członkowie kół, klubów lub sekcji w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r.	68
Tablica 26. Członkowie grup artystycznych w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r.	69
Tablica 27. Udział osób korzystających z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku według częstotliwości korzystania w 2024 r.	70
Tablica 28. Udział osób korzystających z Internetu w sprawach prywatnych w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku według wybranych celów	71

Spis wykresów

	Str.
Wykres 1. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem	14
Wykres 2. Osoby w wieku 60 lat i więcej według województw w 2024 r.	15
Wykres 3. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku	16
Wykres 4. Mediana wieku ludności według płci	16
Wykres 5. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (w wieku 65 lat i więcej) ..	17
Wykres 6. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	18
Wykres 7. Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 60 lat według płci	21
Wykres 8. Oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku 60 lat według płci oraz województw w 2024 r.	22
Wykres 9. Struktura zgonów osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.	22
Wykres 10. Współczynnik zgonów osób w wieku 60 lat i więcej według płci	23
Wykres 11. Ludność według płci i wieku	25
Wykres 12. Ludność w wieku 60 lat i więcej (prognoza)	26
Wykres 13. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy	29
Wykres 14. Struktura pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej według sekcji PKD w 2024 r.	30
Wykres 15. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych niebędących pracującymi w gospodarce narodowej według grup wieku w 2024 r.	31
Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r.	32
Wykres 17. Struktura dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	33
Wykres 18. Zasięg zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych	34
Wykres 19. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i jej relacja do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	34
Wykres 20. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2024 r.	35
Wykres 21. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2024 r.	35
Wykres 22. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i jej relacja do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	36
Wykres 23. Wartość zobowiązań kredytowych osób w wieku 60 lat i więcej	37
Wykres 24. Przeciętna liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadająca na 1 mieszkańca w 2024 r.	47
Wykres 25. Poradnie geriatryczne według województw w 2024 r.	48

	Str.
Wykres 26. Oddziały geriatryczne	48
Wykres 27. Oddziały geriatryczne według województw w 2024 r.	49
Wykres 28. Struktura pacjentów zakładów opieki długoterminowej według grup wieku w 2024 r.	49
Wykres 29. Kuracjusze zakładów uzdrowiskowych w wieku 65 lat i więcej według województw w 2024 r.	50
Wykres 30. Struktura kuracjuszy zakładów uzdrowiskowych w wieku 65 lat i więcej w opiece stacjonarnej według sposobu finansowania w 2024 r.	50
Wykres 31. Samoocena stanu zdrowia osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	51
Wykres 32. Struktura kosztów refundacji leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.	53
Wykres 33. Udział kosztów refundacji leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej w kosztach refundacji leczenia szpitalnego ogółem według województw w 2024 r.	54
Wykres 34. Struktura kosztów refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych udzielonych osobom w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.	54
Wykres 35. Udział kosztów refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych udzielonych osobom w wieku 60 lat i więcej w kosztach refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych ogółem według województw w 2024 r.	55
Wykres 36. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatry według województw w 2024 r.	56
Wykres 37. Mieszkańcy zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej według województw w 2024 r.	60
Wykres 38. Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.	60
Wykres 39. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie mieszkańców wybranych typów zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w 2024 r.	61
Wykres 40. Struktura doby przeciętnego Polaka według grup wieku oraz głównych grup czynności w 2023 r.	64
Wykres 41. Struktura doby osób według grup wieku oraz rodzajów czynności	66
Wykres 42. Udział osób korzystających z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku	70
Wykres 43. Udział osób w wieku 60–74 lata posiadających ogólne umiejętności cyfrowe w liczbie ludności ogółem w tym wieku według poziomu umiejętności i płci w 2024 r.	72

Spis map

	Str.
Mapa 1. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ludności ogółem w 2024 r.	15
Mapa 2. Mediana wieku ludności w 2024 r.	17
Mapa 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (w wieku 65 lat i więcej) w 2024 r.	18
Mapa 4. Współczynnik feminizacji populacji osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	20
Mapa 5. Współczynnik zgonów osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	24
Mapa 6. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 60–89 lat w 2024 r.	28
Mapa 7. Udział pracujących emerytów w ogólnej liczbie osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	30
Mapa 8. Liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych w wieku 60 lat i więcej przypadająca na 10 tysięcy osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	36
Mapa 9. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kredytów konsumpcyjnych w 2024 r.	38
Mapa 10. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kredytów hipotecznych w 2024 r.	39
Mapa 11. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kart kredytowych i limitów debetowych w 2024 r.	39
Mapa 12. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatry na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	56
Mapa 13. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki hospicyjnej i paliatywnej na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	57
Mapa 14. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.	57
Mapa 15. Udział czytelników powyżej 60 roku życia zarejestrowanych w bibliotekach publicznych w ogólnej liczbie czytelników w 2024 r.	67
Mapa 16. Udział osób powyżej 60 roku życia w ogólnej liczbie członków kół, klubów, sekcji w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r.	68
Mapa 17. Udział osób powyżej 60 roku życia w ogólnej liczbie członków grup artystycznych w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r.	69

Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji
Znak v	oznacza dane o niskiej precyzji
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Skrót	Znaczenie
tys.	tysiąc
mln	milion
mld	miliard
zł	złoty
min.	minuta
godz.	godzina
p. proc.	punkt procentowy
r.	rok
tj.	to jest
itp.	i tym podobne
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
BIK	Biuro Informacji Kredytowej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

W 2024 r. można zaobserwować kontynuację procesu starzenia się ludności w Polsce. Na koniec 2024 r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej wyniosła 10,0 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 0,9%. Udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski osiągnął poziom 26,6%, co oznacza wzrost o 0,3 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi¹ wzrósł do poziomu 31,8 z 30,9 w roku poprzednim. Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 40,8, podczas gdy rok wcześniej wynosił 40,0. Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2060 spodziewany jest dalszy wzrost liczby seniorów. W 2060 r. w Polsce liczba osób starszych wyniesie 11,9 mln, tj. o 18,8% więcej niż w 2024 r. Udział seniorów w populacji ludności Polski będzie stanowić 38,3% ogółu ludności.

Starzenie się ludności obserwowane jest z różnym natężeniem w poszczególnych województwach. W 2024 r., podobnie jak przed rokiem, najwyższym odsetkiem osób w wieku 60 lat i więcej charakteryzowało się województwo świętokrzyskie (29,8%), natomiast najniższym – małopolskie (24,5%).

W 2024 r. najliczniejszą grupę seniorów stanowiły osoby w wieku 65–69 lat. Ich udział w ogólnej liczbie osób starszych wyniósł 25,1%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 80–84 lata, których udział w populacji osób starszych ukształtował się na poziomie 7,7%.

Większość osób w wieku senioralnym zamieszkuje w miastach. W 2024 r. wskaźnik urbanizacji w przypadku osób w wieku 60 lat i więcej ukształtował się na poziomie 63,7%. Wśród mieszkańców miast osoby starsze stanowiły 28,5%, a w gronie osób zamieszkujących na wsi odsetek seniorów wyniósł 23,8%.

Wśród seniorów, podobnie jak w całej populacji, przeważają kobiety. Udział kobiet w zbiorowości osób starszych w 2024 r. wyniósł 58,0%. W grupie osób w wieku 60 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadało 138 kobiet. W porównaniu do roku poprzedniego wśród osób starszych odnotowano więcej małżeństw. Mężczyźni w wieku 60 lat i więcej zawarli 6835 związków małżeńskich (wobec 6621 w 2023 r.), a kobiety w tym wieku 4171 – wobec 4041 w poprzednim roku. Współczynnik małżeństw wśród seniorów wyniósł 1,6, a w gronie senierek – 0,7. W 2024 r. orzeczono 2810 rozwodów z udziałem kobiet w wieku 60 lat i więcej w dniu wniesienia powództwa (w 2023 r. – 2720). Rozwodzących się mężczyzn w wieku senioralnym było 4186 (wobec 4059 w roku poprzednim).

W Polsce w 2024 r. zmarło 355,2 tys. osób w wieku 60 lat i więcej. Odsetek zgonów tych osób w ogólnej liczbie zgonów wyniósł 87,0%. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba zgonów osób starszych wzrosła o 0,2%, a udział zgonów seniorów w ogólnej liczbie zgonów wzrósł o 0,3 p. proc. Współczynnik zgonów w populacji osób w wieku 60 lat i więcej² ukształtował się na poziomie 35,8, co oznacza znaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego, kiedy to osiągnął wartość – 36,0.

W 2024 r. przewidywane przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej wynosiło 74,9 roku, natomiast płci żeńskiej – 82,3 roku. W przypadku kobiet było to o 0,3 roku więcej niż rok wcześniej, a mężczyzn – o 0,2 roku więcej. Mężczyzna w wieku 60 lat w 2024 r. miał przed sobą 19,8 roku życia, tj. o 0,2 roku więcej niż mężczyzna, który wiek ten osiągnął w roku 2023. W przypadku kobiet w tym wieku przewidywana przeciętna długość dalszego życia wyniosła 24,5 roku, co oznacza wzrost o 0,1 roku w porównaniu z 2023 r.

W 2024 r. zaobserwowano niewielki spadek aktywności zawodowej seniorów. Liczba osób aktywnych zawodowo w wieku 60–89 lat wyniosła 1438 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 0,3%. Współczynnik aktywności spadł z 15,4% do 15,2%, a wskaźnik zatrudnienia wyniósł 15,0% wobec 15,2% rok wcześniej. Najwyższym odsetkiem pracujących w grupie w wieku 60–89 lat, podobnie jak rok wcześniej, charakteryzowało się województwo mazowieckie (19,1%). Liczba osób biernych zawodowo w wieku 60–89 lat wyniosła 8010 tys., tj. o 1,0% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział osób biernych zawodowo w tej grupie wieku osiągnął 84,8%.

¹ Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku od 15 do 64 lat.

² Współczynnik zgonów w populacji osób w wieku 60 lat i więcej – liczba zgonów na 1000 osób w tej grupie wieku.

Na koniec 2024 r. w Polsce odnotowano 576,9 tys. pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej, a ich liczba w porównaniu z rokiem poprzedni wzrosła o 1,4%. Pracujący emeryci stanowili 41,7% wszystkich osób pracujących w wieku 60 lat i więcej (o 0,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej). Najwięcej seniorów z ustalonym prawem do emerytury pracowało w sekcji Handel i naprawa pojazdów samochodowych (16,1% ogółu pracujących emerytów w analizowanym wieku) oraz w Opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (14,6%).

W 2024 r. w stosunku do roku poprzedniego gospodarstwa domowe osób starszych nominalnie miały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych, w skład których wchodziła przynajmniej 1 osoba w wieku 60 lat i więcej, wyniósł 2992 zł i wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 17,1%. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w tych gospodarstwach osiągnęły wartość 1751 zł, tj. o 13,3% wyższą w porównaniu z rokiem 2023. Osoby w wieku 60 lat i więcej, żyjące w gospodarstwach domowych złożonych wyłącznie z osób w tym wieku, dysponowały przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym przypadającym na 1 osobę w wysokości 3450 zł, tj. o 14,6% wyższym niż rok wcześniej. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych seniorów ukształtowały się na poziomie 2334 zł (wzrost o 12,4%). Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi ukształtował się na poziomie 67,7%, tj. o 1,3 p. proc. niższym niż rok wcześniej. W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych. W grupie osób w wieku 60 lat i wyniósł on 5,0% wobec 5,9% w roku poprzednim.

Podstawowym źródłem utrzymania gospodarstw domowych składających się wyłącznie z osób starszych są dochody ze świadczeń społecznych. W 2024 r. stanowiły one 84,0% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w tych gospodarstwach. Ze świadczeń społecznych najwyższy udział (aż 80,1% ogółu dochodu rozporządzalnego) miały emerytury i renty. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych ukształtowała się na poziomie 3849 zł i wzrosła o 14,4% w stosunku do roku 2023, a z KRUS osiągnęła wartość 2103 zł (wzrost o 13,9%).

W 2024 r. zmalała liczba seniorów korzystających z zasiłków stałych, natomiast wzrosła kwota wypłaconych im świadczeń. Z zasiłków stałych skorzystało 68,5 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, a ich wartość wyniosła 504,1 mln zł, z czego 95,8% trafiło do seniorów samotnie gospodarujących.

W 2024 r., według danych Biura Informacji Kredytowej (BIK), zmniejszyła się liczba osób starszych posiadających kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a nieznacznie zwiększyła się liczba seniorów posiadających karty kredytowe i limity debetowe. Odsetek kredytobiorców kredytów konsumpcyjnych w populacji seniorów wyniósł 16,2%, a kredytobiorców kredytów hipotecznych – 2,9%. Seniorzy posiadający karty kredytowe lub limity debetowe stanowili natomiast 29,6% osób starszych.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej uległa poprawie. W 2024 r. odnotowano wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację jako dobrą lub raczej dobrą, przy jednoczesnym spadku liczby ocen złych lub raczej złych. Oceny te nadal jednak pozostają mniej optymistyczne niż w gospodarstwach bez osób starszych. Dobrą lub raczej dobrą sytuację materialną deklarowano w 50,2% gospodarstw z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej oraz w 46,3% gospodarstw składających się wyłącznie z osób w tej grupie wieku. Z kolei złą lub raczej złą sytuację materialną wskazano w 5,3% gospodarstw domowych z osobami starszymi oraz w 6,7% gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby w wieku 60 lat i więcej.

W 2024 r. prawie wszystkie gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej wyposażone były w odbiornik telewizyjny (98,6%) oraz pralkę automatyczną (97,1%). Nieco mniej gospodarstw posiadało kuchenkę mikrofalową (66,2%) oraz zmywarkę do naczyń (48,0%). Dostęp do Internetu miało 81,6% analizowanych gospodarstw, a telewizję kablową lub satelitarną 64,1%. Stopień wyposażenia we wspomniane dobra nie wykazuje znaczących różnic ze względu na miejsce zamieszkania.

W 2024 r., według subiektywnej oceny dotyczącej użytkowanego mieszkania, 96,0% gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą starszą dysponowało odpowiednimi warunkami techniczno-sanitarnymi. Należy jednak podkreślić, że prawie jedna czwarta gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą (23,8%) zamieszkiwała w budynkach, w których występowały bariery architektoniczne, co mogło utrudniać codzienne funkcjonowanie seniorów. Wśród gospodarstw złożonych wyłącznie z osób starszych odsetek ten był wyższy i wyniósł 26,6%.

W końcu 2024 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej funkcjonowało 24,2 tys. przychodni oraz 0,5 tys. praktyk lekarskich i 2,5 tys. praktyk stomatologicznych, realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych. Zgodnie ze sprawozdawczością placówek ochrony zdrowia, w analizowanym roku osobom w wieku 65 lat i więcej udzielono łącznie 115,6 mln porad, co stanowiło 32,1% ich ogólnej liczby. W 2024 r. funkcjonowały 194 poradnie geriatryczne, tj. o 1 mniej niż rok wcześniej. Udzielono w nich łącznie 102,3 tys. porad lekarskich.

Stacjonarną opiekę zdrowotną w 2024 r. zapewniało w Polsce 888 szpitali ogólnych z liczbą łóżek wynoszącą 159,9 tys. W szpitalach tych działało 66 oddziałów geriatrycznych, które dysponowały 1,2 tys. łóżek. W stosunku do roku poprzedniego liczba łóżek na tych oddziałach wzrosła o 1,6%, a liczba leczonych o 8,1%.

W zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjach oraz na oddziałach paliatywnych, na koniec 2024 r. przebywało 34,2 tys. osób w wieku 61 lat i więcej. Największą liczbę pacjentów stanowiły osoby w wieku 80 lat i więcej – 18,4 tys. osób. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej, korzystających z leczenia uzdrowskiego wyniosła 477,3 tys., a ich odsetek w populacji osób starszych wyniósł 6,2%.

Koszty świadczeń zdrowotnych poniesione przez Narodowy Fundusz Zdrowia w 2024 r. wyniosły 178,3 mld zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 22,4 mld zł, tj. o 14,4%. Według danych NFZ środki finansowe przeznaczone na refundację świadczeń geriatrycznych w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i leczenia szpitalnego w 2024 r. wyniosły 353,7 mln zł, z czego na szpitalną opiekę geriatryczną przeznaczono 96,6% tej kwoty.

W 2024 r. koszty refundacji świadczeń leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej stanowiły 55,8% ogólnej kwoty refundacji tych świadczeń. W przypadku ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych, wartość refundacji świadczeń udzielonych osobom starszym wyniosła 49,9% ogólnej kwoty refundacji w tym zakresie. Koszty leczenia seniorów w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, finansowane przez NFZ, stanowiły 41,6% wartości tych świadczeń.

Pod koniec 2024 r. funkcjonowały 2232 stacjonarne zakłady pomocy społecznej (o 94 placówki więcej niż w 2023 r.), wśród których były 903 domy pomocy społecznej oraz 680 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Zakłady stacjonarne pomocy społecznej dysponowały liczbą miejsc wynoszącą 134,1 tys., co oznacza ich wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 tys., tj. o 1,1%. Najwięcej miejsc było w domach pomocy społecznej (84,3 tys.). Udział osób starszych w ogóle mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej wzrósł w skali roku o 0,7 p. proc. i ukształtował się w 2024 r. na poziomie 68,7%.

Analiza wyników Badania budżetu czasu ludności z 2023 r. pozwala stwierdzić, że w przypadku osób starszych rośnie udział czasu przeznaczanego w ciągu doby na zaspokajanie potrzeb fizjologicznych, szczególnie w przypadku osób w wieku 65 lat i więcej. W grupie osób w wieku 60–64 lata potrzeby te zajmowały średnio 48,4% doby, natomiast wśród osób w wieku 65 lat i więcej – 52,0%. Seniorzy poświęcają jednocześnie mniej czasu na obowiązki, zwłaszcza pracę zawodową, a więcej na odpoczynek, w tym korzystanie ze środków masowego przekazu. Obowiązki stanowiły 26,8% doby w grupie osób w wieku 60–64 lata, a wśród osób w wieku 65 lat i więcej już tylko 19,8%. Odpoczynek zajmował przeciętnie 20,6% doby młodszych seniorów i 24,8% doby starszych seniorów. Z wiekiem zmniejsza się również mobilność, co widoczne jest w krótszym czasie przeznaczanym na przemieszczanie się.

W 2024 r. z oferty bibliotek publicznych skorzystało 990,2 tys. osób powyżej 60 roku życia, tj. o 4,3% więcej niż rok wcześniej. Więcej seniorów niż w roku poprzednim korzystało również z oferty kulturalnej centrów kultury, domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W jednostkach tych 177,0 tys. osób w wieku powyżej 60 lat (o 8,7% więcej niż w 2023 r.) było członkami różnych kół, klubów i sekcji, a 53,2 tys. aktywnie udzielało się w grupach artystycznych (wzrost o 3,1%). Z różnego rodzaju kursów prowadzonych w tych jednostkach skorzystało blisko 10,0 tys. osób w wieku powyżej 60 lat, tj. o 0,5% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2024 r. utrzymał się, obserwowany w poprzednich lat, wzrost odsetka osób starszych korzystających z Internetu. Z sieci korzystało 66,5% osób w wieku 60–74 lata (67,6% kobiet i 65,0% mężczyzn), co oznacza wzrost o 4,6 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Mimo obserwowanej tendencji udział użytkowników Internetu wśród osób starszych pozostaje wyraźnie niższy niż w młodszych grupach wieku.

Do łączenia się z Internetem osoby starsze najczęściej używały smartfonów i laptopów. Podczas użytkowania Internetu w sprawach prywatnych najczęściej wykonywanymi przez nich czynnościami było czytanie on-line wiadomości, gazet lub czasopism, wyszukiwanie informacji na temat zdrowia własnego lub bliskich oraz informacji o towarach lub usługach. Osoby starsze nadal znacznie rzadziej, niż osoby młodsze, korzystały ze stron internetowych lub aplikacji jednostek administracji publicznej, a także z możliwości dokonywania zakupów przez Internet. W analizowanej populacji osób starszych 17,7% korzystających z Internetu posiadało co najmniej podstawowe ogólne umiejętności cyfrowe, a 9,5% charakteryzowało się brakiem jakichkolwiek umiejętności cyfrowych.

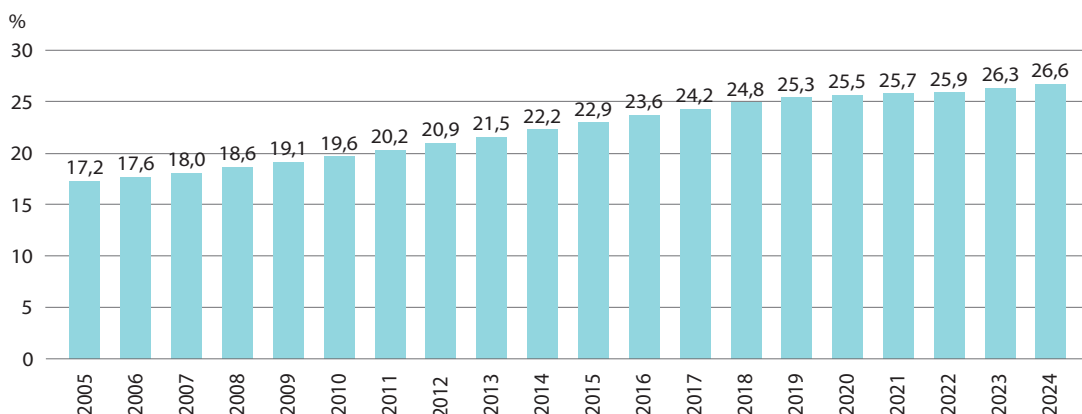
Rozdział 1

Osoby starsze w Polsce

1.1. Liczba i struktura ludności w wieku 60 lat i więcej

W końcu 2024 r. liczba ludności Polski wyniosła 37489,1 tys. osób i była o 147,4 tys. niższa niż w 2023 r. Obserwowane były także dalsze zmiany w strukturze wieku, wynikające z postępującego procesu starzenia się ludności. W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, nastąpił wzrost liczby mieszkańców Polski w wieku 60 lat i więcej. Na koniec roku populacja osób starszych wyniosła 9979,0 tys. i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 0,9%. Od 2006 r. obserwuje się stały wzrost udziału osób starszych w populacji Polski. W 2005 r. udział ten wyniósł 17,2%, a w 2024 r. ukształtował się na poziomie 26,6%.¹

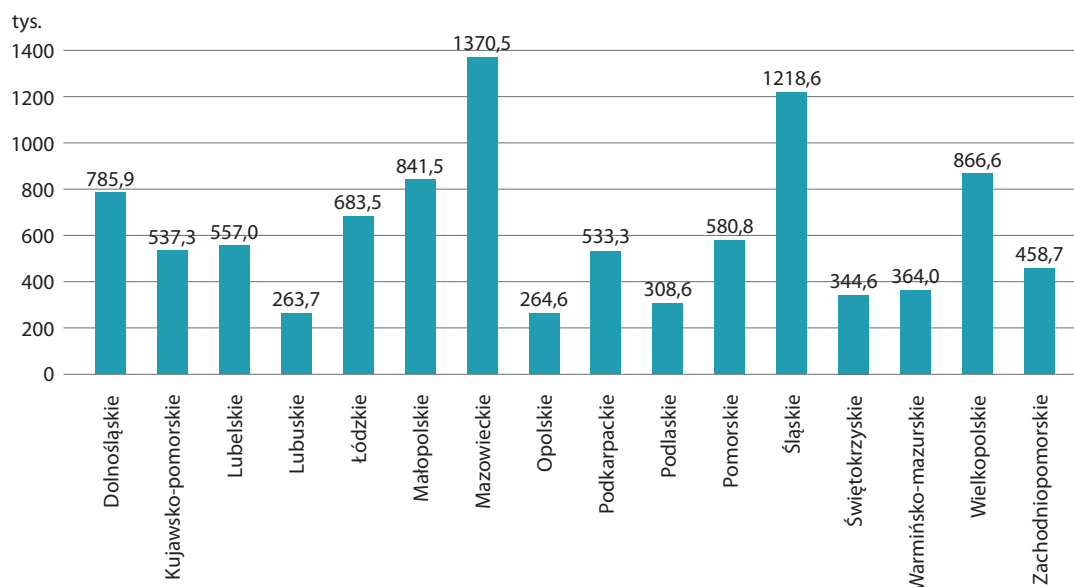
Wykres 1. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem
Stan w dniu 31 grudnia

Liczba seniorów jest istotnie zróżnicowana przestrzennie, co jest przede wszystkim konsekwencją zróżnicowania ogólnej liczby ludności w poszczególnych województwach. W 2024 r. ponad jedna czwarta (25,9%) seniorów zamieszkiwała dwa województwa, tj. mazowieckie oraz śląskie. W województwie o najmniejszej liczbie osób starszych – lubuskim, mieszkało 2,6% ogólnej liczby osób starszych.

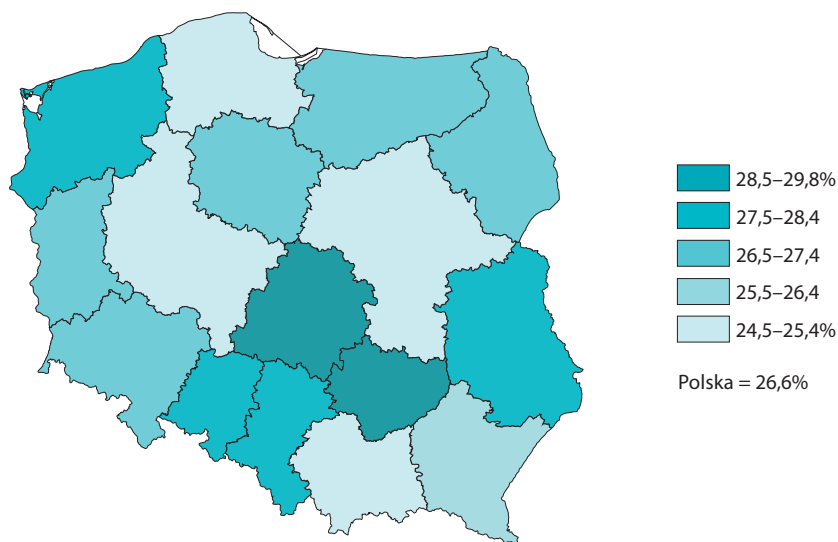
¹ Dane oraz wskaźniki odnoszące się do liczby ludności od 2020 r. zostały w publikacji zaprezentowane zgodnie z bilansem przygotowanym na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP 2021).

Wykres 2. Osoby w wieku 60 lat i więcej według województw w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

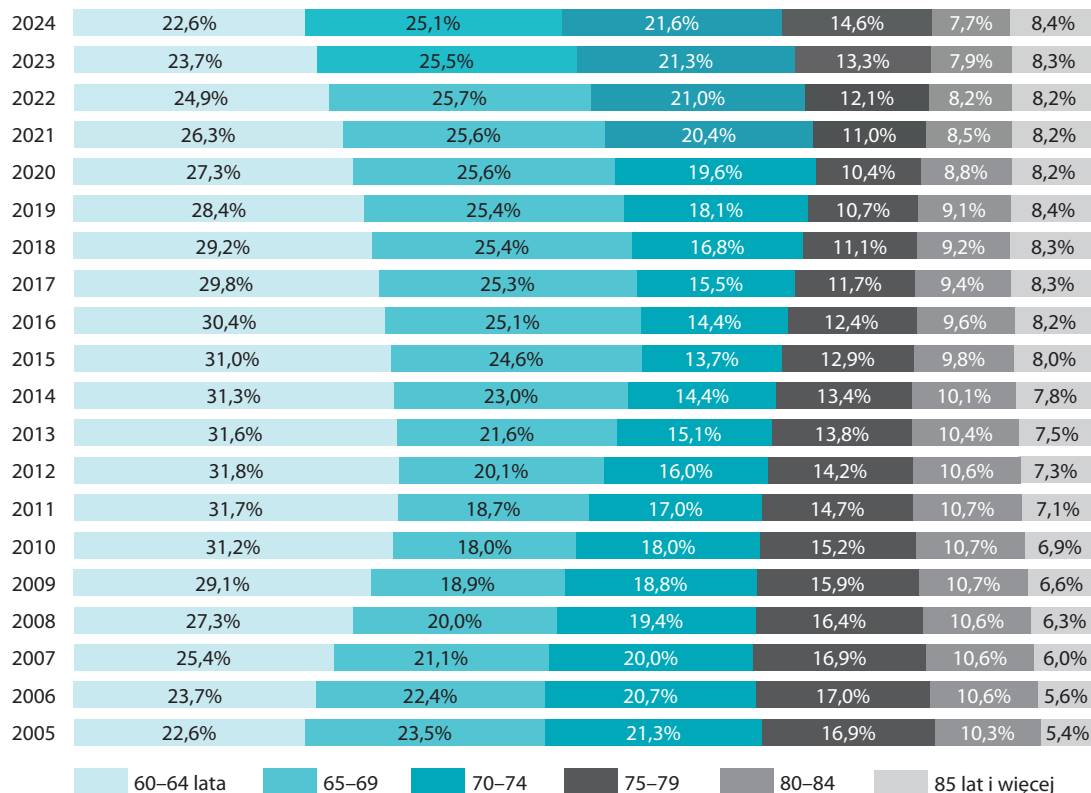
Starzenie się ludności obserwowane jest z różnym natężeniem w poszczególnych województwach. W 2024 r. najwyższym odsetkiem osób w wieku 60 lat i więcej charakteryzowało się województwo świętokrzyskie (29,8%), natomiast najniższym – małopolskie (z udziałem wynoszącym 24,5%). Od roku 2005 odsetek osób starszych najbardziej zwiększył się w województwie zachodniopomorskim (wzrost o 12,6 p. proc.), a najmniej w województwie mazowieckim (o 6,3 p. proc.).

Mapa 1. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ludności ogółem w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

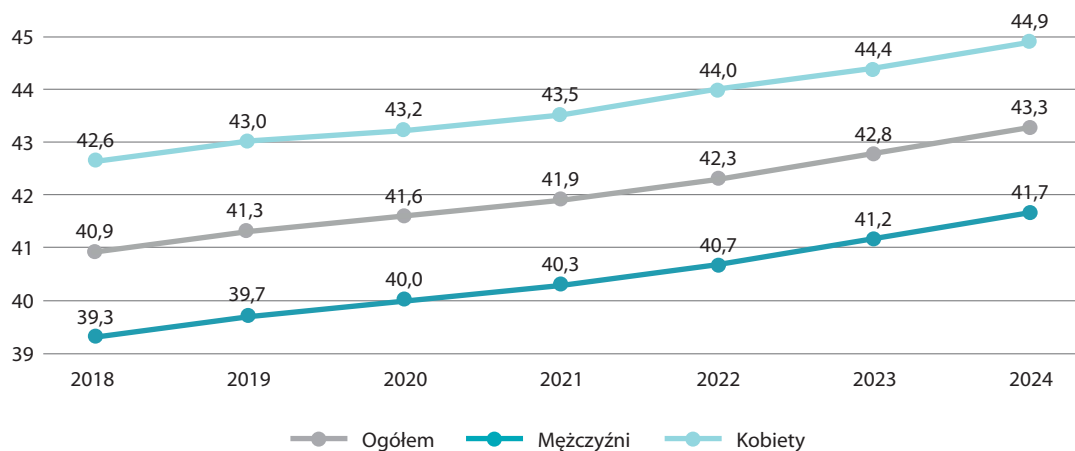
W 2024 r. najliczniejszą grupę seniorów stanowiły osoby w wieku 65–69 lata. Ich udział w ogólnej liczbie osób starszych wyniósł 25,1%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 80–84 lata, których udział w populacji osób starszych ukształtował się na poziomie 7,7%.

Wykres 3. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku
Stan w dniu 31 grudnia

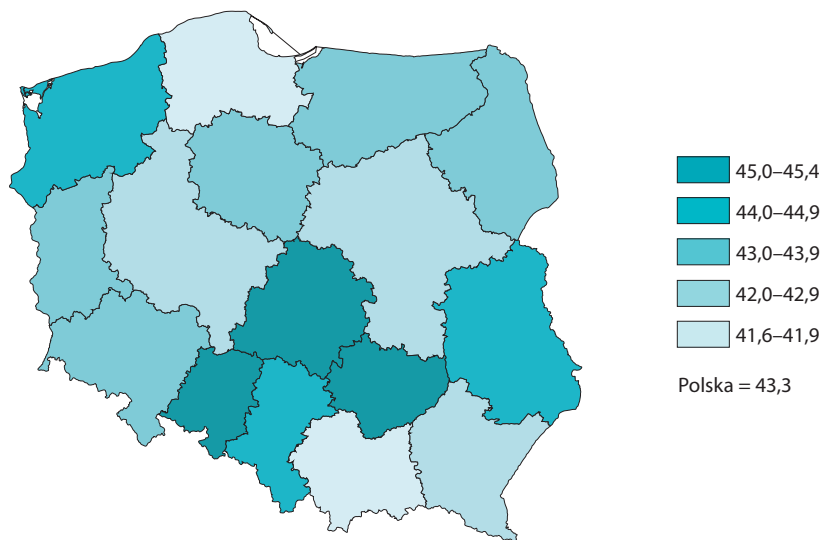
W związku ze wzrostem liczby osób starszych w populacji rośnie mediana wieku mieszkańców Polski, która w 2024 r. ukształtowała się na poziomie 43,3. Mediana wieku kobiet była wyższa niż mężczyzn i wyniosła 44,9 wobec 41,7. Na wsi wyniosła 41,8, a w mieście 44,3.

Wykres 4. Mediana wieku ludności według płci
Stan w dniu 31 grudnia

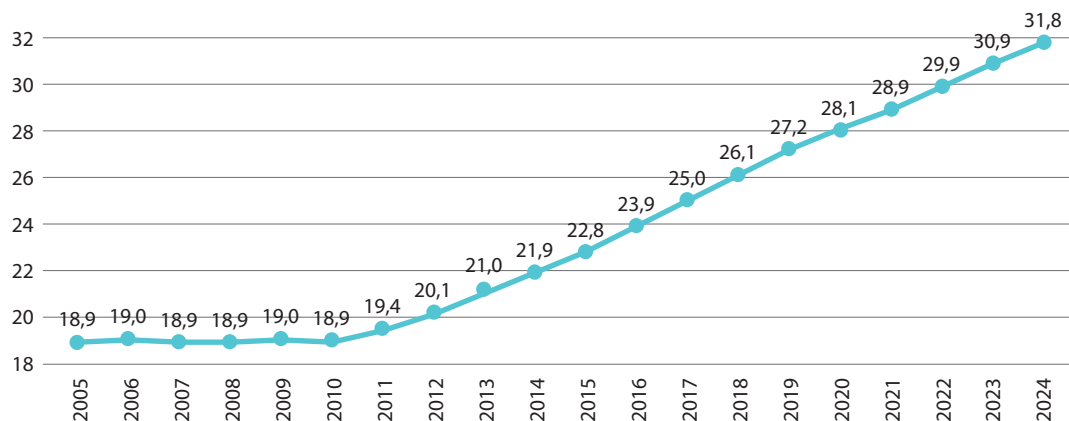
Najwyższą medianą wieku ludności charakteryzowało się w 2024 r. województwo świętokrzyskie, w którym wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 45,4 oraz opolskie, w którym mediana wieku ludności wyniosła 45,1. Województwami o najniższym poziomie mediany było województwo małopolskie – 41,6 i pomorskie – 41,7.

**Mapa 2. Mediana wieku ludności w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

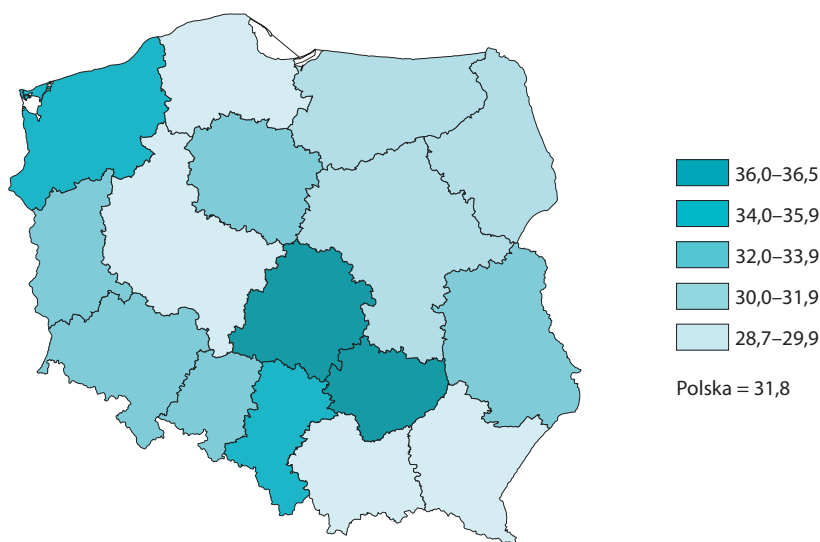
Spadek liczby ludności ogółem i wzrost liczby seniorów skutkuje wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczby osób w wieku 65 lat i więcej przypadającej na 100 osób w wieku od 15 do 64 lat). Wskaźnik ten ukształtował się w 2024 r. na poziomie 31,8. Dynamiczny wzrost tego wskaźnika zauważalny jest od 2011 r. W latach 2005–2010 wahał się on między 18,9 a 19,0.

**Wykres 5. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (w wieku 65 lat i więcej)
Stan w dniu 31 grudnia**

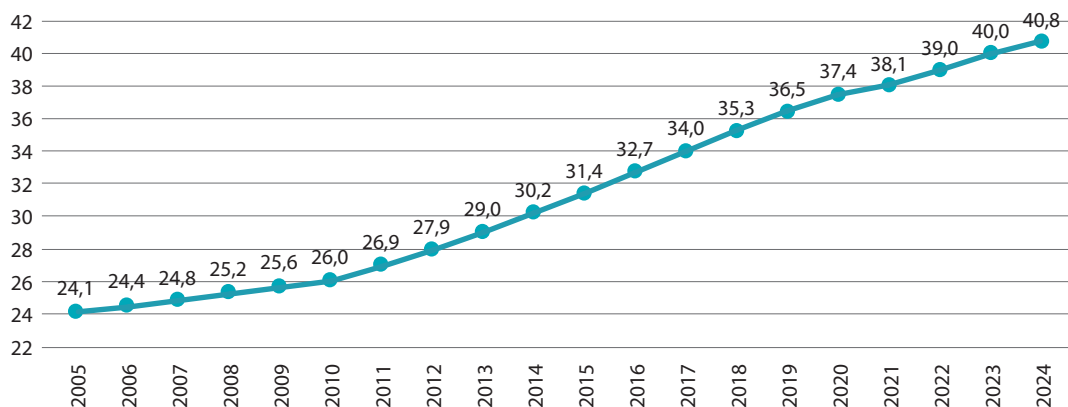
W 2024 r. najwyższy poziom wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi zanotowano w województwie świętokrzyskim (36,5), podczas gdy w województwie małopolskim był on najniższy i ukształtował się na poziomie 28,7.

Mapa 3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (w wieku 65 lat i więcej) w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Dynamiczny przyrost liczby osób starszych oznacza, że wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (tj. 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet). W 2024 r. wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 40,8, tj. o 0,8 wyższym niż w roku poprzednim i aż o 16,7 wyższym niż w roku 2005.

Wykres 6. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Stan w dniu 31 grudnia

Niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące pogorszeniem relacji między liczbą osób w najmłodszych i najstarszych grupach wieku mają swoje odzwierciedlenie w rosnącym indeksie starości. W 2024 r. na 100 wnuczków przypadało 141 dziadków, a w roku ubiegłym – 133. W 2010 r. wskaźnik ten, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat, kształtował się na poziomie 89.

Osoby starsze, podobnie jak ogół ludności, częściej zamieszkują miasta niż wsie. Wskaźnik urbanizacji dla mieszkańców Polski w 2024 r. wyniósł 59,4%, a w przypadku osób w wieku 60 lat i więcej był jeszcze wyższy i ukształtował się na poziomie 63,7%. W strukturze wieku ludności miast można zauważyć wyższy udział osób starszych niż na wsi. W 2024 r. wśród mieszkańców miast było 28,5% seniorów, natomiast na terenach wiejskich wskaźnik ten osiągnął poziom 23,8% (w 2023 r. odpowiednio 28,2% i 23,4%). Najliczniejszą grupę osób w wieku starszym zarówno w miastach, jak i na wsi stanowiły osoby w wieku 65–69 lat (odpowiednio 24,7% i 25,8%).

W 2024 r. wśród kobiet zamieszkujących Polskę 29,9% było w wieku senioralnym (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 0,4 p. proc.), podczas gdy wśród mężczyzn udział seniorów ukształtował się na poziomie 23,2% (22,8% w roku poprzednim).

Tablica 1. Osoby w wieku 60 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania oraz grup wieku w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
W % ludności ogółem danej grupy	26,6	23,2	29,9	28,5	23,8
W % ludności w wieku 60 lat i więcej danej grupy:					
60–64 lata	22,6	25,5	20,5	20,8	25,7
65–69	25,1	27,0	23,7	24,7	25,8
70–74	21,6	21,8	21,5	22,3	20,3
75–79	14,6	13,7	15,2	15,4	13,2
80–84	7,7	6,4	8,7	8,1	7,2
85 lat i więcej	8,4	5,6	10,4	8,7	7,9

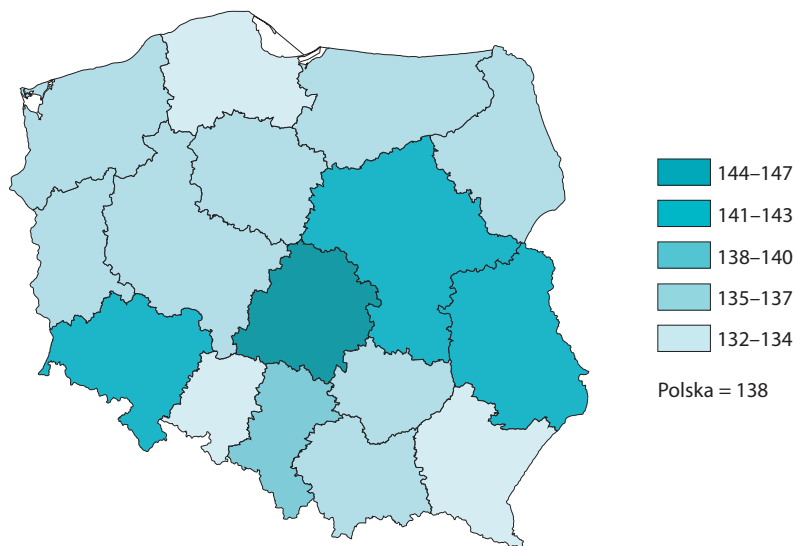
Wśród seniorów, podobnie jak w całej populacji ludności, przeważają kobiety. W 2024 r. kobiety stanowiły 51,7% ogółu ludności, a na 100 mężczyzn przypadało ich 107. Udział kobiet w populacji osób starszych był wyższy i w 2024 r. wyniósł 58,0%. Wśród osób w wieku 60 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadało 138 kobiet. W zbiorowości osób starszych współczynnik feminizacji wzrasta wraz z wiekiem co jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn w tej grupie.

Tablica 2. Współczynnik feminizacji w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś
Ogółem	107	112	101
W tym dla osób w wieku 60 lat i więcej	138	148	123
60–64 lata	111	120	99
65–69	121	132	105
70–74	136	146	118
75–79	154	159	142
80–84	188	190	184
85 lat i więcej	256	252	264

Najwyższym współczynnikiem feminizacji populacji osób w wieku 60 lat i więcej charakteryzowało się województwo łódzkie, w którym wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 147, natomiast najniższym województwo podkarpackie ze wskaźnikiem na poziomie 132.

**Mapa 4. Współczynnik feminizacji populacji osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Mężczyźni w wieku 60 lat i więcej w 2024 r. zawarli 6835 małżeństw wobec 6621 w roku poprzednim, a kobiety w tym wieku – 4171 (w roku poprzednim – 4041). W porównaniu do roku 2023 liczba małżeństw zawartych zarówno przez kobiety jak i mężczyzn w wieku 60 lat i więcej wzrosła o 3,2%. W tym samym czasie w populacji osób w Polsce zanotowano odwrotny trend. W 2024 r. zarejestrowano 135,4 tys. nowo zawartych związków małżeńskich, tj. o 7,2% mniej niż w roku poprzednim.

Współczynnik małżeństw wśród mężczyzn w wieku 60 lat i więcej wyniósł 1,6. Częstość zawierania małżeństw przez mężczyzn w wieku senioralnym była zdecydowanie wyższa w miastach niż na wsi. W 2024 r. na 1000 mężczyzn w wieku 60 lat i więcej zamieszkałych w miastach zawarto średnio 1,9 związków małżeńskich, wśród mieszkańców wsi analogiczny wskaźnik ukształtował się na poziomie 1,2. Kobiety w wieku 60 lat i więcej rzadziej wstępowały w nowe związki małżeńskie. Współczynnik zawartych małżeństw kształtował się w ich przypadku na poziomie 0,7. Częstość zawierania małżeństw przez kobiety seniorki, podobnie jak w przypadku mężczyzn, była wyższa w miastach (0,8) niż na wsi (0,5).

W 2024 r. orzeczono 2810 rozwodów z udziałem kobiet w wieku 60 lat i więcej (w dniu wniesienia pozwództwa), czyli o 3,3% więcej niż w poprzednim roku, co stanowiło 4,9% wszystkich rozwodów w Polsce. Rozwodzących się mężczyzn seniorów było zdecydowanie więcej, z ich udziałem orzeczono 4186 rozwodów (wzrost o 3,1%), co stanowiło 7,3% ich ogólnej liczby. W przypadku populacji ogółem w 2024 r. w Polsce zostały prawomocnie orzeczone przez sądy 57463 rozwody, tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem.

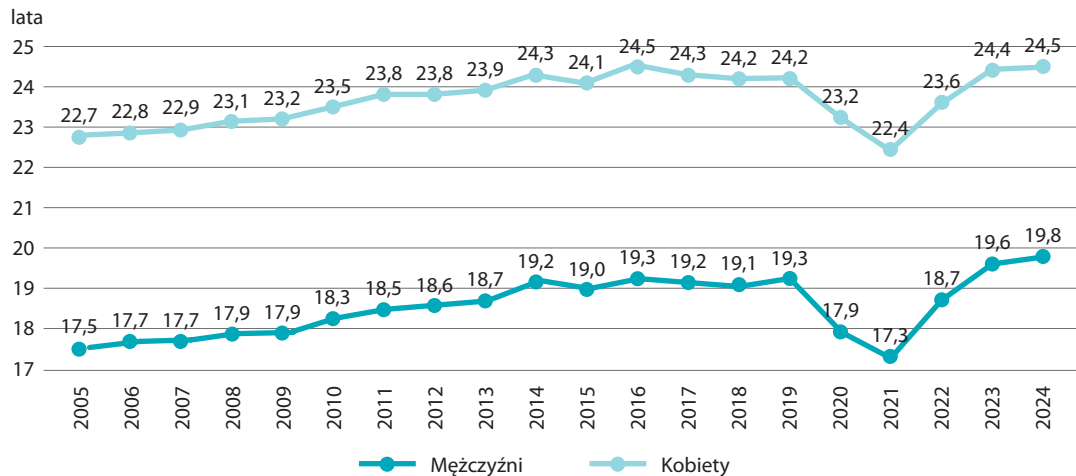
1.2. Przeciętne dalsze trwanie życia, umieralność osób w wieku 60 lat i więcej

W 2024 r. przewidywane przeciętne dalsze trwanie życia noworodka płci męskiej wynosiło 74,9 roku, natomiast płci żeńskiej – 82,3 roku. Wskaźnik ten wzrósł w stosunku do roku poprzedniego w przypadku kobiet o 0,3, a w przypadku mężczyzn o 0,2. W porównaniu z rokiem 2005 przeciętne dalsze trwanie życia wydłużyło się o 4,1 roku dla mężczyzn i 2,9 roku dla kobiet.

Tablica 3. Przeciętne dalsze trwanie życia w 2024 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia osób w wieku lat						
	0	60	65	70	75	80	85
Mężczyźni	74,93	19,80	16,31	13,22	10,41	7,87	5,73
Kobiety	82,26	24,52	20,31	16,36	12,72	9,45	6,68

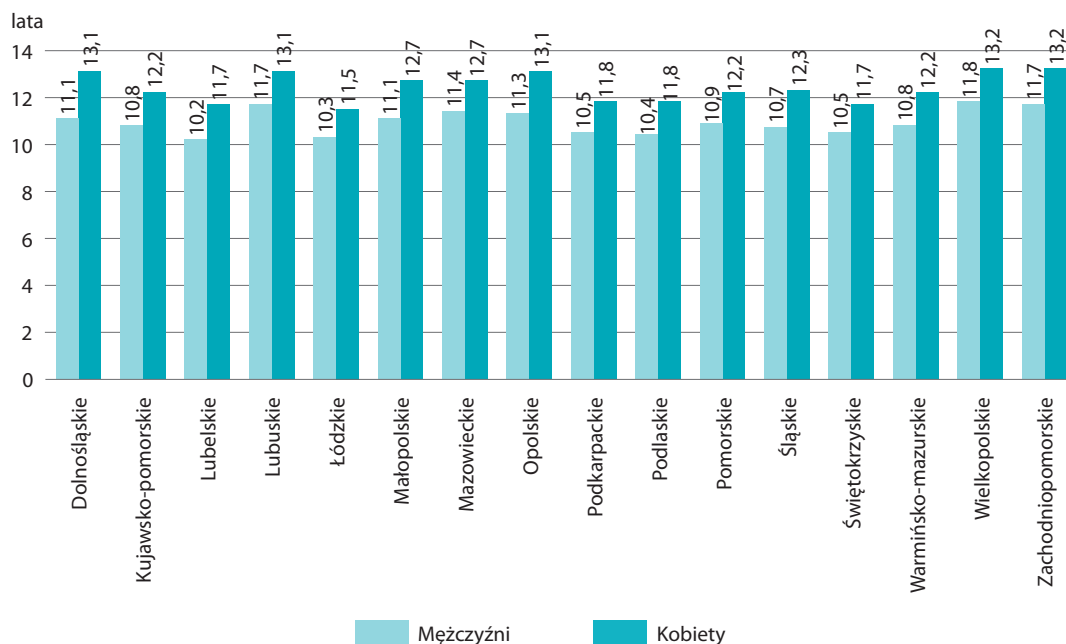
Mężczyzna w wieku 60 lat w 2024 r. miał przed sobą 19,8 roku życia, tj. o 0,2 roku więcej niż mężczyzna, który wiek ten osiągnął w roku 2023. W przypadku kobiet w tym wieku przewidywana przeciętna długość dalszego życia wyniosła 24,5 roku, co oznacza wzrost o 0,1 roku w porównaniu z 2023 r. Dłuższe dalsze trwanie życia kobiet wobec mężczyzn występuje we wszystkich grupach wieku, jednak różnica ta maleje wraz z wiekiem. W 2024 r. wyniosła ona 4,7 roku dla 60-latków, a w przypadku 85-latków – 1,0 rok.

Wykres 7. Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 60 lat według płci

Długość przeciętnego dalszego trwania życia zarówno mężczyzn, jak i kobiet, jest zróżnicowana ze względu na miejsce zamieszkania. W 2024 r. mężczyzna w wieku 60 lat mieszkający w mieście miał przed sobą przeciętnie o 0,6 roku życia więcej niż mężczyzna mieszkający na wsi. W przypadku kobiet różnica ta wyniosła 0,4 roku.

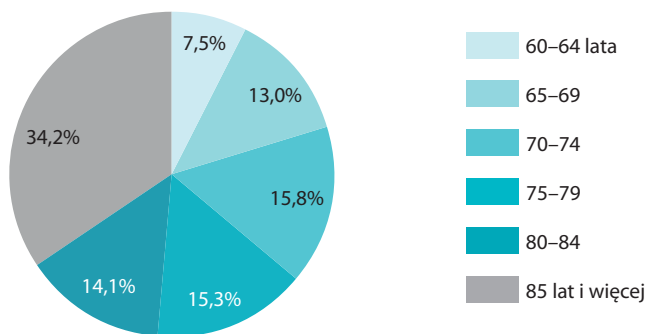
Ze wskaźnikiem przeciętnego dalszego trwania życia związany jest wskaźnik oczekiwanego trwania życia w zdrowiu. W Polsce w 2024 r., wskaźnik ten dla noworodka płci męskiej ukształtował się na poziomie 61,6 roku, a płci żeńskiej – 65,3 roku. Oznacza to, że mężczyzna przeżyje w zdrowiu 82,2% swojego życia, a kobieta 79,4%. Mężczyzna w wieku 60 lat miał przed sobą przeciętnie 11,1 roku w zdrowiu, natomiast kobieta w tym samym wieku – 12,4 roku.

Najwyższym wskaźnikiem oczekiwanego trwania życia w zdrowiu mężczyzn w wieku 60 lat charakteryzowało się województwo wielkopolskie (11,8 roku), w przypadku kobiet najlepsza sytuacja w obserwowanej była w województwach: wielkopolskim i zachodniopomorskim (13,2 roku). Najgorsza sytuacja w przypadku mężczyzn obserwowana jest w województwie lubelskim (10,2 roku), natomiast w przypadku kobiet w województwie łódzkim (11,5 roku).

Wykres 8. Oczekiwane trwanie życia w zdrowiu osób w wieku 60 lat według płci oraz województw w 2024 r.

W Polsce w 2024 r. zmarło 355,2 tys. osób w wieku 60 lat i więcej. Ich odsetek w ogólnej liczbie zgonów wyniósł 87,0%. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba zgonów osób starszych wzrosła o 0,6 tys., tj. o 0,2%. Udział zgonów osób starszych w ogólnej liczbie zgonów wzrósł o 0,3 p. proc.

Udział zgonów kobiet w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie zgonów kobiet wyniósł 92,8%. W przypadku zgonów mężczyzn, analogiczny wskaźnik ukształtował się na poziomie 81,4%. W 2024 r. zgony seniorów stanowiły 87,6% ogółu zgonów w miastach i 85,8% zgonów w wsi.

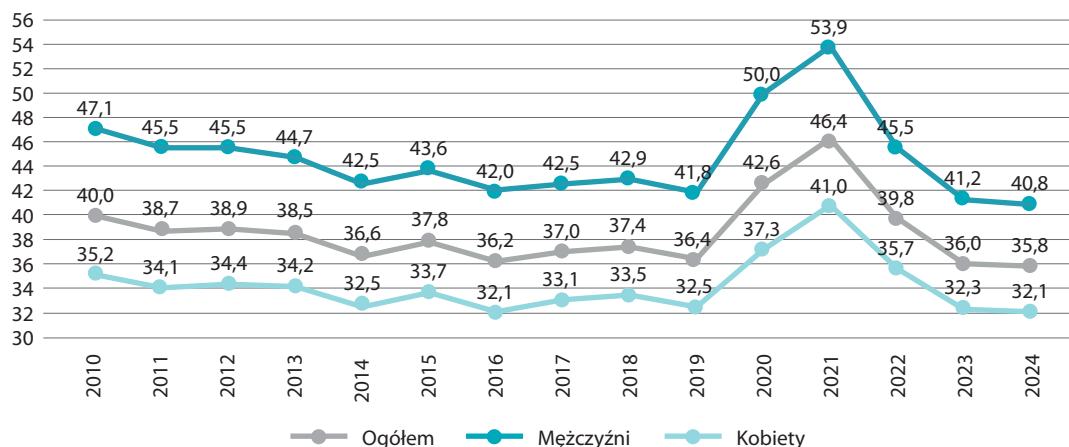
Wykres 9. Struktura zgonów osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.

W 2024 r., tak jak w roku poprzednim, w strukturze zgonów osób starszych dominowały zgony osób w grupie wieku 85 lat i więcej. Ich udział w strukturze zgonów wzrósł z 33,9% w roku 2023 do 34,2% w roku 2024. Najwyższy wzrost udziału (o 1,2 p. proc.) w strukturze zgonów osób starszych odnotowano w grupie osób w wieku 75–79 lat.

Współczynnik zgonów w populacji osób w wieku 60 lat i więcej (liczba zgonów na 1000 osób w danym wieku) ukształtował się w 2024 r. na poziomie 35,8 wobec 36,0 w roku poprzednim. W ostatnich latach współczynnik ten miał tendencję malejącą, mimo występowania okresowych niewielkich wzrostów. Spadek ten został zahamowany w 2020 r., kiedy to z uwagi na epidemię COVID-19 zaobserwowano znacznie wyższą umieralność seniorów.

Wyższym natężeniem zgonów, obserwowanym we wszystkich grupach wieku seniorów, charakteryzuje się populacja mężczyzn, dla której współczynnik zgonów w 2024 r. wyniósł 40,8. Dla kobiet ukształtował się on na poziomie 32,1.

Wykres 10. Współczynnik zgonów osób w wieku 60 lat i więcej według płci

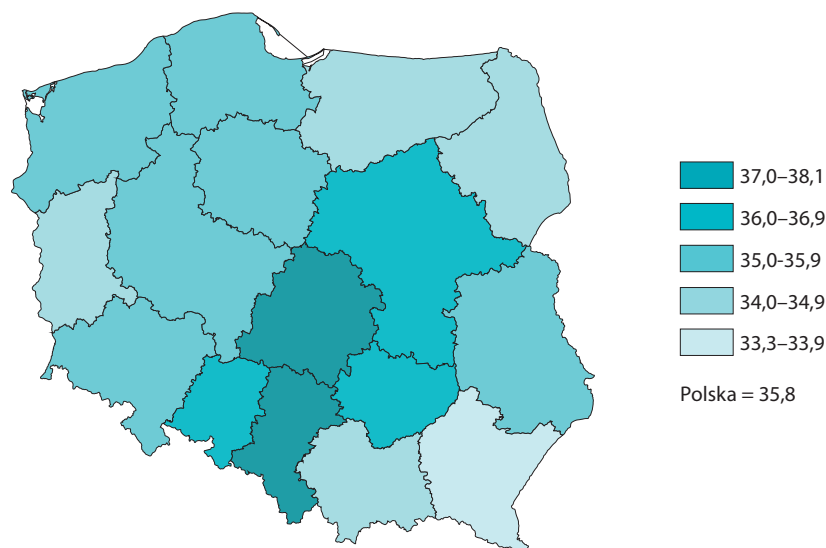

Najwyższym współczynnikiem zgonów charakteryzuje się najstarsza grupa seniorów (w wieku 85 lat i więcej), dla której współczynnik ten w 2024 r. wyniósł 147,0. W zbiorowości osób starszych najniższe natężenie zgonów występuje wśród kobiet w wieku 60–64 lata. W 2024 r. współczynnik zgonów dla tej grupy osób ukształtował się na poziomie 7,2.

Tablica 4. Współczynnik zgonów w 2024 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Ogółem	10,9	11,5	10,3	11,4	10,1
W tym osób w wieku 60 lat i więcej	35,8	40,8	32,1	35,2	36,7
60–64 lata	11,7	16,7	7,2	11,6	11,8
65–69	18,3	26,5	11,6	18,0	18,9
70–74	26,4	36,9	18,6	25,9	27,3
75–79	39,2	52,4	30,7	38,1	41,5
80–84	64,5	82,8	54,9	61,9	69,7
85 lat i więcej	147,0	163,3	140,7	138,6	163,1

Poziom współczynnik zgonów zróżnicowany jest w zależności od miejsca zamieszkania. Zauważalna jest wyższa umieralność wśród seniorów zamieszkających na wsi niż w miastach, niezależnie od grupy wieku. W 2024 r. w przypadku osób starszych, na wsi na każde 1000 mieszkańców w wieku 60 lat i więcej zmarło 36,7 osób, podczas gdy w miastach – 35,2.

Mapa 5. Współczynnik zgonów osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

W ujęciu wojewódzkim, najwyższy poziom współczynnika zgonów wśród osób starszych obserwowany był w województwie łódzkim. W 2024 r. wyniósł on 38,1. Najniższym natężeniem zgonów osób w wieku 60 lat i więcej charakteryzowało się natomiast województwo podkarpackie ze wskaźnikiem na poziomie 33,3.

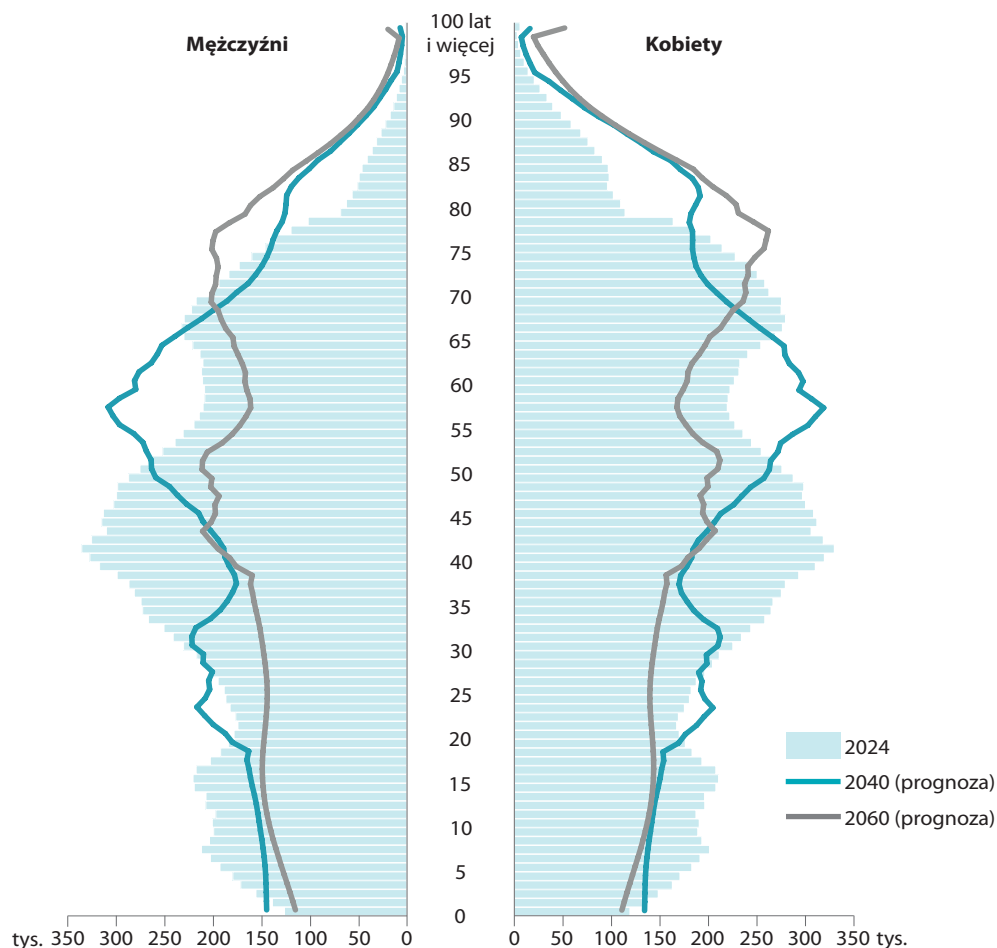
W 2024 r. w populacji osób starszych, podobnie jak w latach wcześniejszych, głównymi przyczynami zgonów były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. Choroby układu krążenia odpowiadały za 39,7% zgonów seniorów (36,0% zgonów mężczyzn i 43,2% zgonów kobiet). Dla ogółu społeczeństwa odsetek zgonów w wyniku chorób serca ukształtował się na poziomie 36,8%. Wśród seniorów mieszkających na wsi choroby układu krążenia były powodem 41,8% zgonów, natomiast w przypadku seniorów mieszkających w miastach – 38,5%.

Drugą najczęściej obserwowaną przyczyną zgonów osób starszych były nowotwory. W 2024 r. odsetek zgonów z tego powodu w populacji seniorów wyniósł 27,3%, podobnie dla ogółu społeczeństwa – 27,0%. Choroby nowotworowe zdecydowanie częściej były powodem zgonów mężczyzn w wieku 60 lat i więcej (30,3%) niż kobiet (24,6%) oraz mieszkańców miast niż wsi (odpowiednio 28,6% i 25,3% zgonów).

1.3. Prognoza demograficzna w perspektywie do 2060 r.

Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2060 populacja Polski będzie stawała się coraz starsza. Równoległe do przewidywanego spadku ludności do poziomu 30,9 mln osób w roku 2060, spodziewany jest stały wzrost liczby ludności w wieku 60 lat i więcej.

Wykres 11. Ludność według płci i wieku
Stan w dniu 31 grudnia

Liczba ludności w wieku 60 lat i więcej według prognozy GUS w roku 2030 ukształtuje się na poziomie 10,3 mln (wzrost o 3,1% w stosunku do roku 2024), w roku 2040 na poziomie 11,4 mln (wzrost o 14,7%), w 2050 r. na poziomie 12,4 mln (tj. o 24,3% więcej niż w 2024 r.). W 2060 r. w Polsce będzie mieszkać 11,9 mln osób starszych (tj. o 18,8% więcej niż w roku 2024), stanowiąc 38,3% ogółu ludności.

Tablica 5. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem danej grupy według płci (prognoza)

Wyszczególnienie	2030	2040	2050	2060
	w %			
Ogółem	27,8	32,5	37,4	38,3
Mężczyźni	24,3	29,0	33,9	34,7
Kobiety	31,0	35,7	40,6	41,7

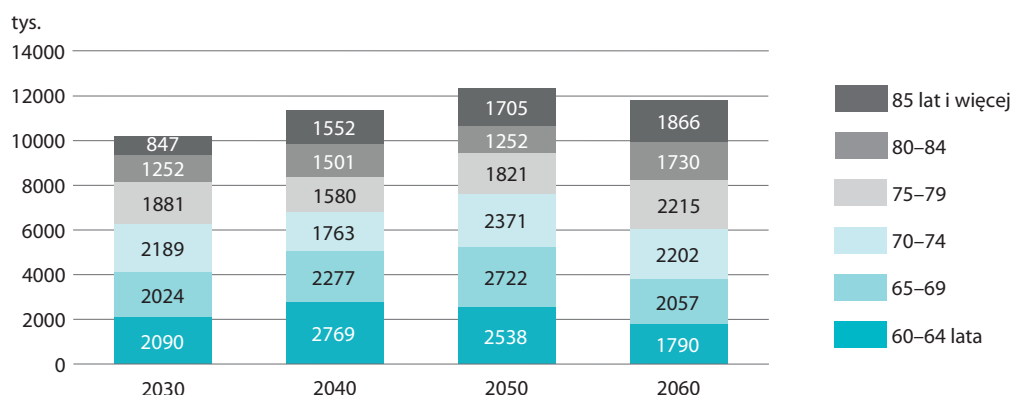
Kobiety w wieku 60 lat i więcej w 2060 r. będą stanowiły 21,7% ogółu ludności kraju, a mężczyźni – 16,7%. Udział kobiet w wieku 60 lat i więcej w populacji kobiet wzrośnie z 29,9% w 2024 r. do 41,7% w 2060 r., w przypadku mężczyzn wskaźnik ten wzrośnie z 23,2% w 2024 r. do 34,7% w 2060 r.

W całym okresie prognozy obserwowana będzie większa liczba kobiet niż mężczyzn, szczególnie w przypadku seniorów. W zbiorowości osób starszych w 2030 r. na 100 mężczyzn przypadając będzie 138 kobiet, a w 2060 r. wskaźnik ten osiągnie wartość 130.

Tablica 6. Współczynnik feminizacji (prognoza)

Wyszczególnienie	2030	2040	2050	2060
Ogółem	108	108	108	108
W tym osoby w wieku 60 lat i więcej	138	133	129	130

Przewiduje się również zmiany w populacji osób w wieku 60 lat i więcej w poszczególnych grupach wieku. W 2060 r. w najstarszych grupach obserwować się będzie zwiększenie liczebności w stosunku do roku 2024. Najwięcej przybędzie osób w najstarszej grupie wieku, tj. w wieku 85 lat i więcej. Prognozuje się, że liczebność tej grupy zwiększy się ponad 2-krotnie w porównaniu z rokiem 2024.

Wykres 12. Ludność w wieku 60 lat i więcej (prognoza)

W 2060 r. w porównaniu z 2024 r. zmniejszy się udział trzech najmłodszych grup wieku w populacji osób starszych. Osoby w wieku 60–64 lata będą stanowiły 15,1% seniorów (o 7,5 p. proc. mniej niż w 2024 r.). Udział osób w wieku 65–69 lat zmniejszy się o 7,8 p. proc. i osiągnie w 2060 r. poziom 17,3%, natomiast osób w wieku 70–74 lata – o 3,0 p. proc. do poziomu 18,6%. Odsetek pozostałych grup wieku zwiększy się osiągając 18,7% w przypadku 75–79 lat (wzrost o 4,1 p. proc.) oraz 14,6% w grupie osób 80–84 lata (wzrost o 6,9 p. proc.). Najwyższy przyrost (o 7,3 p. proc.) będzie dotyczył grupy najstarszej – osób w wieku 85 lat i więcej. Według prognozy odsetek osób z tej grupy wieku w populacji seniorów ukształtuje na poziomie 15,7%.

W roku 2060 obserwowane będą także zmiany w strukturze seniorów według płci. W 2024 r. udział kobiet w populacji osób starszych wyniósł 58,0%, natomiast pod koniec okresu prognozy osiągnie on poziom 56,5%. Spadek odsetka kobiet zauważalny będzie we wszystkich grupach wieku, przy czym najwyższy wśród osób w wieku 85 lat i więcej. W tej grupie udział kobiet w 2060 r. wyniesie 64,5% i będzie niższy niż w roku 2024 o 7,4 p. proc. Zmiany struktury seniorów według płci będą wynikiem spadku nadumieralności mężczyzn.

Rozdział 2

Sytuacja ekonomiczna i mieszkaniowa osób starszych

2.1. Aktywność ekonomiczna

Według danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)¹ za 2024 r. 8010 tys. osób w wieku 60–89 lat, czyli 84,8%, to osoby biernie zawodowo. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba biernych zawodowo w wieku 60–89 lat wzrosła o 1,0%, a ich udział w ogólnej liczbie ludności w tym wieku zwiększył się o 0,2 p. proc. Wśród biernych zawodowo w analizowanej grupie przeważały kobiety, których odsetek wyniósł 61,8%, natomiast biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania większość stanowili mieszkańcy miast – 63,5%.

W 2024 r. w populacji kobiet w wieku 60–89 lat odsetek biernych zawodowo wyniósł 90,9%, czyli zmniejszył się o 0,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Wśród mężczyzn w tym wieku ukształtował się na poziomie 76,4%, co oznacza wzrost 0,7 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Odsetek biernych zawodowo kobiet jest wyższy niż mężczyzn przede wszystkim z powodu różnego wieku uprawniającego do przechodzenia na emeryturę (kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat).

W miastach odsetek osób biernych zawodowo w grupie w wieku 60–89 lat wyniósł 84,3%, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 0,2 p. proc. Na obszarach wiejskich odsetek ten osiągnął wartość 85,6%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż rok wcześniej.

Tablica 7. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 60–89 lat według płci i miejsca zamieszkania w 2024 r. (dane średnioroczne)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z liczby ogółem	
				miasta	wieś
				w tysiącach	
Ludność	9448	4006	5442	6029	3418
Aktywni zawodowo	1438	944	493	946	492
w tym pracujący	1417	927	490	931	486
Bierni zawodowo	8010	3061	4949	5083	2927

Podstawową przyczyną bierności zawodowej seniorów jest pobieranie emerytury. W 2024 r. było ono powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy w przypadku 91,2% biernych zawodowo osób w wieku 60–74 lata. Kolejną ważną przyczyną bierności zawodowej osób starszych jest choroba lub niepełnosprawność. Z tego powodu w 2024 r. nie pracowało i nie poszukiwało pracy 5,4% biernych zawodowo osób w grupie wieku 60–74 lata.

¹ Dane z zakresu BAEL za 2024 r. zostały opracowane w oparciu o bilanse ludności rezydującej, dla których podstawą są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP 2021).

Tablica 8. Bierni zawodowo w wieku 60–74 lata według wybranych przyczyn bierności w 2024 r. (dane średnioroczne)

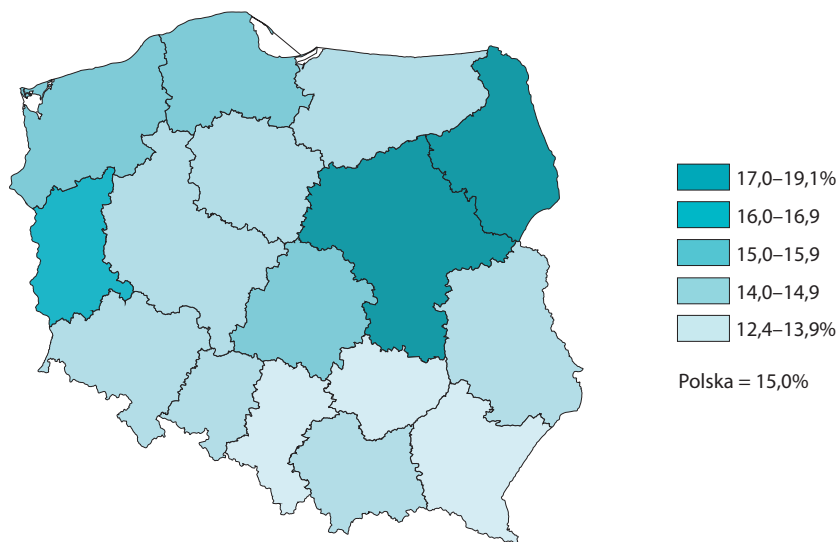
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z liczby ogółem	
				miasta	wieś
				w tysiącach	
Ogółem	5438	2095	3343	3346	2092
W tym nieposzukujący pracy	5436	2093	3343	3345	2091
w tym z powodu:					
emerytury	4958	1800	3158	3090	1868
choroby, niepełnosprawności	295	224	71	154	141

W 2024 r. liczba osób aktywnych zawodowo w wieku 60–89 lat wyniosła 1438 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 0,3%. Wśród nich większość stanowili mężczyźni (65,6%), natomiast biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, przeważali mieszkańcy miast (65,8%). Udział osób w wieku 60–89 lat w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo Polaków w wieku 15–89 lat nie uległ zmianie w stosunku do 2023 r. i wyniósł 8,1%.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 60–89 lat ukształtował się na poziomie 15,2% (wobec 15,4% w roku poprzednim). Wśród mężczyzn osiągnął wartość 23,6%, a w grupie kobiet 9,1%. W miastach odsetek aktywnych zawodowo osób w wieku 60–89 lat wyniósł 15,7%, podczas gdy na wsi był nieco niższy i ukształtował się na poziomie 14,4%.

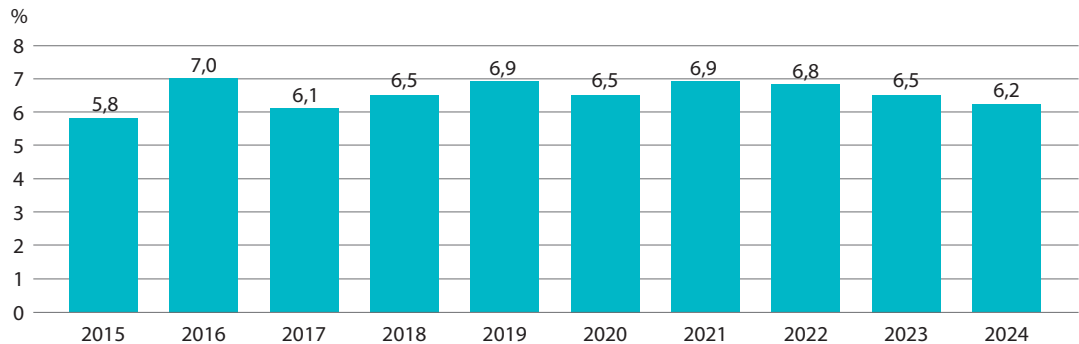
Spośród osób aktywnych zawodowo w analizowanym wieku 1417 tys., czyli 98,5% stanowili pracujący. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmalała o 0,4%. Wskaźnik zatrudnienia w grupie wieku 60–89 lat ukształtował się na poziomie 15,0% i zmniejszył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z rokiem 2023. Wśród mężczyzn wskaźnik ten wyniósł 23,1%, a wśród kobiet – 9,0%. W miastach 15,4% osób w wieku 60–89 lat to osoby pracujące, na wsi natomiast – 14,2%.

Najwyższym odsetkiem pracujących wśród osób w wieku 60–89 lat, podobnie jak rok wcześniej, charakteryzowało się województwo mazowieckie. Wskaźnik zatrudnienia ukształtował się w tym województwie na poziomie 19,1%. Kolejne miejsca, pod względem wysokości tego wskaźnika, zajęły województwa: podlaskie (17,6%) i lubuskie (16,3%). Najniższy udział pracujących w grupie wieku 60–89 lat odnotowano w województwach śląskim i podkarpackim (12,4%).

Mapa 6. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 60–89 lat w 2024 r. (dane średnioroczne)

W końcu grudnia 2024 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 49,0 tys. bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej (głównie mężczyźni). Ich liczba zmniejszyła się o 2,6 tys. osób (tj. 4,9%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział bezrobotnych seniorów w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniósł 6,2%, wobec 6,5% w końcu 2023 r. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej przeważali mieszkańcy miast, których odsetek wyniósł 57,3%.²

Wykres 13. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy
Stan w dniu 31 grudnia

Ważnym elementem rynku pracy, w starzejącym się społeczeństwie, stanowią pracujący emeryci (tj. osoby pracujące z ustalonym prawem do emerytury). Zgodnie z wynikami badania pracujących w gospodarce narodowej na koniec 2024 r. w Polsce było 576,9 tys. pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej³, a ich liczba w porównaniu z rokiem poprzedni wzrosła o 1,4%. Ponad połowę z nich stanowiły kobiety (56,7%). Udział osób pracujących w wieku 60 lat i więcej z ustalonym prawem do emerytury wśród wszystkich osób pracujących w tej grupie wieku wyniósł 41,7% (wzrost o 0,3 p. proc.), natomiast wśród ogółu pracujących w gospodarce narodowej – 3,8% (wobec 3,7% w roku poprzednim). Większość pracujących emerytów stanowili pracownicy najemni (55,9%). Osoby pracujące na własny rachunek wraz z pomagającymi członkami rodzin stanowiły 43,6%.

Ponad 90% pracujących emerytów w omawianej populacji to osoby, które nie przekroczyły 75 lat. Największa aktywność zawodowa wśród osób mających ustalone prawo do emerytury, zarówno w grupie mężczyzn, jak i kobiet, występuje w pierwszych latach po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Wśród pracujących kobiet z ustalonym prawem do emerytury najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 60–64 lata (47,1%). Wśród mężczyzn najwięcej pracujących emerytów było w wieku 65–69 lat (52,3%).

Tablica 9. Struktura pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej według płci i grup wieku w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

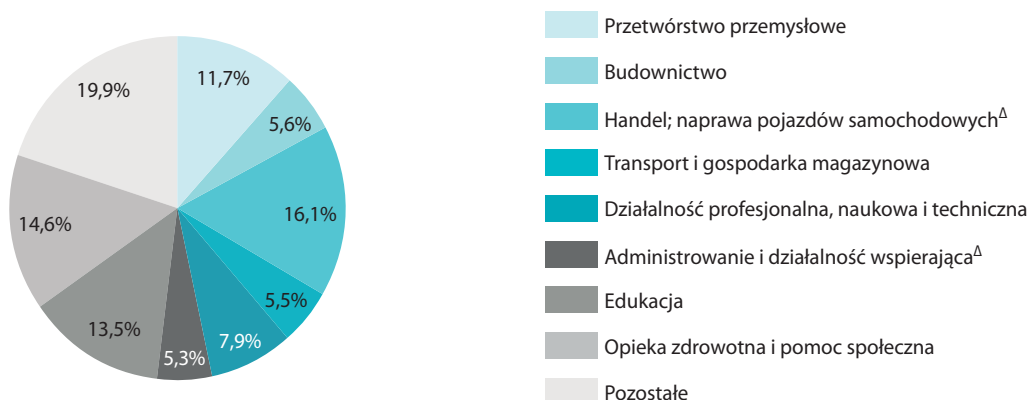
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
Ogółem	100,0	100,0	100,0
60–64 lata	30,4	8,6	47,1
65–69	40,9	52,3	32,1
70–74	19,5	26,4	14,3
75–79	7,0	9,8	5,0
80–84	1,6	2,2	1,1
85 lat i więcej	0,6	0,8	0,4

² Dane MRPiPS. Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jako bezrobotne mogą być zarejestrowane kobiety w wieku 18–59 lat i mężczyźni w wieku 18–64 lata. Dodatkowo na mocy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy mogą być zarejestrowani obywatele Ukrainy w wieku 18 lat i więcej, bez względu na płeć.

³ Dane dotyczą osób, które poinformowały swojego płatnika składek, że mają ustalone prawo do emerytury. Dane nie zawierają informacji o emerytach ubezpieczonych w KRUS.

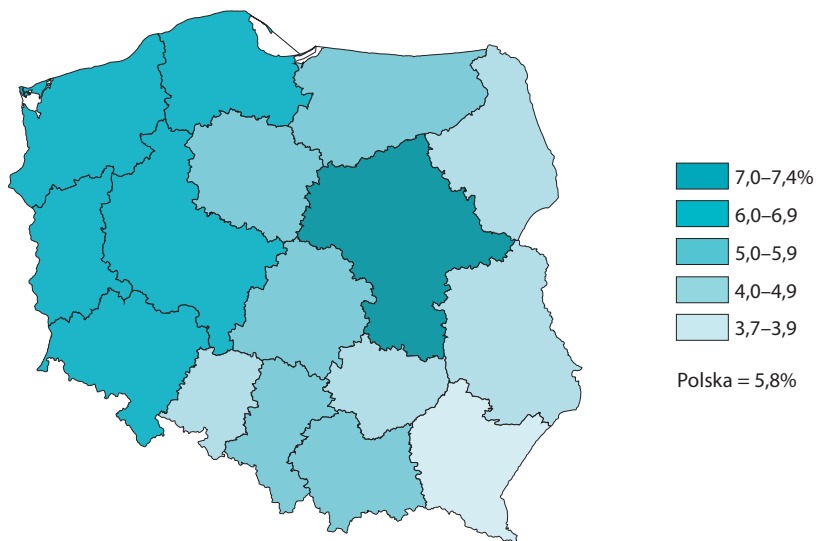
Najwięcej seniorów z ustalonym prawem do emerytury pracowało w sekcji Handel i naprawa pojazdów samochodowych – 16,1% ogółu pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej. Na drugim miejscu znalazła się sekcja Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, w której pracę świadczyło 14,6% z nich. Kolejne 13,5% seniorów z ustalonym prawem do emerytury pracowało w sekcji Edukacja, a 11,7% w Przetwórstwie przemysłowym. Wśród mężczyzn najwięcej emerytów w analizowanym wieku pracowało w Przetwórstwie przemysłowym (15,5%), a wśród kobiet – w Opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (21,1%).

Wykres 14. Struktura pracujących emerytów w wieku 60 lat i więcej według sekcji PKD w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Analiza danych w ujęciu terytorialnym wskazuje na zróżnicowanie aktywności zawodowej emerytów w poszczególnych województwach. Najwyższym odsetkiem pracujących emerytów w populacji osób starszych charakteryzuje się województwo mazowieckie. W 2024 r. w województwie tym pracujący emeryci stanowili 7,4% mieszkających tam osób w wieku 60 lat i więcej. Najniższym odsetkiem, wynoszącym 3,7%, charakteryzowało się województwo podkarpackie. W kraju udział pracujących emerytów w populacji osób starszych wyniósł średnio 5,8%.

Mapa 7. Udział pracujących emerytów w ogólnej liczbie osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Osoby starsze podejmują również pracę w ramach umów cywilnoprawnych. W ostatnim dniu grudnia 2024 r. pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych wykonywało w Polsce 418,1 tys. osób w wieku 60 lat i więcej⁴, czyli o 2,1% więcej niż rok wcześniej. Wśród nich kobiety stanowiły 51,4%. Udział seniorów wśród wszystkich osób wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia bądź umów o podobnym charakterze wyniósł 17,0%.

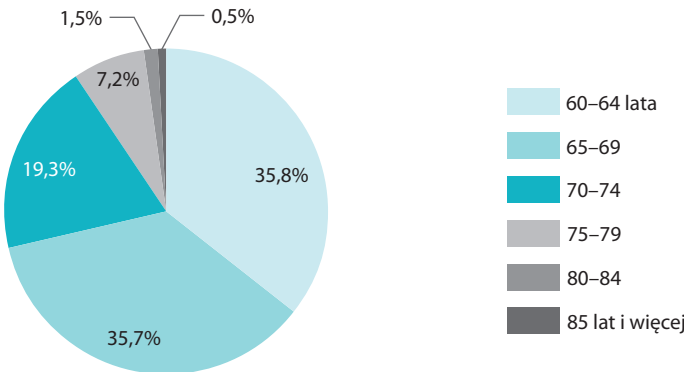
W grupie osób starszych wykonujących umowy zlecenia bądź umowy o podobnym charakterze, dominowały osoby w wieku 60–64 lata, których udział osiągnął 41,8%. W tej grupie wieku znalazło się odpowiednio 46,2% kobiet i 37,2% mężczyzn.

Tablica 10. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych według płci i grup wieku w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
Ogółem	100,0	100,0	100,0
60–64 lata	41,8	37,2	46,2
65–69	33,2	34,0	32,4
70–74	17,1	18,9	15,4
75–79	6,2	7,7	4,8
80–84	1,3	1,7	0,9
85 lat i więcej	0,5	0,6	0,3

Spośród wszystkich seniorów świadczących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych 316,4 tys., tj. 75,7% stanowiły osoby, które nie miały statusu osoby pracującej w gospodarce narodowej. Ich udział w ogólnej liczbie wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych, niezaliczanych jednocześnie do pracujących w gospodarce narodowej, wyniósł 22,1%. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 60–64 lata, których odsetek wyniósł 35,8%.

Wykres 15. Struktura osób w wieku 60 lat i więcej wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych niebędących pracującymi w gospodarce narodowej według grup wieku w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

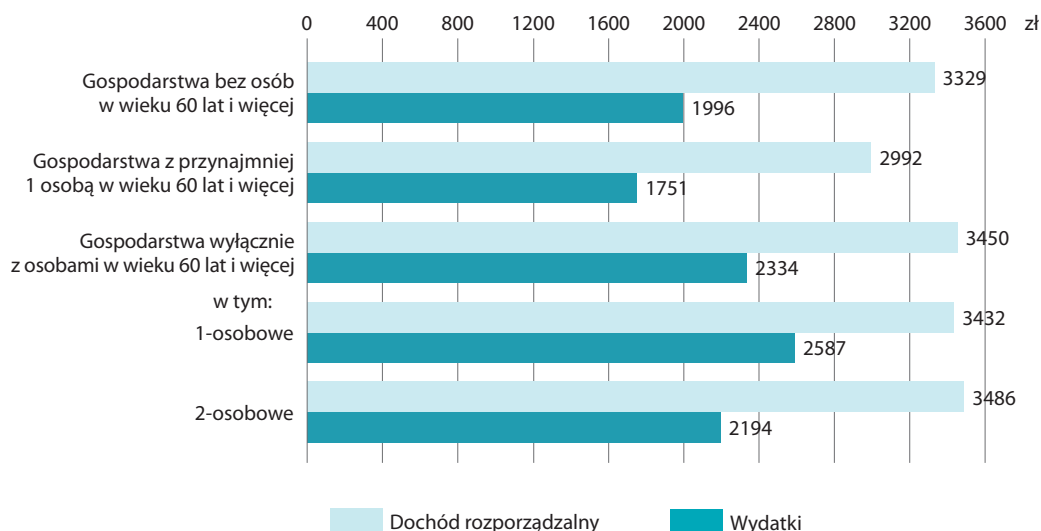
⁴ Dane dotyczą osób wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia oraz umów o pokrewnym charakterze, tj. umów agencyjnych, o świadczenie usług, umów uaktywniających, aktów powołania oraz umów z członkami rad nadzorczych. Przedstawione wyniki są częścią prac eksperymentalnych mających na celu określenie liczby osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych.

2.2. Sytuacja finansowa

W 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, nastąpiła poprawa sytuacji dochodowej gospodarstw domowych, w tym również gospodarstw z osobami starszymi. Zaobserwowano wzrost zarówno nominalnych dochodów, jak i wydatków. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych, w skład których wchodziła przynajmniej 1 osoba w wieku 60 lat i więcej, wyniósł 2992 zł i wzrósł nominalnie w stosunku do roku poprzedniego o 17,1%. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w tych gospodarstwach osiągnęły wartość 1751 zł, tj. nominalnie o 13,3% wyższą w porównaniu z rokiem 2023. Udział przeciętnych wydatków w dochodzie ukształtował się na poziomie 58,5%, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 2,0 p. proc. Nadwyżka przeciętnego miesięcznego dochodu na osobę nad wydatkami wzrosła w skali roku o 233 zł i wyniosła 1241 zł.

Sytuację dochodową osób starszych lepiej charakteryzuje analiza gospodarstw domowych składających się wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej. W 2024 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w tych gospodarstwach wyniósł 3450 zł, tj. o 14,6% więcej niż rok wcześniej. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę wyniosły 2334 zł i wzrosły nominalnie w skali roku o 12,4%. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach osób starszych wyniósł 67,7%, czyli zmniejszył się o 1,3 p. proc. w stosunku do roku 2023. Nadwyżka przeciętnego miesięcznego dochodu nad wydatkami w tych gospodarstwach wyniosła 1116 zł (wzrost o 183 zł). Zdecydowanie wyższym od przeciętnego wskaźnikiem udziału wydatków w dochodach cechują się gospodarstwa 1-osobowe osób starszych. W 2024 r. w gospodarstwach tych wydatki stanowiły 75,4% przeciętnego dochodu, a nadwyżka osiągnęła wartość 844 zł.

Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r.

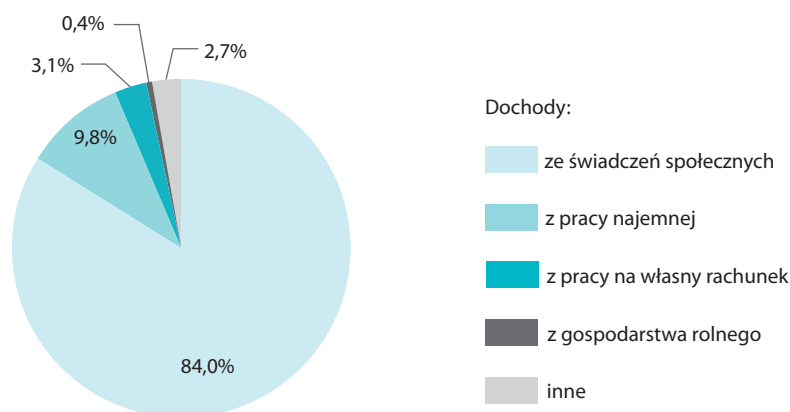

Porównując przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej do średniego dochodu gospodarstw bez osób starszych w swoim składzie, zauważyć można, że był on wyższy o 3,6%. Należy jednak podkreślić, że gospodarstwa wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej to głównie gospodarstwa 1- lub 2-osobowe. W ich przypadku wyższe są również przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę (o 16,9%). W konsekwencji w 2024 r. wskaźnik udziału wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi był wyższy o 7,7 p. proc. w porównaniu z analogicznym wskaźnikiem dla gospodarstw osób młodszych.

W gospodarstwach domowych w miastach, w porównaniu do wsi, notuje się zarówno wyższe przeciętne miesięczne dochody, jak i wydatki na 1 osobę. W 2024 r. w miastach przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej wyniósł 3589 zł i był o 17,8% wyższy niż na wsi, gdzie ukształtował się na poziomie 3046 zł. Przeciętne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych seniorów w miastach osiągnęły wartość 2414 zł i były wyższe o 14,7% w porównaniu z wydatkami mieszkańców wsi, wynoszącymi 2103 zł. W 2024 r. udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym gospodarstw osób starszych nadal kształtował się na wyższym poziomie na wsi niż w miastach (69,0% wobec 67,2%).

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych osób starszych dominują dochody ze świadczeń społecznych. W 2024 r. stanowiły one 84,0% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w tych gospodarstwach (tj. o 1,3 p. proc. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim). Ze świadczeń społecznych najwyższy udział mają emerytury i renty, które w analizowany roku stanowiły 80,1% ogółu dochodu rozporządzalnego. Dochody z pracy najemnej wyniosły 9,8% przeciętnego dochodu rozporządzalnego osób starszych, a dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – 3,1%.

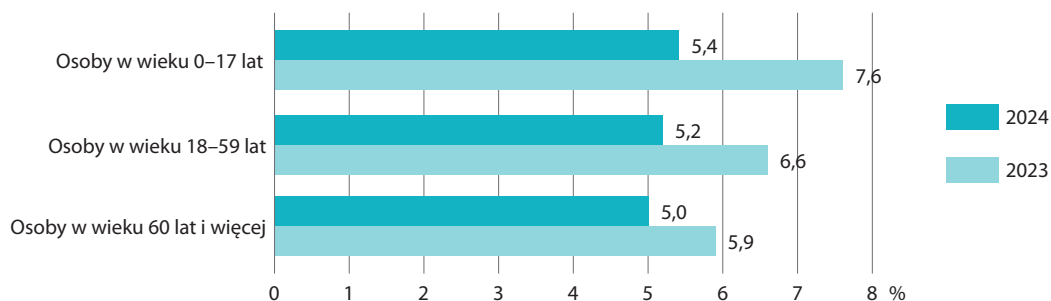
Wykres 17. Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

W strukturze przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi, podobnie jak w przypadku pozostałych gospodarstw, dominują wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe. Ich udział w 2024 r. wyniósł 27,3% i zmniejszył się o 1,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. W skali roku spadł również udział wydatków seniorów na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii z 23,8% do 22,3%. Wzrósł natomiast udział wydatków na zdrowie (z 8,4% do 8,7%).

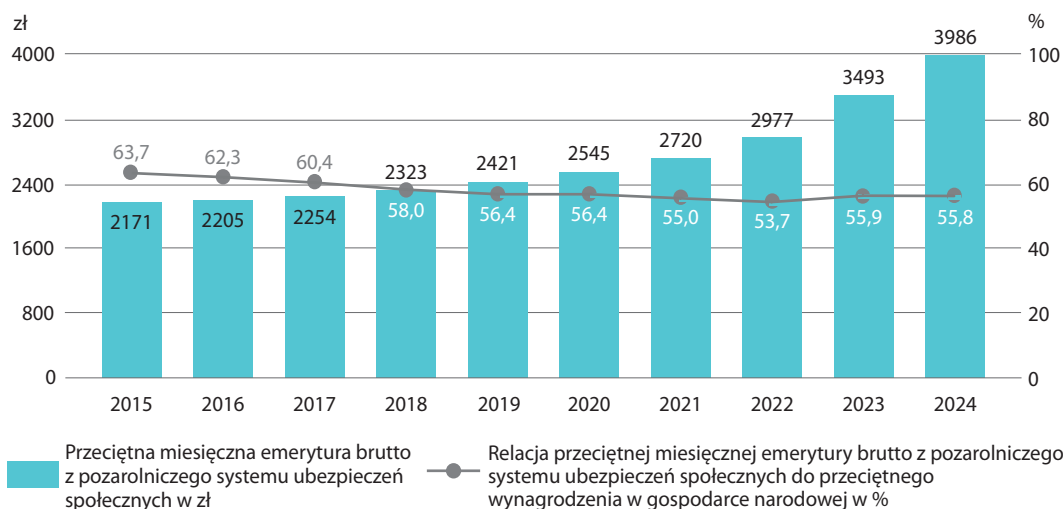
Porównując strukturę przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach seniorów do struktury tych wydatków w gospodarstwach domowych osób młodszych można zauważyć, że udział wydatków na żywność, napoje bezalkoholowe, użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii oraz zdrowie w wydatkach ogółem był łącznie o 13,0 p. proc. wyższy w gospodarstwach złożonych wyłącznie z osób starszych niż w gospodarstwach bez takich osób. W 2024 r. wydatki te stanowiły łącznie 58,3% ogółu wydatków seniorów, natomiast w gospodarstwach bez osób w wieku 60 lat i więcej – 45,3%. Szczególnie duża różnica widoczna jest w przypadku wydatków na zdrowie, których udział w strukturze wydatków gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi był blisko 2-krotnie wyższy niż w gospodarstwach bez takich osób.

W 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych (z 6,6% do 5,2% osób). Osoby starsze, podobnie jak w latach poprzednich, były nieco rzadziej narażone na ubóstwo skrajne niż osoby w młodszych grupach wieku. W grupie wieku 60 lat i więcej zasięg zagrożenia ubóstwem skrajnym wyniósł 5,0% wobec 5,9% w roku 2023.

Wykres 18. Zasięg zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwach domowych

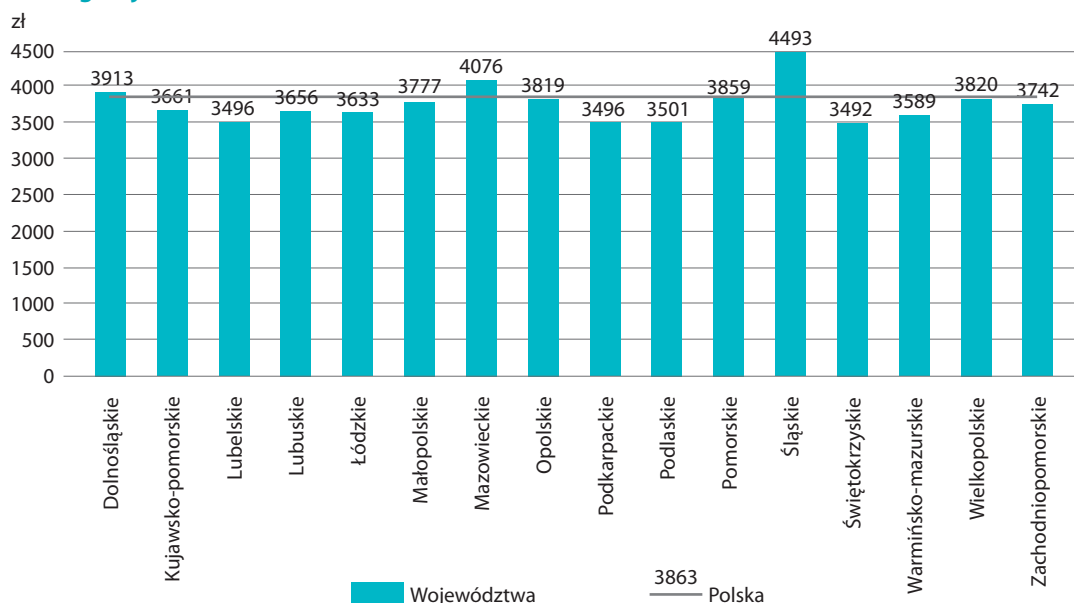
Jak już zauważono, głównym źródłem dochodu osób starszych są emerytury i renty. W 2024 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych ukształtowała się na poziomie 3849 zł i była wyższa o 14,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeciętna emerytura z tego systemu wyniosła 3986 zł, tj. o 14,1% więcej niż rok wcześniej, a renta z tytułu niezdolności do pracy osiągnęła wartość 3112 zł i wzrosła o 15,6%.

W 2024 r. w porównaniu z 2023 r. nastąpił niewielki spadek relacji przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej. Relacja ta osiągnęła poziom 55,8%, wobec 55,9% w roku poprzednim.

Wykres 19. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i jej relacja do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej^a

a Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Najwięcej osób starszych otrzymuje świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Na koniec 2024 r. z ZUS emeryturę pobierało 6311,6 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, tj. o 1,7% więcej niż rok wcześniej. Wśród tych osób 60,5% stanowiły kobiety. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z ZUS w 2024 r. wyniosła 3863 zł i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 14,0%. Najwyższą jej wartość wystąpiła w województwie śląskim (4493 zł), a najniższą w podkarpackim i lubelskim (3496 zł).

Wykres 20. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2024 r.

Rentę z tytułu niezdolności do pracy z ZUS na koniec roku pobierało 241,9 tys. osób w wieku 60 lat i więcej (o 6,5% mniej niż rok wcześniej). Średnia kwota tego świadczenia w 2024 r. wyniosła 3020 zł i wzrosła o 15,2% w porównaniu z rokiem poprzednim.

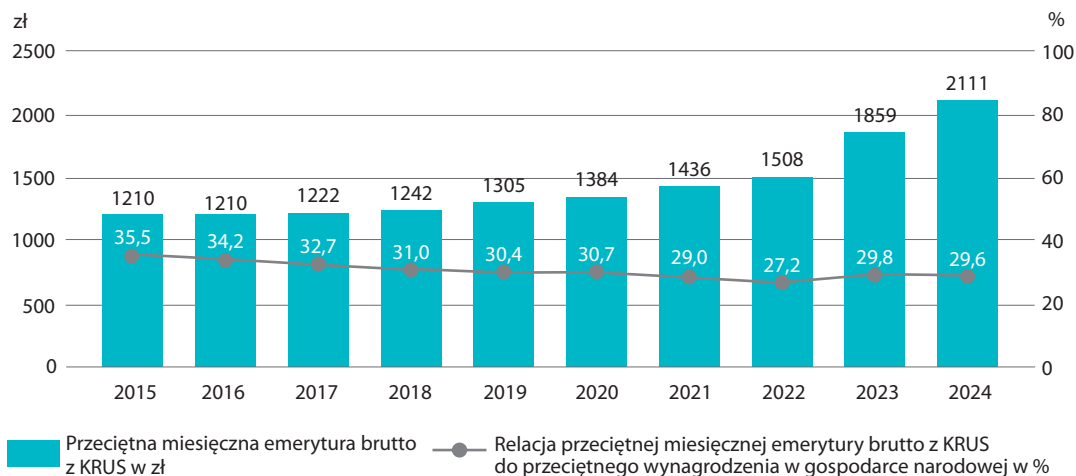
W 2024 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z KRUS osiągnęła wartość 2103 zł i była wyższa o 13,9% w stosunku do 2023 r. Przeciętna emerytura wyniosła 2111 zł, tj. o 13,6% więcej niż rok wcześniej, a renta z tytułu niezdolności do pracy – 1938 zł (wzrost o 15,2%). Najwyższą przeciętną emeryturę z KRUS odnotowano w województwie lubuskim (2279 zł), natomiast najniższą w województwie wielkopolskim (2069 zł).

Wykres 21. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2024 r.

Na koniec 2024 r. emeryturę z KRUS pobierało 761,4 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, tj. o 0,3% mniej niż rok wcześniej. Rentę z tytułu niezdolności do pracy otrzymywało 99,0 tys. osób starszych, co oznacza spadek o 0,9% w porównaniu z rokiem 2023.

Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z KRUS do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2024 r. ukształtowała się na poziomie 29,6%, co oznacza spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2023 r. Należy zauważyć, że od lat relacja miesięcznej emerytury brutto z KRUS do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej jest na dużo niższym poziomie w porównaniu z relacją emerytury z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.

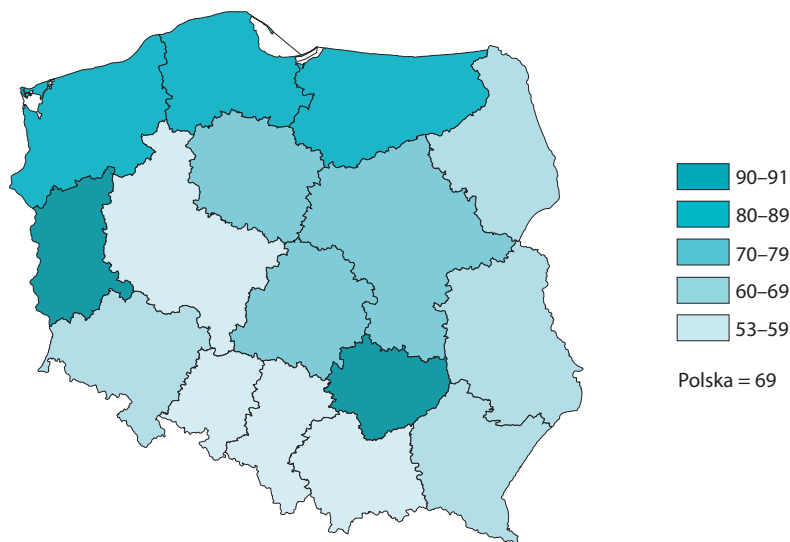
Wykres 22. Przeciętna miesięczna emerytura brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i jej relacja do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej^a

^a Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

W przypadku seniorów o niskich dochodach ważnym źródłem wsparcia finansowego są różnego rodzaju świadczenia pieniężne przyznawane w ramach pomocy społecznej. Najważniejszym z nich jest zasiłek stały, stanowiący podstawową formę tego rodzaju pomocy.

Mapa 8. Liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych w wieku 60 lat i więcej przypadająca na 10 tysięcy osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

W 2024 r. zmalała liczba seniorów korzystających z zasiłków stałych, natomiast wzrosła kwota wypłaconych im świadczeń. Z zasiłków stałych skorzystało 68,5 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, z czego większość, podobnie jak w latach poprzednich, to seniorzy samotnie gospodarujący (89,4%). Wartość zasiłków stałych wypłaconych osobom starszym wyniosła 504,1 mln zł, z czego 95,8% trafiło do seniorów w 1-osobowych gospodarstwach domowych. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba osób w wieku 60 lat i więcej pobierających zasiłki stałe zmniejszyła się o 4,2%, a kwota wypłaconych im świadczeń wzrosła o 36,3%.

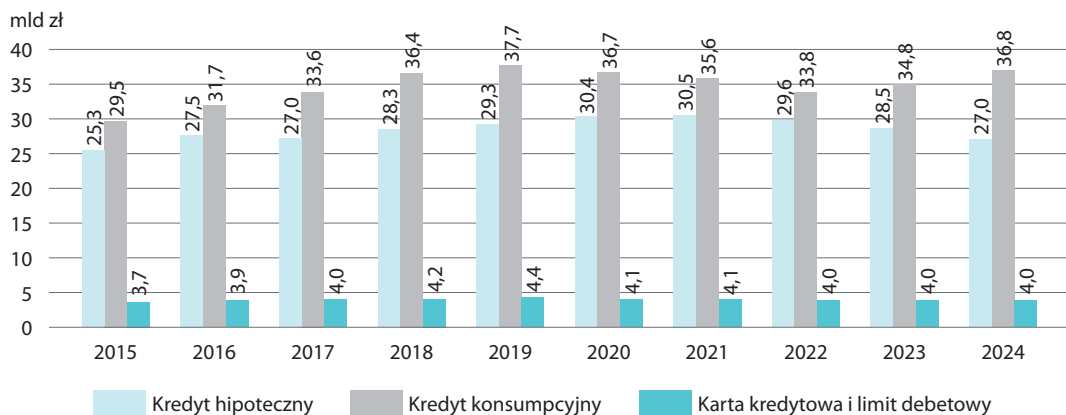
Najwyższy udział świadczeniobiorców zasiłków stałych w populacji seniorów wystąpił w województwie lubuskim, świętokrzyskim i pomorskim (odpowiednio 91, 90 i 89 seniorów na 10 tys. mieszkańców w wieku 60 lat i więcej). Najmniej seniorów pobierających zasiłki stałe w stosunku do ogólnej liczby seniorów było w województwie śląskim i wielkopolskim, w których na 10 tys. mieszkających w nich osób starszych przypadały 53 pobierające zasiłki stałe.

Sytuacja materialna osób starszych w dużej mierze zależy od wysokości ich zobowiązań finansowych. W 2024 r., według danych Biura Informacji Kredytowej (BIK), zmniejszyła się liczba osób starszych posiadających kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a nieznacznie zwiększyła się liczba seniorów posiadających karty kredytowe i limity debetowe. W populacji osób w wieku 60 lat i więcej odsetek kredytobiorców kredytów konsumpcyjnych ukształtował się na poziomie 16,2%, tj. o 0,7 p. proc. niższym niż rok wcześniej, a odsetek kredytobiorców kredytów hipotecznych wyniósł 2,9% (spadek o 0,3 p. proc.). Odsetek seniorów korzystających z kart kredytowych lub limitów debetowych pozostał niemal bez zmian (29,6% wobec 29,7% w roku poprzednim).

Udział osób w wieku 60 lat i więcej posiadających kredyty konsumpcyjne w ogólnej liczbie osób posiadających tego typu kredyty zmniejszył się z 20,2% w 2023 r. do 19,8% w analizowanym roku. W odniesieniu do roku poprzedniego spadł również udział kredytobiorców w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie osób posiadających kredyt hipoteczny, który wyniósł 7,8% (wobec 8,2% w roku poprzednim). Posiadacze kart kredytowych i limitów debetowych w wieku 60 lat i więcej stanowili 33,0% ogółu osób korzystających z tej formy finansowania (o 0,7 p. proc. więcej niż rok wcześniej).

W 2024 r. nastąpił niewielki wzrost sumy zobowiązań kredytowych osób starszych z tytułu kredytów konsumpcyjnych, hipotecznych oraz kart kredytowych i wykorzystanych limitów debetowych. Łączna wartość zadłużenia kredytowego osób starszych wyniosła 67,8 mld zł, tj. o 0,8% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział zobowiązań kredytowych posiadanych przez osoby starsze w ogólnej ich wartości wyniósł 9,0%, co oznacza, że zmniejszył się o 0,3 p. proc. w skali roku.

Wykres 23. Wartość zobowiązań kredytowych osób w wieku 60 lat i więcej
Stan w dniu 31 grudnia

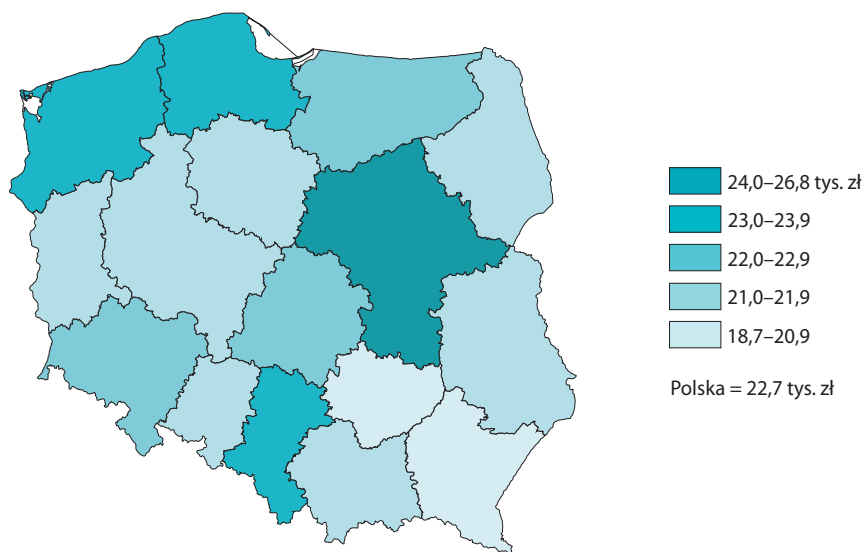

Źródło: dane BIK.

Z danych BIK wynika, że seniorzy od lat w największym stopniu korzystają z kredytów konsumpcyjnych. W analizowanym roku saldo kredytów konsumpcyjnych osób w wieku 60 lat i więcej wyniosło 36,8 mld zł, co oznacza wzrost o 5,8% w stosunku do roku poprzedniego. Średnie zadłużenie kredytobiorcy seniora z tytułu posiadanego kredytu konsumpcyjnego ukształtowało się na poziomie nieco wyższym niż rok wcześniej i wyniosło 22,7 tys. zł (wobec 20,8 tys. zł w 2023 r.).

Podobnie jak w latach wcześniejszych, najwyższą kwotę zadłużenia z tytułu kredytów konsumpcyjnych, na 1 kredytobiorcę tego kredytu w wieku senioralnym, odnotowano w województwie mazowieckim (26,8 tys. zł). Najniższe wartości wystąpiły natomiast w województwie świętokrzyskim (18,8 tys. zł) i podkarpackim (18,7 tys. zł). W 2024 r. w stosunku do roku poprzedniego we wszystkich województwach wystąpił wzrost przeciętnego zadłużenia seniorów z tytułu kredytu konsumpcyjnego. Najwyższy wzrost odnotowano w województwie mazowieckim (o 2,4 tys. zł), a najniższy w województwie małopolskim (o 1,5 tys. zł).

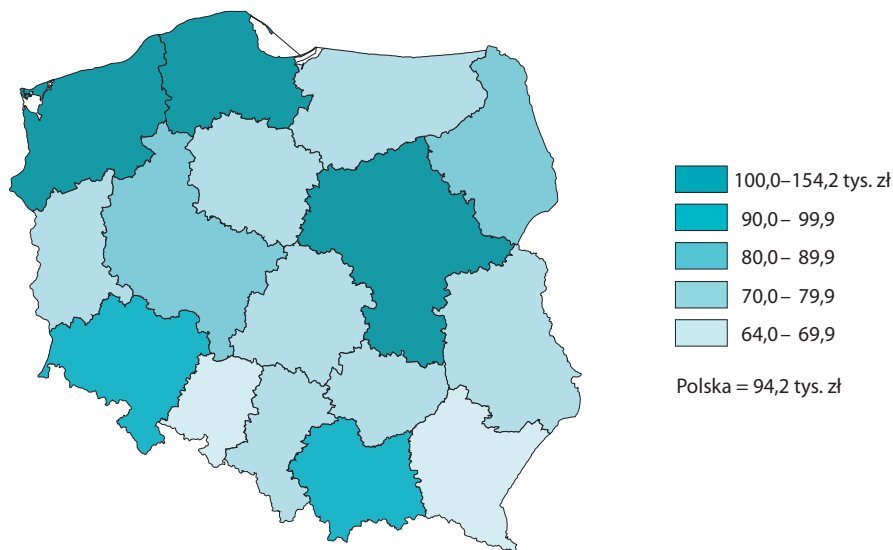
Mapa 9. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kredytów konsumpcyjnych w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: dane BIK.

W 2024 r., po raz kolejny, nastąpił spadek salda kredytów hipotecznych posiadanych przez osoby w wieku 60 lat i więcej. Wartość tego salda wyniosła blisko 27,0 mld zł, co oznacza spadek o 5,3% w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeciętne zadłużenie z tego tytułu wynosiło 94,2 tys. zł na 1 kredytobiorcę (wzrost o 3,3 tys. zł). Podobnie jak w roku poprzednim, najwyższe średnie zadłużenie seniorów z tytułu kredytów hipotecznych odnotowano w województwie mazowieckim – 154,2 tys. zł na 1 kredytobiorcę w wieku 60 lat i więcej. W tym województwie zanotowano również najwyższy wzrost zadłużenia, wynoszący 8,1 tys. zł na 1 seniora posiadającego kredyt hipoteczny. Najniższe przeciętne zadłużenie wystąpiło w województwie podkarpackim – 64,0 tys. zł. W żadnym z województw nie odnotowano spadku przeciętnego zadłużenia seniorów z tytułu kredytów hipotecznych.

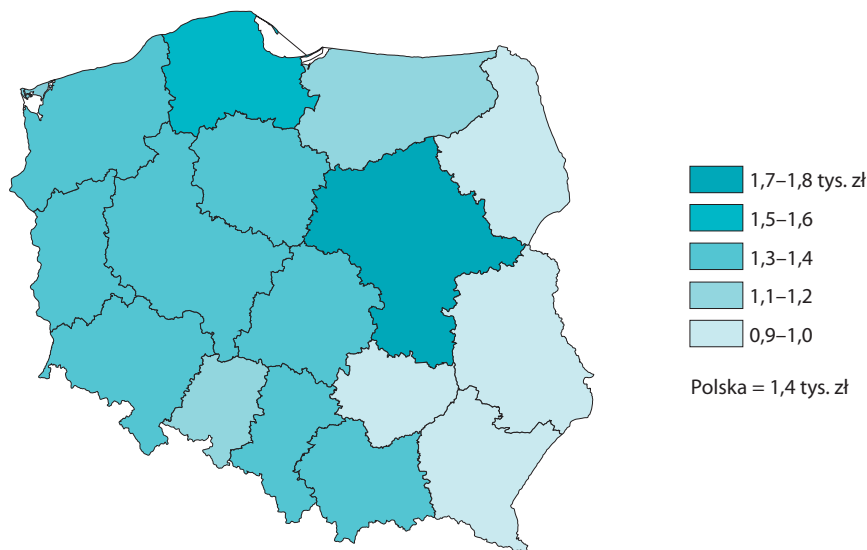
Mapa 10. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kredytów hipotecznych w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: dane BIK.

W analizowanym roku seniorzy, w podobnym stopniu co rok wcześniej, korzystali z kart kredytowych i limitów debetowych. Łączna wartość zadłużenia osób starszych z tego tytułu wyniosła 4,0 mld zł, a przeciętne zadłużenie na osobę wyniosło 1,4 tys. zł, utrzymując się na tym samym poziomie co rok wcześniej. Najwyższe średnie zadłużenie z tytułu kart kredytowych i limitów debetowych wystąpiło w województwie mazowieckim (1,8 tys. zł), najniższe zaś w województwie lubelskim (0,9 tys. zł).

Mapa 11. Przeciętne zadłużenie 1 kredytobiorcy w wieku 60 lat i więcej z tytułu kart kredytowych i limitów debetowych w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: dane BIK.

2.3. Sytuacja mieszkaniowa

Według danych pochodzących z Badania budżetów gospodarstw domowych w 2024 r. 55,4% gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej mieszkało w domach jednorodzinnych, a 44,5% w wielorodzinnych. W przypadku gospodarstw złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej 41,1% zamieszkiwało domy jednorodzinne, a 58,8% – budynki wielorodzinne.

W miastach 65,1% gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą i 73,8% gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi mieszkało w budynkach wielorodzinnych. W przypadku seniorów mieszkających na wsi zdecydowana większość zamieszkiwała domy jednorodzinne (92,1% gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą i 86,4% gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi).

W analizowanym roku na 1 gospodarstwo domowe z przynajmniej 1 osobą starszą przypadało średnio 92,1 m² powierzchni użytkowej mieszkania, a w gospodarstwach złożonych wyłącznie z osób w wieku 60 lat i więcej – 73,8 m². W 1-osobowych gospodarstwach seniorów przeciętna powierzchnia zajmowanego mieszkania wyniosła 62,9 m², natomiast w gospodarstwach 2-osobowych 84,5 m².

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania gospodarstw na wsi w porównywaniu do miast była wyższa o 37,5 m² w przypadku gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą w swoim składzie i o 27,7 m² – w przypadku gospodarstw złożonych wyłącznie z osób starszych.

W 2024 r. 99,9% gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej posiadało w mieszkaniach wodociąg, 99,2% było wyposażonych w ciepłą wodę bieżącą, 99,0% w ustęp splukiwany, a 98,8% – w łazienkę. Gaz posiadało 89,5% tych gospodarstw. Wyposażenie w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne jest nieznacznie gorsze w przypadku gospodarstw złożonych wyłącznie z osób starszych. W 2024 r. wodociąg posiadało 99,8% z nich, 99,1% wyposażonych było w ciepłą wodę bieżącą, 98,8% w ustęp splukiwany, 98,6% w łazienkę, a w gaz – 89,3%.

Gospodarstwa z osobami w wieku 60 lat i więcej na wsi w porównaniu z gospodarstwami w miastach są nadal przeciętnie słabiej wyposażone w większość podstawowych instalacji techniczno-sanitarnych, pomimo że sytuacja mieszkańców wsi ulega sukcesywnie poprawie.

Tablica 11. Gospodarstwa domowe w mieszkaniach wyposażonych w wybrane instalacje w 2024 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej		
			razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
Ogółem					
Wodociąg	99,9	99,9	99,8	99,8	99,9
Ustęp splukiwany	99,6	99,0	98,8	98,1	99,6
Łazienka	99,6	98,8	98,6	97,8	99,5
Ciepła woda bieżąca	99,7	99,2	99,1	98,5	99,7
Gaz	75,5	89,5	89,3	88,8	90,2
z sieci	52,3	56,5	64,3	64,5	63,9
z butli	23,2	33,0	25,0	24,3	26,3
Klimatyzacja	7,8	4,1	3,3	2,4	4,3
Centralne ogrzewanie	87,7	84,6	84,2	83,8	85,7
Piec	11,7	14,6	15,1	15,5	13,6

Tablica 11. Gospodarstwa domowe w mieszkaniach wyposażonych w wybrane instalacje w 2024 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej		
			razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
miasta					
Wodociąg	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
Ustęp splukiwany	99,8	99,5	99,4	99,0	99,8
Łazienka	99,7	99,3	99,2	98,8	99,7
Ciepła woda bieżąca	99,8	99,6	99,6	99,4	99,8
Gaz	73,5	89,4	89,6	89,3	90,8
z sieci	63,0	73,1	76,7	76,3	77,9
z butli	10,5	16,2	12,9	12,9	12,9
Klimatyzacja	7,9	4,4	3,5	2,6	4,5
Centralne ogrzewanie	89,3	85,7	86,7	87,3	87,5
Piec	9,9	13,3	12,5	12,1	11,7
wieś					
Wodociąg	99,9	99,7	99,4	99,0	99,9
Ustęp splukiwany	99,3	98,1	97,1	95,1	99,1
Łazienka	99,3	98,0	96,8	94,5	99,0
Ciepła woda bieżąca	99,5	98,5	97,4	95,4	99,4
Gaz	79,8	89,8	88,2	87,2	88,8
z sieci	28,8	26,8	26,5	23,3	29,9
z butli	51,0	63,0	61,7	63,9	59,0
Klimatyzacja	7,6	3,5	2,8	2,0	3,8
Centralne ogrzewanie	84,0	82,7	76,6	71,7	81,2
Piec	15,5	16,8	22,7	27,5	18,2

W 2024 r. prawie wszystkie gospodarstwa domowe z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej wyposażone były w odbiornik telewizyjny (98,6%) oraz pralkę automatyczną (97,1%). Nieco mniej gospodarstw posiadało kuchenkę mikrofalową (66,2%) oraz zmywarkę do naczyń (48,0%). Dostęp do Internetu miało 81,6% analizowanych gospodarstw, a telewizję kablową lub satelitarną – 64,1%.

Tablica 12. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2024 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej		
			razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
Ogółem					
Odbiornik telewizyjny	92,0	98,6	98,1	97,3	98,9
Telewizja kablowa lub satelitarna	63,4	64,1	62,3	56,6	70,1
Dostęp do Internetu (na komputerze, telefonie itp.)	97,8	81,6	67,5	56,6	79,8
Pralka automatyczna	95,1	97,1	97,1	96,5	97,7
Kuchenka mikrofalowa	77,2	66,2	54,4	45,2	65,3
Zmywarka do naczyń	73,0	48,0	35,9	22,2	52,4

Tablica 12. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2024 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej		
			razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
miasta					
Odbiornik telewizyjny	89,5	98,2	97,9	97,1	98,8
Telewizja kablowa lub satelitarna	64,1	69,1	67,6	62,4	76,0
Dostęp do Internetu (na komputerze, telefonie itp.)	98,0	81,7	71,5	61,5	83,2
Pralka automatyczna	95,1	97,3	97,8	97,6	97,9
Kuchenka mikrofalowa	74,7	63,0	53,5	45,0	64,2
Zmywarka do naczyń	71,2	45,8	36,0	22,9	52,8
wieś					
Odbiornik telewizyjny	97,5	99,3	98,6	98,1	99,1
Telewizja kablowa lub satelitarna	61,8	55,0	46,0	36,1	55,2
Dostęp do Internetu (na komputerze, telefonie itp.)	97,3	81,4	55,4	39,4	71,0
Pralka automatyczna	95,3	96,6	95,0	92,8	97,2
Kuchenka mikrofalowa	82,5	71,9	57,1	45,9	68,1
Zmywarka do naczyń	76,8	52,2	35,5	19,5	51,2

W przypadku gospodarstw domowych złożonych wyłącznie z osób starszych wyposażenie w wybrane dobra trwałego użytkowania kształtuje się podobnie jak w gospodarstwach z przynajmniej 1 osobą starszą. Wyraźne różnice widoczne są jednak w dostępie do Internetu – posiadało go 67,5% gospodarstw tworzonych wyłącznie przez osoby starsze, czyli o 14,1 p. proc. mniej niż gospodarstw, w których obok osób starszych mieszkają także osoby młodsze.

Stopień wyposażenia we wspomniane dobra w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej, jak również w gospodarstwach składających się wyłącznie z osób starszych, nie wykazuje znaczących różnic ze względu na miejsce zamieszkania. Wyraźną różnicę można zauważyć jedynie, porównując wyposażenie w telewizję kablową lub satelitarną, której posiadanie częściej deklarowały gospodarstwa w miastach niż na wsi.

Według subiektywnej oceny dotyczącej użytkowanego mieszkania, 96,0% gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą starszą dysponowało odpowiednimi warunkami techniczno-sanitarnymi. Większość mieszkań była wystarczająco ciepła w zimie (97,0%) oraz odpowiednio chłodna w lecie (96,7%). Balkon (taras) lub ogródek posiadało 84,0%. W 7,2% gospodarstw stwierdzono, że mieszkanie znajduje się w hałaśliwym lub zanieczyszczonym otoczeniu, natomiast w 3,4% wskazano na lokalizację w rejonie o złej infrastrukturze.

Należy podkreślić, że prawie jedna czwarta gospodarstw domowych z osobami starszymi (23,8%) mieszka w budynkach, w których występują bariery architektoniczne, co może utrudniać im codzienne funkcjonowanie. Wśród gospodarstw złożonych wyłącznie z osób starszych odsetek ten był wyższy i wyniósł 26,6%.

Porównując ocenę użytkowanego mieszkania gospodarstw osób starszych w miastach i na wsi, należy zauważyć, że w miastach częściej występują bariery architektoniczne utrudniające dostęp do mieszkania. Problem taki wystąpił w 28,7% gospodarstw domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej w miastach oraz 15,0% takich gospodarstw na wsi. Na wsi natomiast częściej wskazywano, że mieszkanie położone jest w rejonie o złej infrastrukturze (7,7% gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą na wsi wobec 1,0% w miastach).

Tablica 13. Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w 2024 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
Ogółem					
Posiada odpowiednie warunki techniczno-sanitarne	96,9	96,0	96,0	94,7	97,4
Jest położone w hałaśliwym lub zanieczyszczonym otoczeniu	7,0	7,2	7,3	7,5	6,8
Jest położone w rejonie szczególnie zagrożonym przestępczością, przemocą, wandalizmem, w pobliżu melin	1,7	1,4	1,5	1,6	1,3
Jest położone w rejonie o złej infrastrukturze	3,8	3,4	2,9	2,6	3,6
Jest położone w rejonie o szczególnych zaletach	8,3	6,3	7,7	7,9	7,6
Posiada balkon (taras), ogródek	82,8	84,0	80,3	75,9	85,5
Jest wystarczająco ciepłe w zimie	97,4	97,0	96,7	95,5	98,0
Jest wystarczająco chłodne w lecie	96,1	96,7	96,7	96,0	97,3
Znajduje się w budynku posiadającym bariery architektoniczne utrudniające dostęp do mieszkania	22,2	23,8	26,6	27,7	25,6
miasta					
Posiada odpowiednie warunki techniczno-sanitarne	97,0	96,6	96,9	96,2	97,7
Jest położone w hałaśliwym lub zanieczyszczonym otoczeniu	8,1	8,4	7,9	8,2	7,3
Jest położone w rejonie szczególnie zagrożonym przestępczością, przemocą, wandalizmem, w pobliżu melin	2,1	1,9	1,7	2,0	1,4
Jest położone w rejonie o złej infrastrukturze	1,7	1,0	1,1	1,0	1,4
Jest położone w rejonie o szczególnych zaletach	10,8	8,2	9,1	9,2	9,4
Posiada balkon (taras), ogródek	77,8	78,6	76,8	72,5	82,2
Jest wystarczająco ciepłe w zimie	97,2	96,9	96,9	96,0	98,0
Jest wystarczająco chłodne w lecie	95,0	96,1	96,4	95,9	96,8
Znajduje się w budynku posiadającym bariery architektoniczne utrudniające dostęp do mieszkania	26,0	28,7	30,2	30,7	30,0
wieś					
Posiada odpowiednie warunki techniczno-sanitarne	96,7	94,9	93,1	89,4	96,7
Jest położone w hałaśliwym lub zanieczyszczonym otoczeniu	4,7	5,1	5,3	4,9	5,6
Jest położone w rejonie szczególnie zagrożonym przestępczością, przemocą, wandalizmem, w pobliżu melin	0,9	0,4	0,7	0,4	0,9
Jest położone w rejonie o złej infrastrukturze	8,4	7,7	8,5	8,1	9,0
Jest położone w rejonie o szczególnych zaletach	2,8	2,9	3,2	3,3	3,3
Posiada balkon (taras), ogródek	93,6	93,8	90,9	87,8	93,6
Jest wystarczająco ciepłe w zimie	98,0	97,2	96,1	94,0	98,0
Jest wystarczająco chłodne w lecie	98,4	97,8	97,5	96,5	98,4
Znajduje się w budynku posiadającym bariery architektoniczne utrudniające dostęp do mieszkania	14,1	15,0	16,0	17,1	14,9

2.4. Subiektywna ocena sytuacji materialnej

W 2024 r. w gospodarstwach domowych z osobami starszymi, podobnie jak w innych typach gospodarstw, odnotowano poprawę subiektywnej oceny sytuacji materialnej. Zwiększył się odsetek gospodarstw uznających swoją sytuację materialną za dobrą lub raczej dobrą, a jednocześnie zmniejszył się udział ocen złych i bardzo złych. Nadal jednak gospodarstwa z osobami starszymi postrzegają swoją sytuację materialną mniej pozytywnie niż gospodarstwa tworzone wyłącznie przez osoby młodsze.

Dobrą i raczej dobrą sytuację materialną zanotowano w 50,2% gospodarstw z osobami starszymi. W przypadku gospodarstw domowych wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej odsetek ten był nieco niższy i wyniósł 46,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim w obu przypadkach nastąpił jednak wzrost tych wskaźników (odpowiednio o 3,1 p. proc. i 4,2 p. proc.). W analizowanym roku zanotowano jednocześnie spadek odsetka gospodarstw domowych z osobami starszymi, które deklarowały złą lub raczej złą sytuację materialną (z 5,7% do 5,3%). Wśród gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi oceny negatywne występowały częściej, pomimo że ich sytuacja również uległa poprawie (spadek w skali roku z 7,1% do 6,7 %).

Tablica 14. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe w % danej grupy gospodarstw				
	bez osób w wieku 60 lat i więcej	z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat i więcej	wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej		
			razem	w tym	
				1-osobowe	2-osobowe
Ogółem					
Dobra i raczej dobra	65,5	50,2	46,3	36,5	57,1
Przeciętna	31,3	44,5	47,0	53,4	40,1
Raczej zła i zła	3,2	5,3	6,7	10,1	2,8
miasta					
Dobra i raczej dobra	68,3	51,8	49,2	38,9	61,4
Przeciętna	28,5	43,0	44,8	52,0	36,4
Raczej zła i zła	3,2	5,2	6,0	9,1	2,2
wieś					
Dobra i raczej dobra	59,4	47,3	37,8	28,3	46,5
Przeciętna	37,5	47,1	53,6	58,4	49,3
Raczej zła i zła	3,1	5,6	8,6	13,3	4,2

Ocena sytuacji materialnej w znacznym stopniu różni się w zależności od miejsca lokalizacji gospodarstwa. Mieszkańcy wsi, podobnie jak w latach poprzednich, oceniali ją gorzej niż mieszkańcy miast. W analizowanym roku 47,3% gospodarstw z przynajmniej 1 osobą starszą z obszarów wiejskich (czyli o 4,5 p. proc. mniej niż w miastach) oceniło swoją sytuację jako dobrą lub bardzo dobrą, a 5,6% (tj. o 0,4 p. proc. więcej) jako – złą lub raczej złą.

W przypadku gospodarstw domowych wyłącznie z osobami starszymi obserwuje się wyraźnie większą różnicę na niekorzyść wsi. Odsetek tych gospodarstw ceniących swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą wyniósł na wsi 37,8%, a w miastach 49,2%. Dodatkowo w gospodarstwach wyłącznie z osobami starszymi na wsi częściej niż w miastach występowały oceny złe lub raczej złe (8,6% wobec 6,0%).

Samoocena sytuacji materialnej seniorów różni się również w zależności od wielkości gospodarstwa domowego. W gospodarstwach 1-osobowych w porównaniu z gospodarstwami złożonymi z dwóch osób starszych, sytuacja znacznie rzadziej była oceniana jako dobra lub raczej dobra (odpowiednio 36,5% wobec 57,1%), a częściej – jako zła lub raczej zła (10,1% wobec 2,8%). Szczególnie często negatywnie oceniali ją seniorzy mieszkający samotnie na wsi. W 2024 r. na terenach wiejskich odsetek 1-osobowych gospodarstw osób starszych mających złą lub raczej złą sytuację materialną wyniósł 13,3%. Najbardziej zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej, podobnie jak w latach poprzednich, byli seniorzy tworzący 2-osobowe gospodarstwa domowe w mieście. W analizowanym roku odsetek tych gospodarstw z dobrą lub raczej dobrą sytuacją materialną osiągnął 61,4%.

Rozdział 3

Stan i ochrona zdrowia oraz pomoc społeczna – wybrane zagadnienia dotyczące osób starszych

3.1. Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Ambulatoryjna opieka zdrowotna obejmuje świadczenia udzielane w zakresie porad lekarskich podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz porad stomatologicznych, w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich.

W końcu 2024 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej funkcjonowało 24,2 tys. przychodni oraz 0,5 tys. praktyk lekarskich i 2,5 tys. praktyk stomatologicznych, realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych. Zgodnie ze sprawozdawczością placówek ochrony zdrowia w 2024 r. udzielono 360,6 mln porad, w tym 115,6 mln osobom w wieku 65 lat i więcej. Porady te stanowiły 32,1% ogólnej ich liczby (w roku poprzednim było to 31,3%). Większość porad osobom starszym udzielono w miastach – 99,4 mln, podczas gdy na wsi było ich 16,2 mln. Wynika to z większej dostępności placówek w mieście niż na wsi.

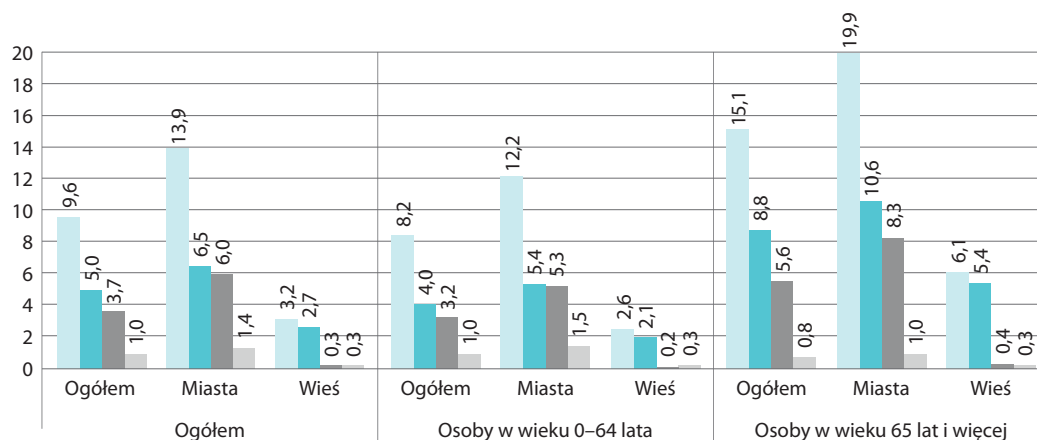
W podstawowej opiece zdrowotnej lekarze udzielili osobom w wieku 65 lat i więcej 67,3 mln porad, tj. ponad jedną trzecią ogólnej liczby porad tego rodzaju (36,0% wobec 35,0% w roku 2023). W opiece specjalistycznej odnotowano 42,5 mln porad udzielonych osobom we wskazanym wieku, tj. 30,9% wszystkich porad specjalistycznych (30,3% w poprzednim roku). Lekarze dentyści udzielili tej grupie osób 5,8 mln porad, co stanowiło 16,2% wszystkich porad stomatologicznych (16,1% w roku poprzednim).

Tablica 15. Porady udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej^a w 2024 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Lekarskie		Stomatologiczne
		podstawowej opieki zdrowotnej	specjalistyczne	
	w tys.			
Ogółem	360558,6	186953,4	137795,4	35809,8
miasta	311260,2	146123,2	133875,5	31261,4
wieś	49298,4	40830,2	3919,9	4548,4
Osoby w wieku 0–64 lata	244973,4	119696,1	95266,8	30010,5
miasta	211883,7	93328,8	92387,5	26167,4
wieś	33089,6	26367,3	2879,3	3843,1
Osoby w wieku 65 lat i więcej	115585,2	67257,3	42528,6	5799,2
miasta	99376,4	52794,4	41488,0	5094,0
wieś	16208,8	14462,9	1040,6	705,3

a Łącznie z poradami nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

W 2024 r. przeciętna liczba porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 9,6 porady. Osoby w wieku 65 lat i więcej korzystały z porad częściej niż osoby młodsze. W 2024 r. osoba starsza skorzystała średnio z 15,1 porady, tj. prawie z 2-krotnie większej liczby porad niż osoby w grupie wieku 0–64 lata.

Wykres 24. Przeciętna liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadająca na 1 mieszkańca w 2024 r.

Porady:

■ ogółem
 ■ podstawowej opieki zdrowotnej
 ■ specjalistyczne lekarskie
 ■ stomatologiczne

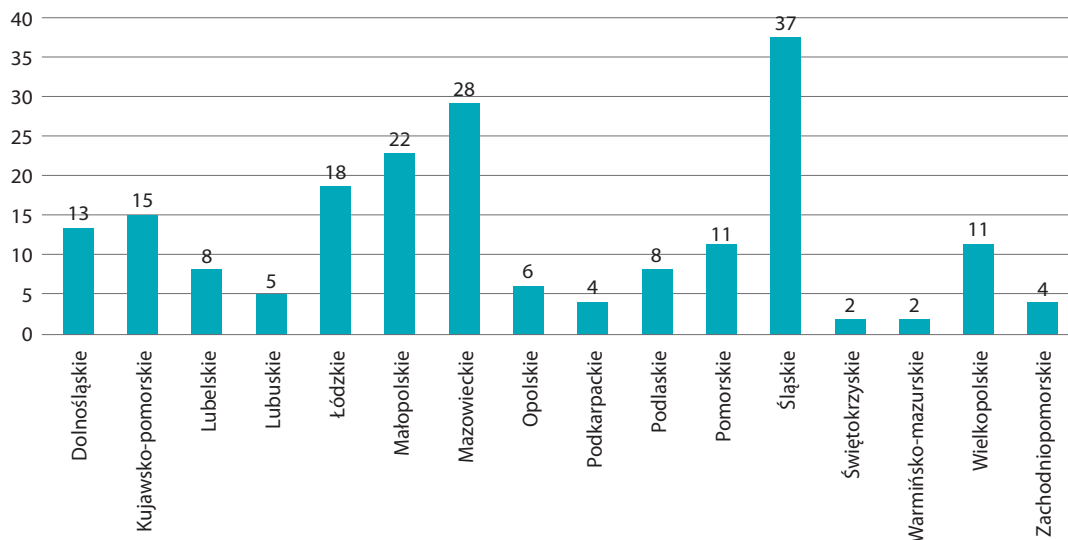
W strukturze porad udzielonych osobom w wieku 65 lat i więcej dominowały porady z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. W 2024 r. stanowiły one 58,2% udzielonych seniorom porad ambulatoryjnych. W przypadku porad udzielonych w miastach udział ten wyniósł 53,1%, natomiast na wsi – 89,2%.

Tablica 16. Struktura porad ambulatoryjnych udzielonych osobom w wieku 65 lat i więcej według rodzaju porad w 2024 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Lekarskie		Stomatologiczne
		podstawowej opieki zdrowotnej	specjalistyczne	
	w %			
Ogółem	100,0	58,2	36,8	5,0
Miasta	100,0	53,1	41,7	5,1
Wieś	100,0	89,2	6,4	4,4

W grudniu 2024 r. w Polsce działały 194 poradnie geriatryczne, tj. o 1 mniej niż rok wcześniej. Najwięcej z nich zlokalizowanych było w województwie śląskim – 37, kolejnymi województwami pod względem liczebności tego typu placówek były województwo mazowieckie (28 poradni) oraz małopolskie (22 poradnie). Najmniej poradni geriatrycznych funkcjonowało w województwach: warmińsko-mazurskim oraz świętokrzyskim (po 2 poradnie). Biorąc pod uwagę liczbę ludności w wieku senioralnym przypadającą na 1 poradnię geriatryczną można stwierdzić, że najlepszą sytuacją w dostępie do tych poradni charakteryzowało się województwo kujawsko-pomorskie – 35,8 tys. osób w wieku 60 lat i więcej na 1 poradnię geriatryczną i śląskie – 32,9 tys., najgorszą zaś warmińsko-mazurskie – 182,0 tys.

Wykres 25. Poradnie geriatryczne według województw w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

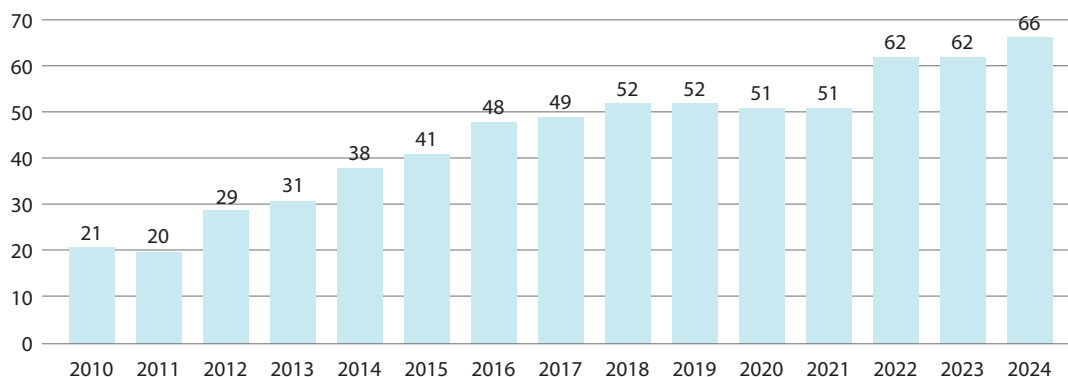

W 2024 r. w poradniach geriatrycznych udzielono łącznie 102,3 tys. porad lekarskich, w tym kobietom – 71,5 tys. (69,9%). Najwięcej porad odnotowano w województwie śląskim – 17,4 tys, mazowieckim – 16,4 tys. oraz w województwie małopolskim – 14,2 tys. W trzech województwach o najwyższej liczbie porad geriatrycznych udzielono łącznie prawie 47% ich ogólnej liczby.

3.2. Stacjonarna i uzdrowiskowa opieka zdrowotna

Stacjonarną opiekę zdrowotną w Polsce w 2024 r. zapewniało 888 szpitali ogólnych z liczbą łóżek wynoszącą 159878¹. W opiece stacjonarnej oddziałami szpitalnymi zapewniającymi kompleksową opiekę medyczną i usługi pielęgniarstwa osobom starszym są oddziały geriatryczne. Liczba tych oddziałów do 2018 r. systematycznie rosła. W 2024 r. liczba oddziałów ukształtowała się na poziomie 66, tj. o 4 więcej niż rok wcześniej.

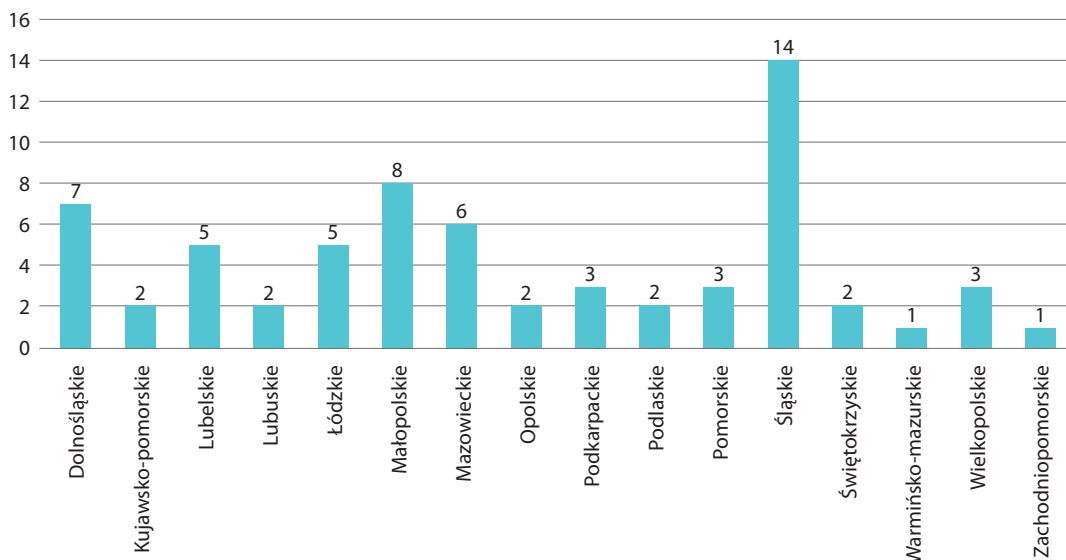
Wykres 26. Oddziały geriatryczne
Stan w dniu 31 grudnia

¹ Bez szpitali dziennych.

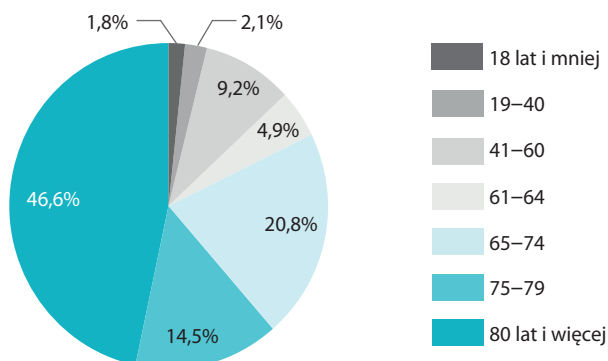
Na koniec 2024 r. oddziały geriatryczne dysponowały 1244 łóżkami, na których w ciągu roku leczono 34,0 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego liczba łóżek na tych oddziałach wzrosła o 1,6%, a liczba leczonych osób o 8,1%. Najwięcej oddziałów geriatrycznych zlokalizowanych było w województwie śląskim – 14 oddziałów, co stanowiło 21,2% ogólnej liczby oddziałów geriatrycznych w Polsce. Drugim pod względem liczebności oddziałów geriatrycznych województwem było małopolskie, w którym usytuowanych było 8 z nich. W dwóch województwach – warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim funkcjonowało po 1 oddziale geriatrycznym.

Wykres 27. Oddziały geriatryczne według województw w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Do oddziałów, na których ze względu na swoją specyfikę leczone są przede wszystkim osoby w wieku senioralnym należą także oddziały długoterminowej i hospicyjno-paliatywnej stacjonarnej opieki zdrowotnej. Zalicza się do nich zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja i oddziały paliatywne. Na koniec 2024 r. w placówkach tych przebywało 39,4 tys. osób, z czego w wieku 61 lat i więcej było 34,2 tys. osób, tj. 86,9%. Największą liczbę pacjentów stanowiły osoby w wieku 80 lat i więcej – 18,4 tys., tj. 46,6% ogólnej liczby pacjentów. Analizując strukturę pacjentów według płci należy zauważyć, że dominują kobiety. Wśród ogółu pacjentów ich odsetek osiągnął poziom 65,6%, natomiast wśród osób starszych 69,8%.

Wykres 28. Struktura pacjentów zakładów^a opieki długoterminowej według grup wieku w 2024 r.

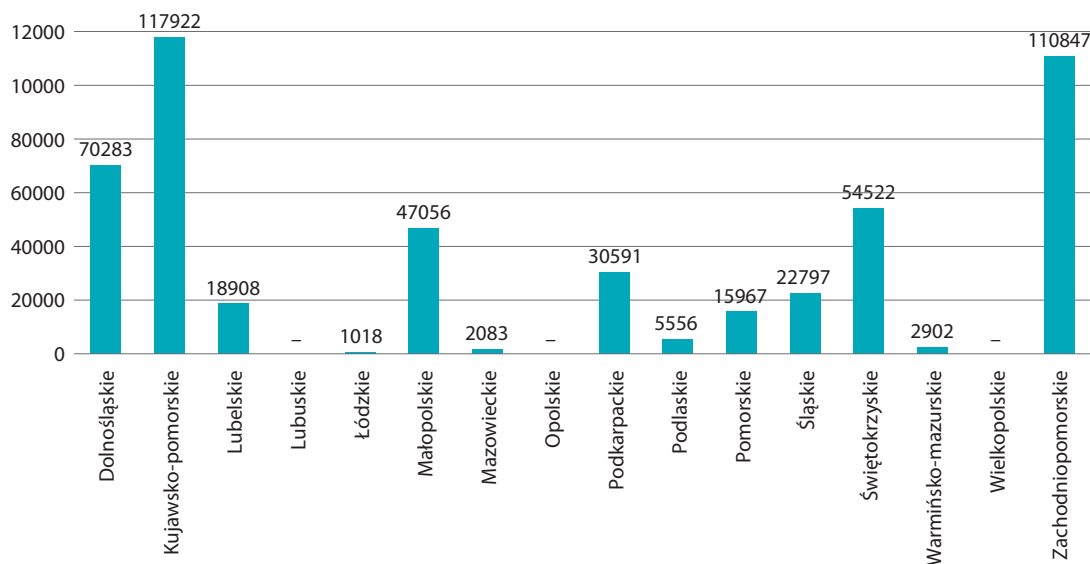

a łącznie z zakładami opiekuńczo-leczniczymi i pielęgnacyjno-opiekuńczymi typu psychiatrycznego, hospicjami oraz oddziałami opieki paliatywnej.

Seniorzy częściej niż młodsze osoby korzystają z lecznictwa uzdrowiskowego. W 2024 r. odnotowano 500,5 tys. kuracjuszy lecznictwa uzdrowiskowego w wieku 65 lat i więcej, którzy stanowili 56,6% ogółu kuracjuszy. W 2024 r. w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby kuracjuszy w tym wieku o 1,0%. Po odliczeniu cudzoziemców leczonych stacjonarnie, liczba kuracjuszy w wieku 65 lat i więcej ukształtowała się na poziomie 477,3 tys. Odsetek osób korzystających z uzdrowisk w populacji osób starszych wyniósł 6,2%, natomiast wśród osób młodszych – 1,2%.

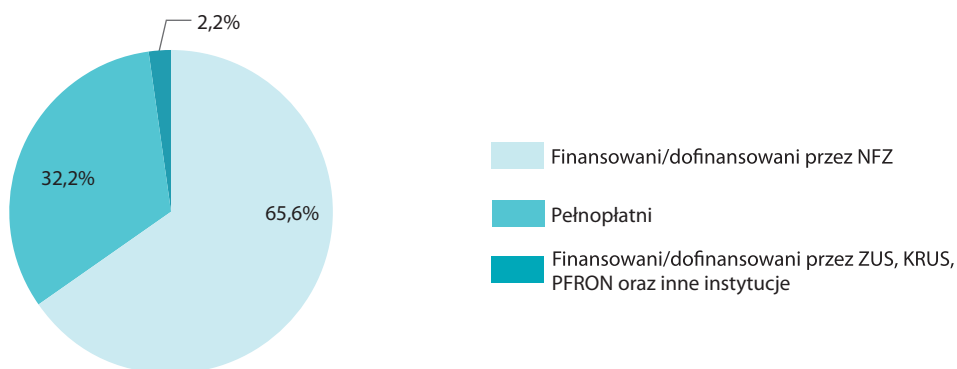
Najwięcej osób w wieku 65 lat i więcej korzystało z lecznictwa uzdrowiskowego w województwie kujawsko-pomorskim – 23,6% oraz zachodniopomorskim – 22,1% ogólnej ich liczby, najmniej zaś w województwie łódzkim – 0,2%. W trzech województwach: lubuskim, opolskim oraz wielkopolskim nie było zlokalizowanego żadnego zakładu uzdrowiskowego.

Wykres 29. Kuracjusze zakładów uzdrowiskowych w wieku 65 lat i więcej według województw w 2024 r.

Większość kuracjuszy opieki uzdrowiskowej leczonych jest w trybie stacjonarnym. W 2024 r. takich pacjentów w wieku 65 lat i więcej było 461,2 tys., co stanowiło 92,8% ogólnej liczby kuracjuszy w tym wieku. W trybie ambulatoryjnym leczonych było 36,3 tys. osób w wieku 65 lat i więcej (7,2% ogólnej liczby pacjentów w tym wieku).

Wykres 30. Struktura kuracjuszy zakładów uzdrowiskowych w wieku 65 lat i więcej w opiece stacjonarnej według sposobu finansowania w 2024 r.

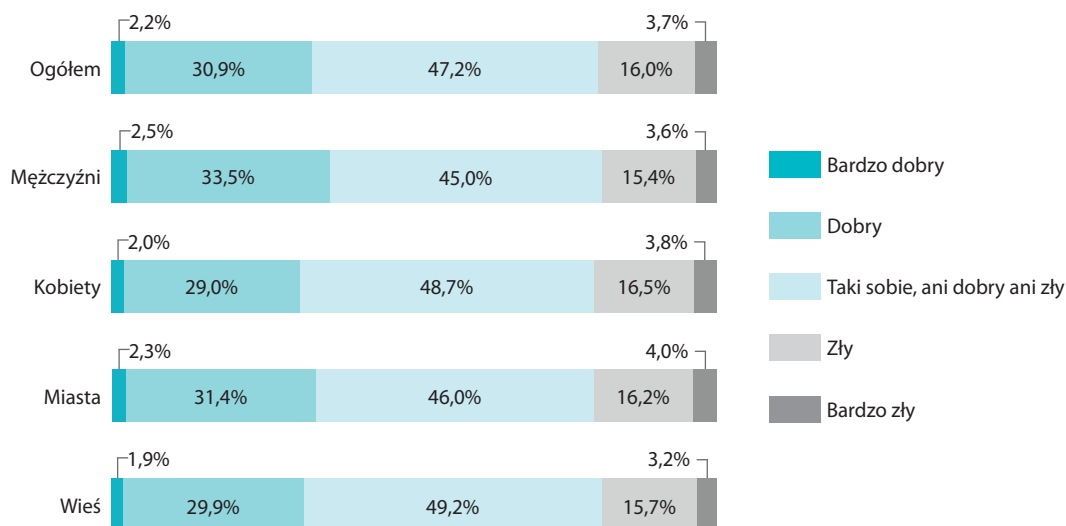

W 2024 r. 65,6% kuracjuszy w wieku 65 lat i więcej korzystało z finansowania lub dofinansowania NFZ, a 32,2% osób samodzielnie opłacało swoje leczenie. Pozostałe 2,2% seniorów korzystało z finansowania lub dofinansowania pobytu przez ZUS, KRUS, PFRON lub inne instytucje.

3.3. Samoocena stanu zdrowia

Znaczna część seniorów ocenia ogólnie swoje zdrowie „tak sobie, ani dobrze ani źle”. W 2024 r. w ten sposób określiło swoje zdrowie 47,2% osób w wieku 60 lat i więcej (wobec 47,9% w roku poprzednim). W analizowanym roku 30,9% seniorów oceniło swoje zdrowie „dobrze”, co oznacza wzrost o 1,0 p. proc. w stosunku do roku 2023. Odsetek osób starszych oceniających swoje zdrowie jako „bardzo dobre” wyniósł 2,2% i wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,3 p. proc. Wśród seniorów lepiej swój stan zdrowia oceniają mężczyźni niż kobiety. Dobry lub bardzo dobry stan zdrowia według własnej oceny miało 36,0% mężczyzn i 31,0% kobiet. Znaczne różnice w samoocenie zdrowia osób w wieku 60 lat i więcej można również dostrzec biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania. Dobrze lub bardzo dobrze swoje zdrowie oceniało 33,8% mieszkańców miast oraz 31,9% mieszkańców wsi.

Wykres 31. Samoocena stanu zdrowia osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

W 2024 r. na długotrwałe problemy zdrowotne lub choroby przewlekłe trwające przez 6 miesięcy lub dłużej (lub przewidywane, że będą tyle trwały) uskarżało się blisko 35,1% osób w wieku 16 lat i więcej. Wśród osób w wieku senioralnym na tego rodzaju dolegliwości wskazało 62,0% (wobec 63,2% w roku 2023). Kobiety częściej niż mężczyźni sygnalizowały tego typu problemy (odpowiednio 64,1% i 58,9%). Natomiast biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania osób starszych można stwierdzić, że częściej takie problemy wskazywali mieszkańcy miast (62,7%) niż wsi (60,7%).

Ograniczoną zdolność wykonywania czynności z powodu problemów zdrowotnych, trwającą co najmniej ostatnie 6 miesięcy miała w 2024 r. niespełna jedna czwarta mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej. Wśród osób starszych odsetek ten był prawie 2-krotnie wyższy i wyniósł 42,0%. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano jego spadek (o 3,1 p. proc.).

W 2024 r. poważnie ograniczona zdolność wykonywania czynności dotyczyła 12,7% seniorów, natomiast ograniczona, ale niezbyt poważnie – 29,2%. Brak ograniczeń wskazywało 58,0% osób w wieku senioralnym. Lepiej swoją sprawność oceniali mężczyźni niż kobiety w wieku 60 lat i więcej. Wśród mężczyzn odsetek wskazujących na brak ograniczeń w wykonywaniu czynności wyniósł 60,7%, natomiast wśród kobiet – 56,2%.

Porównując ograniczoną zdolność wykonywania czynności wśród mieszkańców miast i wsi, można zauważyć wyższy odsetek osób z poważnie ograniczoną zdolnością do wykonywania czynności wśród seniorów mieszkających w mieście (13,4%) niż na wsi (11,5%). Na wsi odsetek osób z ograniczoną, ale niezbyt poważnie zdolnością wykonywania czynności wśród seniorów w 2024 r. był wyższy (30,3%) niż w mieście (28,6%).

Tablica 17. Zdolność wykonywania czynności według rodzaju/stopnia ograniczeń w 2024 r.

Wyszczególnienie	Zdolność wykonywania czynności		Brak ograniczeń
	poważnie ograniczona	ograniczona, ale niezbyt poważnie	
	w % danej grupy		
Osoby w wieku 16 lat i więcej			
Ogółem	6,5	15,6	77,9
Osoby w wieku 60 lat i więcej			
Razem	12,7	29,2	58,0
mężczyźni	12,9	26,4	60,7
kobiety	12,6	31,2	56,2
Miasta	13,4	28,6	58,0
Wieś	11,5	30,3	58,2

W 2024 r. potrzebę skorzystania z leczenia lub badania w ostatnich 12 miesiącach miało 84,5% osób w wieku 60 lat i więcej, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Częściej potrzebę tego typu zgłaszały kobiety (86 na 100) niż mężczyźni (82 na 100). W przypadku mieszkańców miast 85,6% osób w wieku senioralnym chciało skorzystać z leczenia lub badania, podczas gdy wśród mieszkańców wsi odsetek ten ukształtował się na poziomie 82,7%.

Osoby zgłaszające chęć skorzystania z leczenia lub badania zwykle za każdym razem miały taką możliwość. W przypadku osób w wieku senioralnym 91,1% seniorów skorzystało z badania lub leczenia za każdym razem kiedy była taka potrzeba. Zaspokojenie tych potrzeb było wyższe w przypadku seniorów mieszkających w miastach niż na wsi (odpowiednio 92,1% wobec 89,4%) oraz wśród kobiet (91,5%) w stosunku do mężczyzn (90,4%).

Tablica 18. Niezaspokojone potrzeby w zakresie leczenia lub badania według przyczyn w 2024 r.

Wyszczególnienie	Zbyt długa lista/kolejka oczekujących	Nie było mnie na to stać (wizyta była zbyt droga lub nieobjęta ubezpieczeniem zdrowotnym)	Chciałem(-am) poczekać i zobaczyć czy problem sam minie	Zbyt duża odległość, brak środka transportu	Lęk przed lekarzem, szpitalami, badaniem lub leczeniem	Pozostałe powody
	w % danej grupy					
Osoby w wieku 16 lat i więcej						
Ogółem	46,4	9,7	21,8	3,5	2,7 ^a	15,9
Osoby w wieku 60 lat i więcej						
Razem	52,1	11,5	19,1	5,3	3,7	8,4
mężczyźni	51,1	11,2 ^a	21,4	2,7 ^a	.	8,8 ^a
kobiety	52,8	11,7	17,3	7,1 ^a	.	8,1 ^a
Miasta	58,4	13,2	15,2	4,0 ^a	.	8,8
Wieś	43,6	9,3 ^a	24,3	6,9 ^a	8,1 ^a	7,8 ^a

a Zjawisko istniało, w wielkości większej lub równej 20 przypadków z próby, ale mniejszej niż 50.

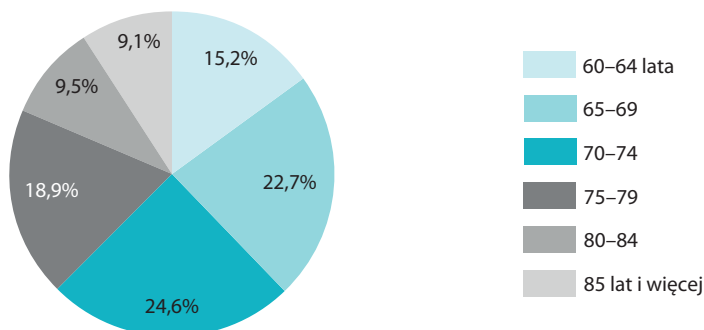
Jako główna przyczyna niezaspokojonych potrzeb w zakresie badania lub leczenia wskazywana była najczęściej zbyt długa kolejka oczekujących. W 2024 r. przyczyna ta dotyczyła 52,1% osób w wieku senioralnym, które musiały zrezygnować z leczenia lub badania. Kolejnymi wskazywanymi przyczynami była chęć poczekania i sprawdzenia czy problem sam minie oraz brak środków finansowych na leczenie. Przyczyny te były wskazane przez odpowiednio 19,1% oraz 11,5% osób w wieku 60 lat i więcej, które musiały zrezygnować z leczenia lub badania.

3.4. Wydatki publiczne na ochronę zdrowia

Wydatki publiczne na ochronę zdrowia obejmują wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia, budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. W strukturze tych wydatków dominują wydatki NFZ. Według danych ze sprawozdania finansowego NFZ koszty świadczeń zdrowotnych w 2024 r. wyniosły 178,3 mld zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 22,4 mld zł, tj. o 14,4%.

Znaczną część wydatków na opiekę zdrowotną stanowią wydatki ponoszone na rzecz osób w wieku 60 lat i więcej. W strukturze kosztów świadczeń zdrowotnych najwyższy udział mają koszty leczenia szpitalnego. Według danych NFZ w 2024 r. koszty refundacji świadczeń leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej stanowiły 55,8% ogólnej kwoty refundacji tych świadczeń.

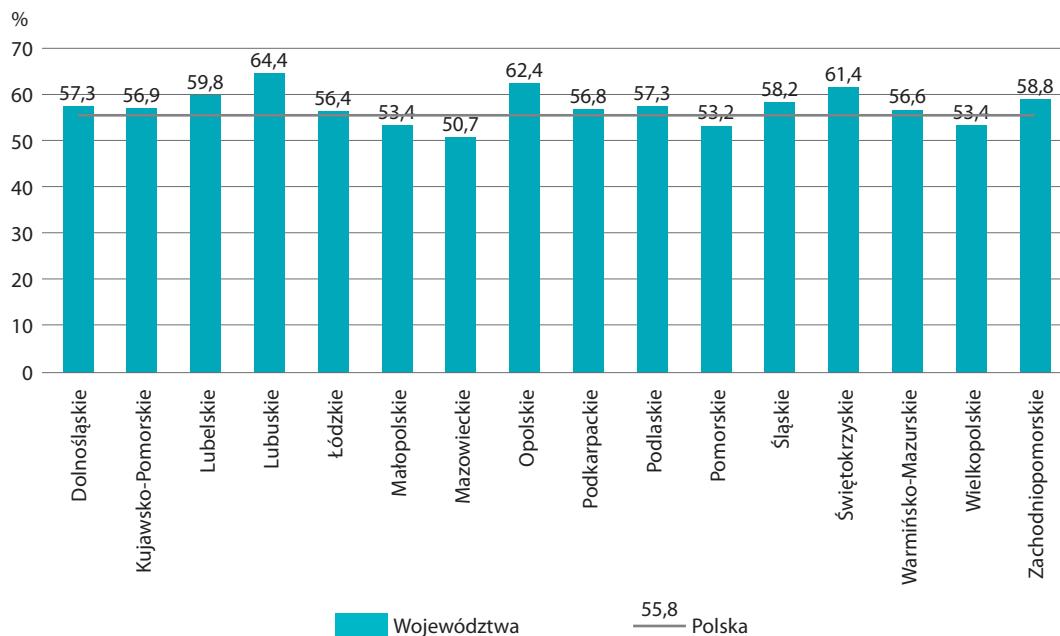
Wykres 32. Struktura kosztów refundacji leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.

Analizując refundację kosztów leczenia szpitalnego osób starszych należy zauważyć, że wśród nich dominowały koszty osób w wieku 70–74 lata, których udział w 2024 r. wyniósł 24,6%, najmniejszy zaś udział miały koszty dotyczące osób z grupy wieku 85 lat i więcej z udziałem na poziomie 9,1%.

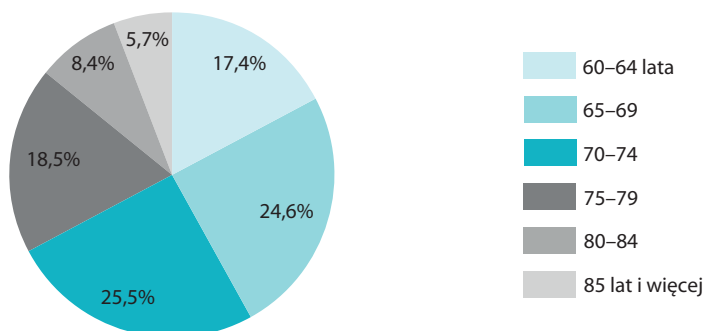
Biorąc pod uwagę zróżnicowanie międzywojewódzkie można zaobserwować, że najwyższy udział wydatków na refundację leczenia szpitalnego osób starszych odnotowano w województwie lubuskim, w którym wyniósł on 64,4%, a najniższy w województwie mazowieckim – 50,7%.

W 2024 r. najwyższe wydatki NFZ na refundację leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej były ponoszone na leczenie w oddziałach kardiologicznych i chorób wewnętrznych. Stanowiły one odpowiednio 78,2% i 79,4% ogólnej kwoty refundacji świadczeń na tych oddziałach, a w odniesieniu do ogólnej wartości refundacji leczenia szpitalnego seniorów – 13,3% i 9,8%. Wartość refundacji leczenia szpitalnego osób starszych na oddziałach geriatrycznych ukształtowała się na poziomie 308,4 mln zł, co stanowiło 0,6% ogólnej kwoty refundacji leczenia szpitalnego seniorów.

Wykres 33. Udział kosztów refundacji leczenia szpitalnego osób w wieku 60 lat i więcej w kosztach refundacji leczenia szpitalnego ogółem według województw w 2024 r.

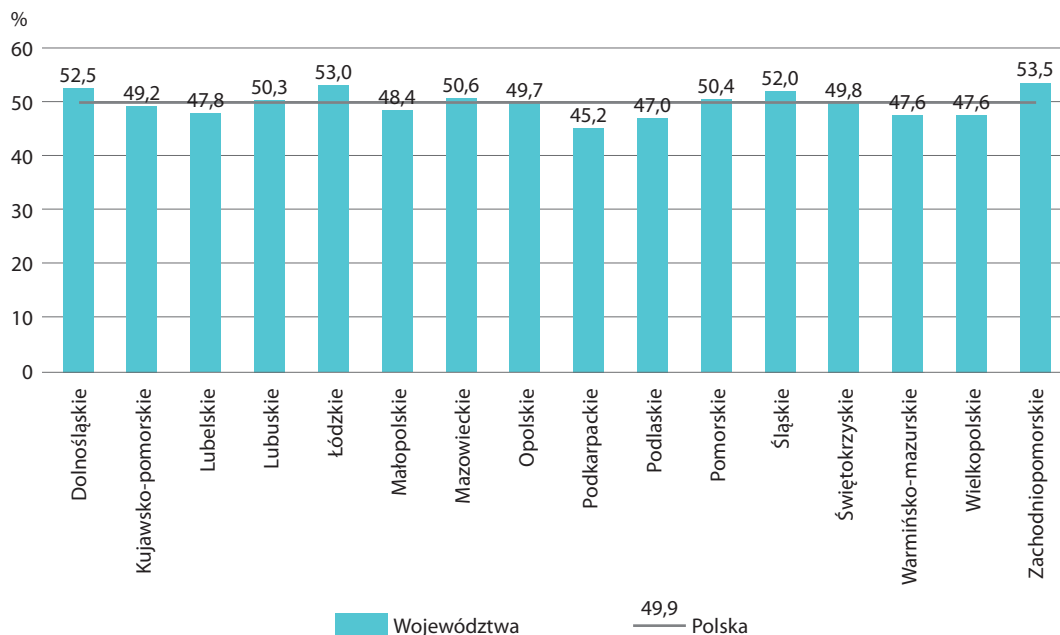
Źródło: dane NFZ.

Wartość ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych udzielonych osobom w wieku 60 lat i więcej stanowiła 49,9% ogólnej kwoty refundacji tego typu świadczeń. Dominowały w nich koszty świadczeń dla osób w wieku 70–74 lata, których udział w 2024 r. wyniósł 25,5%, najmniejszy udział miały koszty świadczeń poniesione na rzecz osób w wieku 85 lat i więcej (5,7%).

Wykres 34. Struktura kosztów refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych udzielonych osobom w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.

Najwyższy udział kosztów ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych osób starszych w ogólnej wartości tych świadczeń obserwowany był w województwie zachodniopomorskim – 53,5%, a najniższy w województwie podkarpackim – 45,2%.

Wykres 35. Udział kosztów refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych udzielonych osobom w wieku 60 lat i więcej w kosztach refundacji ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych ogółem według województw w 2024 r.

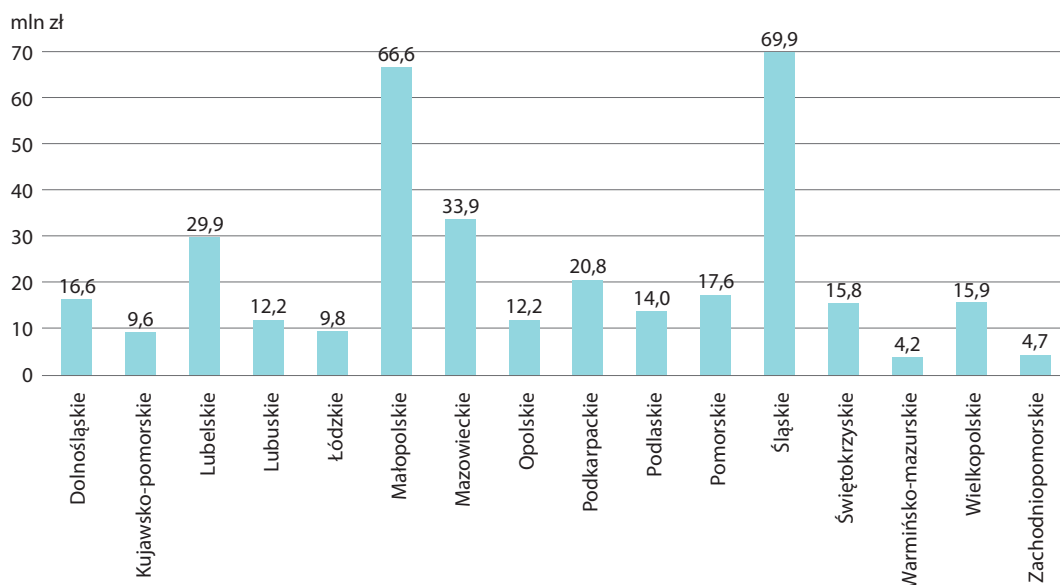

Źródło: dane NFZ.

Koszty leczenia osób w wieku 60 lat i więcej w podstawowej opiece zdrowotnej, refundowane przez NFZ, generowały 41,6% ogólnej kwoty tego typu świadczeń. Biorąc pod uwagę refundację kosztów podstawowej opieki zdrowotnej osób starszych należy zauważyć, że wśród nich dominowały koszty osób w wieku 65–69 lat, których udział wyniósł 24,5%. Najniższy udział świadczeń dotyczył osób w wieku 80–84 lata, wynosząc 10,0%.

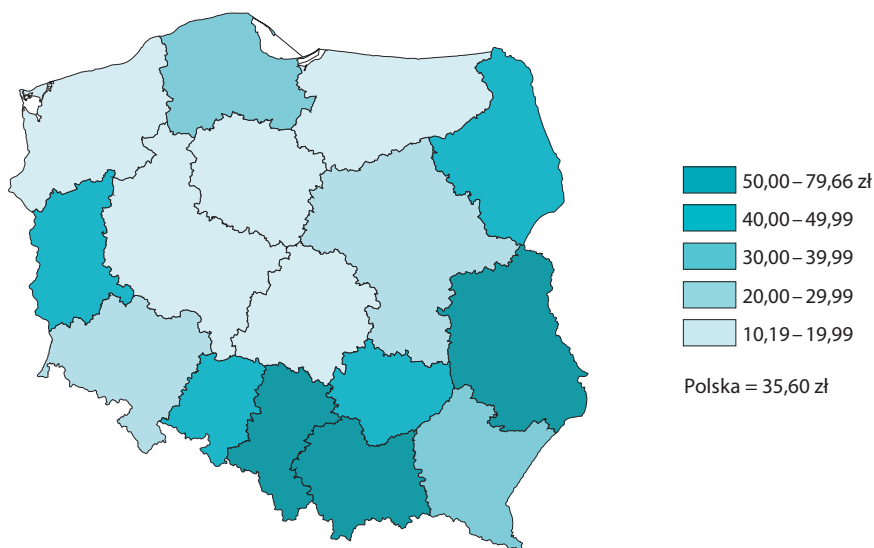
Analizując różnice regionalne należy zauważyć, że największy udział tych kosztów wystąpił w województwie świętokrzyskim – 45,7%, a najniższy w województwie pomorskim – 38,5%.

Środki finansowe przeznaczone na realizację świadczeń w zakresie geriatrici w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i leczenia szpitalnego, poniesione przez NFZ, w 2024 r. wyniosły 353,7 mln zł, z czego na szpitalną opiekę geriatriczną przeznaczono 96,6% tej kwoty. Wydatki te były znacznie zróżnicowane regionalnie. Najwięcej środków wydatkowano w województwie śląskim – 69,9 mln zł oraz małopolskim – 66,6 mln zł, najmniej zaś w województwie warmińsko-mazurskim – jedynie 4,2 mln zł oraz zachodniopomorskim – 4,7 mln zł.

Wykres 36. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatryi według województw w 2024 r.

Źródło: dane NFZ.

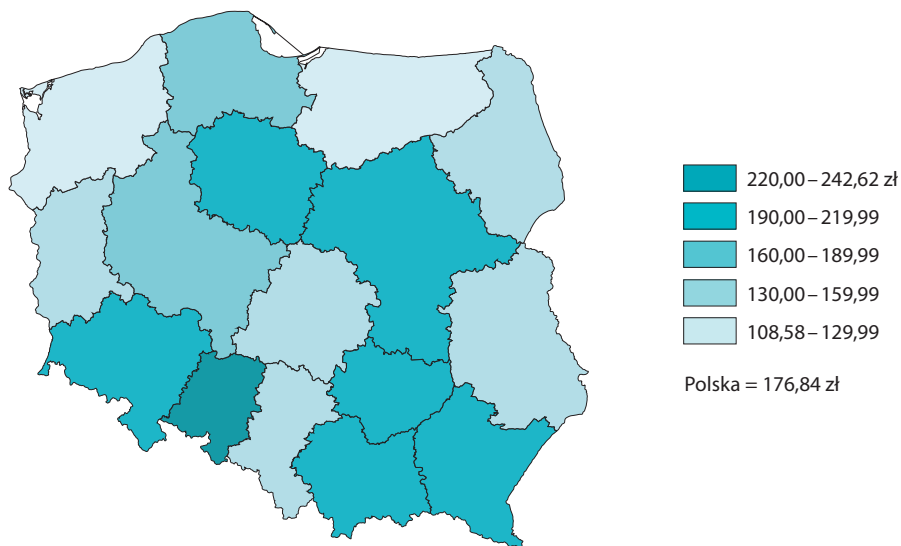
Na realizację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatryi NFZ wydatkował w 2024 r. przeciętnie 35,60 zł na 1 mieszkańca w wieku 60 lat i więcej, najwięcej w województwie małopolskim – 79,66 zł, najmniej w województwie zachodniopomorskim – zaledwie 10,19 zł.

Mapa 12. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatryi na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

Źródło: dane NFZ.

W przypadku osób starszych istotna jest także opieka hospicyjna i paliatywna. W 2024 r. 82,5% kosztów tego rodzaju świadczeń, refundowanych przez NFZ, dotyczyło osób w wieku 60 lat i więcej. Przeciętnie na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej NFZ wydatkował 176,84 zł. Najwięcej środków na ten rodzaj opieki przeznaczono w województwie opolskim – 242,62 zł, najmniej w województwie zachodniopomorskim – 108,58 zł.

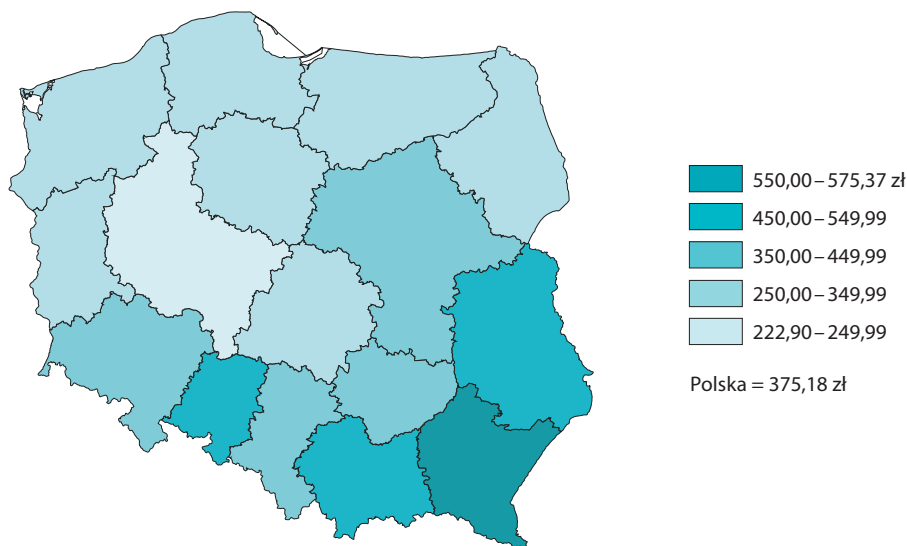
Mapa 13. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń opieki hospicyjnej i paliatywnej na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

Źródło: dane NFZ.

Wśród kosztów świadczeń z zakresu opieki hospicyjno-paliatywnej udzielonych seniorom najwyższy udział miały koszty świadczeń w oddziałach medycyny paliatywnej/hospicjum stacjonarnym – 57,5% oraz w hospicjum domowym – 42,1%. Porady w poradniach medycyny paliatywnej generowały 0,4% kosztów refundacji.

Mapa 14. Wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia na refundację świadczeń pielęgnacyjno-opiekuńczych na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

Źródło: dane NFZ.

Równie ważne z punktu widzenia osób starszych są świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze. W 2024 r. 86,2% kosztów tego rodzaju świadczeń, refundowanych przez NFZ, dotyczyło osób w wieku 60 lat i więcej. Przeciętnie na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej NFZ wydatkował 375,18 zł. Najwięcej środków na ten cel na 1 seniora przeznaczono w województwie podkarpackim – 575,37 zł, najmniej w województwie wielkopolskim – 222,90 zł.

W kosztach świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych udzielonych osobom starszym znaczną część stanowiły świadczenia realizowane w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych/opiekuńczo-leczniczych – 66,3% oraz świadczenia w pielęgniarstwie długoterminowej domowej – 21,3%. Świadczenia zespołu długoterminowej opieki domowej – dla pacjentów wentylowanych mechanicznie generowały 8,9% kosztów, natomiast świadczenia w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym/opiekuńczo-leczniczym dla pacjentów wentylowanych mechanicznie – 3,5%.

Według danych NFZ w 2024 r. na refundację leków aptecznych¹ osób w wieku 60 lat i więcej przeznaczono 9,4 mld zł, tj. prawie 69% ogółu kosztów refundacji leków w Polsce. Wielkość wydatków na refundację leków osobom starszym jest zróżnicowana przestrzennie i bezpośrednio powiązana z wielkością populacji osób starszych w poszczególnych województwach. Najwięcej środków na ten cel zostało przeznaczonych w województwie mazowieckim – 1281,8 mln zł oraz śląskim – 1153,9 mln zł, natomiast najmniej w województwach lubuskim i opolskim – odpowiednio 228,7 mln zł i 229,0 mln zł. Średnio na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej NFZ przeznaczał na refundację leków aptecznych 941,07 zł, najwięcej w województwie łódzkim 1061,03 zł, a najmniej w województwie podkarpackim 827,47 zł.

3.5. Pomoc społeczna

W starzejącym się społeczeństwie obserwuje się częstsze występowanie chorób przewlekłych i niepełnosprawności. Wiąże się to ze znacznym wzrostem wydatków na zaspokojenie rosnących potrzeb ludności związanych ze zdrowiem, jak też zapewnieniem usług opiekuńczych osobom potrzebującym opieki.

Pod koniec 2024 r. w Polsce funkcjonowały 2232 stacjonarne zakłady pomocy społecznej (o 94 placówki więcej niż w 2023 r.), wśród których były 903 domy pomocy społecznej oraz 680 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Najwięcej zakładów stacjonarnych pomocy społecznej zlokalizowanych było w województwie mazowieckim – 311 oraz w województwie śląskim – 289, czyli w dwóch województwach o największej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej. Najmniej znajdowało się w województwie lubuskim – 55 oraz podlaskim – 73.

Tablica 19. Zakłady stacjonarne pomocy społecznej w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Województwa	Ogółem	W tym	
		domy pomocy społecznej	placówki zapewniające całodobową opiekę ^a
Polska	2232	903	680
Dolnośląskie	160	68	55
Kujawsko-pomorskie	103	49	26
Lubelskie	91	45	21
Lubuskie	55	23	13
Łódzkie	135	68	34
Małopolskie	177	94	47
Mazowieckie	311	107	140

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

¹ Wartość refundowanych recept w ramach refundacji aptecznej leków, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych dostępnych w aptece na receptę.

Tablica 19. Zakłady stacjonarne pomocy społecznej w 2024 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Województwa	Ogółem	W tym	
		domy pomocy społecznej	placówki zapewniające całodobową opiekę ^a
Polska (dok.)			
Opolskie	77	29	29
Podkarpackie	102	54	15
Podlaskie	73	22	24
Pomorskie	168	45	77
Śląskie	289	102	90
Świętokrzyskie	98	42	21
Warmińsko-mazurskie	116	49	21
Wielkopolskie	172	68	44
Zachodniopomorskie	105	38	23

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

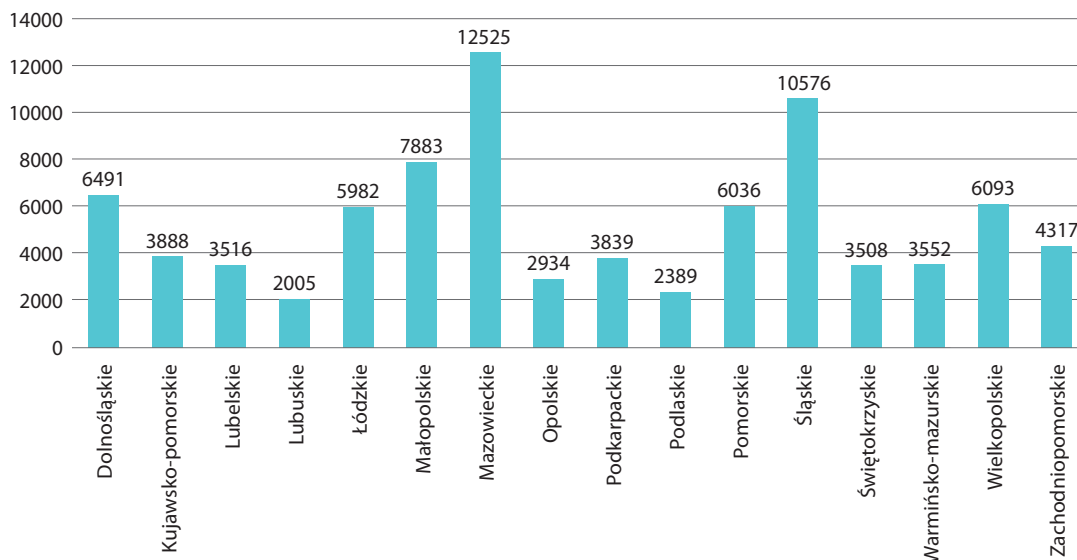
W końcu 2024 r. zakłady stacjonarne pomocy społecznej dysponowały liczbą miejsc wynoszącą 134,1 tys., co oznacza ich wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,4 tys., tj. o 1,1%. Podobnie, jak w 2023 r. najwięcej miejsc było w domach pomocy społecznej (84,3 tys.). Analizując rozkład miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w ujęciu wojewódzkim można zauważyć, że największa ich liczba była w województwie mazowieckim – 18,7 tys. oraz śląskim – 16,3 tys. Najmniejszą liczbą miejsc dysponowały zakłady w województwach lubuskim – 3,2 tys. oraz podlaskim – 4,0 tys. W Polsce przeciętnie na jedno miejsce w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej przypadały 74 osoby w wieku 60 lat i więcej. Najlepszą sytuacją w zakresie dostępności zakładów stacjonarnych pomocy społecznej charakteryzowało się województwo opolskie, w którym na jedno miejsce w tych placówkach przypadały 54 osoby starsze. Najmniejsza dostępność miejsc w tego typu placówkach wystąpiła w województwie lubelskim, w którym wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 94.

Tablica 20. Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Województwa	Ogółem	W tym	
		domy pomocy społecznej	placówki zapewniające całodobową opiekę ^a
Polska	134050	84319	28025
Dolnośląskie	10045	6129	2294
Kujawsko-pomorskie	6227	4127	875
Lubelskie	5902	4467	687
Lubuskie	3208	2234	407
Łódzkie	8932	6630	1061
Małopolskie	11761	8220	2377
Mazowieckie	18745	9936	6432
Opolskie	4899	3048	1118
Podkarpackie	6721	4942	717
Podlaskie	3978	2361	983
Pomorskie	9175	4385	2820
Śląskie	16347	8991	3952
Świętokrzyskie	5642	3898	932
Warmińsko-mazurskie	5851	4119	763
Wielkopolskie	9942	6527	1529
Zachodniopomorskie	6675	4305	1078

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

Wykres 37. Mieszkańcy zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej według województw w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

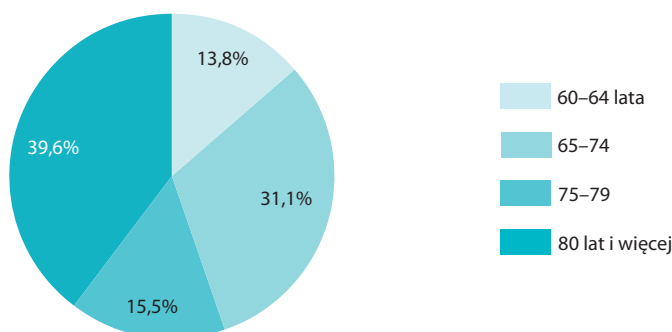

W końcu 2024 r. w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej przebywało blisko 124,5 tys. osób, w tym w wieku 60 lat i więcej – 85,5 tys., co stanowiło 68,7% ogólnej liczby mieszkańców tych placówek. W roku 2023 było to odpowiednio 121,9 i 82,9 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego odsetek osób starszych wśród mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej zwiększył się o 0,7 p. proc.

Regionalne zróżnicowanie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze wynika przede wszystkim z liczby osób starszych. Najwięcej osób w wieku senioralnym korzystających z zakładów stacjonarnych pomocy społecznej odnotowano w województwie mazowieckim – 12,5 tys. osób oraz śląskim – 10,6 tys. osób. Województwami o najmniejszej liczbie osób starszych przebywających w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej były województwa lubuskie – 2,0 tys. osób oraz podlaskie – 2,4 tys. osób.

Na koniec 2024 r., z zakładów stacjonarnych pomocy społecznej korzystało 9 osób w wieku senioralnym na 1000 ludności w tym wieku. Współczynnik ten jest najwyższy w województwie opolskim (ponad 11 osób na 1000), a najniższy w województwie lubelskim – ponad 6 osób na 1000.

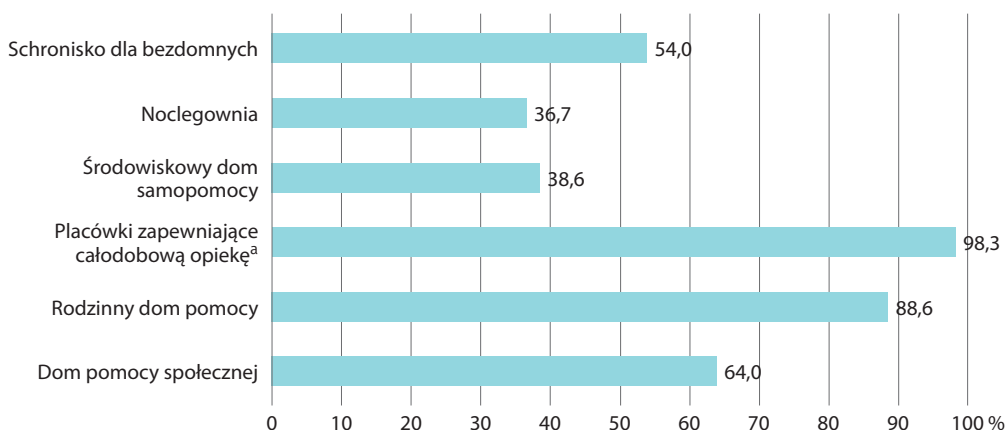
Wykres 38. Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej według grup wieku w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

W strukturze mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej dominowały osoby z najstarszej grupy wieku, tj. 80 lat i więcej. Ich udział w 2024 r., podobnie jak w roku poprzednim wyniósł 39,6%.

Najwyższy udział osób starszych wśród mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej wystąpił w 2024 r. w placówkach zapewniających całodobowe wsparcie (98,3% wobec 98,1% w roku 2023) oraz w rodzinnych domach pomocy (88,6% wobec 90,5% w roku poprzednim). Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki udział osób starszych w liczbie mieszkańców schronisk dla bezdomnych – 54,0% (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 2,8 p. proc.) oraz noclegowni 36,7% (spadek o 2,3 p. proc. w porównaniu z rokiem 2023).

Wykres 39. Udział osób w wieku 60 lat i więcej w liczbie mieszkańców wybranych typów zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

W 2024 r. 84,1 tys. seniorów skorzystało z usług opiekuńczych. Było to o 1,9% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Na 1000 osób w wieku 60 lat i więcej z usług opiekuńczych skorzystało ponad 8 osób. Wartość usług opiekuńczych, z których skorzystali seniorzy wyniosła 760,8 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 16,0%. Średnia kwota świadczeń opiekuńczych na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej, korzystającą z tego rodzaju wsparcia, wyniosła 9045 zł i była o 13,9% wyższa niż w roku 2023.

Tablica 21. Usługi opiekuńcze^a dla osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

Województwa	Osoby korzystające z usług opiekuńczych	Wartość usług opiekuńczych w tys. zł	Średnia wartość usług opiekuńczych na 1 osobę korzystającą ze wsparcia w zł
Polska	84113	760791,4	9045
Dolnośląskie	4880	32338,5	6627
Kujawsko-pomorskie	6413	59739,4	9315
Lubelskie	4200	41909,4	9978
Lubuskie	1915	12519,0	6537
Łódzkie	5521	41105,4	7445
Małopolskie	5775	58439,2	10119
Mazowieckie	8511	59192,9	6955
Opolskie	2114	15083,8	7135
Podkarpackie	5219	48210,5	9238
Podlaskie	1685	16673,6	9895

a Z wyłączeniem usług opiekuńczych realizowanych w ramach programu Opieka 75+.

Tablica 21. Usługi opiekuńcze^a dla osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r. (dok.)

Województwa	Osoby korzystające z usług opiekuńczych	Wartość usług opiekuńczych w tys. zł	Średnia wartość usług opiekuńczych na 1 osobę korzystającą ze wsparcia w zł
Polska (dok.)			
Pomorskie	5542	55705,4	10051
Śląskie	9713	54532,6	5614
Świętokrzyskie	3952	63164,2	15983
Warmińsko-mazurskie	3008	28625,2	9516
Wielkopolskie	10435	119365,9	11439
Zachodniopomorskie	5228	54186,3	10365

a Z wyłączeniem usług opiekuńczych realizowanych w ramach programu Opieka 75+.

Z usług opiekuńczych skorzystało najwięcej seniorów z województwa wielkopolskiego (10,4 tys. osób w wieku 60 lat i więcej) oraz śląskiego (9,7 tys.), najmniej zaś z województwa podlaskiego (1,7 tys.). Najwyższa przeciętna wartość usług opiekuńczych przypadająca na 1 beneficjenta w wieku 60 lat i więcej wystąpiła w województwie świętokrzyskim i była o 76,7% wyższa od średniego wsparcia w Polsce, najniższa zaś w województwie śląskim (tj. 62,1% przeciętnego poziomu w Polsce).

Tablica 22. Usługi opiekuńcze finansowane z programu Opieka 75+ dla osób w wieku 60 lat i więcej w 2024 r.

Województwa	Osoby korzystające z usług opiekuńczych	Wartość usług opiekuńczych w tys. zł	Średnia wartość usług opiekuńczych na 1 osobę korzystającą ze wsparcia w zł
Polska	3661	26281,3	7179
Dolnośląskie	307	2743,5	8937
Kujawsko-pomorskie	360	3742,6	10396
Lubelskie	128	1025,4	8011
Lubuskie	81	362,9	4480
Łódzkie	212	1377,3	6497
Małopolskie	144	1578,8	10964
Mazowieckie	408	2778,6	6810
Opolskie	546	3097,4	5673
Podkarpackie	79	611,8	7745
Podlaskie	113	811,7	7183
Pomorskie	250	1344,4	5378
Śląskie	289	1244,4	4306
Świętokrzyskie	158	1311,2	8299
Warmińsko-mazurskie	103	624,1	6059
Wielkopolskie	254	2282,0	8984
Zachodniopomorskie	229	1345,0	5873

W 2024 r. 3,7 tys. seniorów dodatkowo skorzystało z usług opiekuńczych finansowanych z programu Opieka 75+. Było to o 17,1% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wartość usług opiekuńczych z tego programu, z których skorzystali seniorzy wyniosła 26,3 mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 26,8%. Średnia kwota świadczeń opiekuńczych finansowanych z programu Opieka 75+ na 1 osobę w wieku 60 lat i więcej, korzystającą z tego rodzaju wsparcia, wyniosła 7179 zł i była o 8,3% wyższa niż w roku 2023.

Rozdział 4

Aktywność osób starszych

4.1. Dobowy budżet czasu

W 2023 r. przeprowadzono badanie budżetu czasu ludności, które dostarczyło cennych informacji o organizacji czasu w gospodarstwach domowych, obejmując zarówno ogólną strukturę, jak i szczegółowy rozkład czasu członków gospodarstw domowych. Zgodnie z wynikami tego badania w 2023 r. Polacy w wieku 15 lat lub więcej najwięcej czasu w ciągu doby przeznaczali na zaspokojenie potrzeb fizjologicznych¹ (47,4% doby). W przypadku osób starszych potrzeby te zajmowały nieco więcej czasu – w grupie wieku 60–64 lata było to 48,4% doby, natomiast wśród osób w wieku 65 lat i więcej – 52,0%. W młodszej grupie seniorów sen (w tym leżenie z powodu choroby) zajmował 35,9% doby, jedzenie i picie – 7,7%, a inne potrzeby osobiste (w tym mycie i ubieranie się) – 4,9%. W grupie osób w wieku 65 lat i więcej wartości te kształtowały się odpowiednio na poziomie 38,5%, 8,2% oraz 5,3%.

Nieco mniej niż przeciętnie w ciągu doby zajmowało osobom starszym wykonywanie różnych obowiązków (w tym także podejmowanych dobrowolnie)². Średnia dla osób w wieku 15 lat i więcej wyniosła 29,9%, podczas gdy w grupie wieku 60–64 lata na obowiązki przeznaczano 26,8% doby, a wśród osób w wieku 65 lat i więcej już tylko 19,8%. Wynika to przede wszystkim z mniejszej ilości czasu przeznaczanego przez seniorów na pracę zawodową, która zajmowała osobom w wieku 60–64 lata 8,4% doby i jedynie 1,6% w grupie wieku 65 lat i więcej. Dominujące czynności w zakresie obowiązków to prace domowe i opieka nad członkami gospodarstwa domowego. Osoby w wieku 60–64 lata poświęcały na nie średnio 16,1% doby, a osoby w wieku 65 lat i więcej – 15,8%. Na wolontariat, pomoc innym i praktyki religijne zarówno młodszy, jak i starsi seniorzy przeznaczali po 2,3% doby.

Nieco więcej czasu niż przeciętnie osoby starsze poświęcały na odpoczynek³. W grupie wieku 60–64 lata zajmował on 20,6% doby, a wśród osób w wieku 65 lat i więcej – 24,8% (średnia dla osób 15 lat i więcej to 18,1%). Seniorzy przeznaczali znacznie więcej czasu niż osoby młodsze na korzystanie ze środków masowego przekazu. Wśród osób w wieku 60–64 lata czynność ta trwała średnio 12,6% doby, a w grupie 65 lat i więcej – 15,5%. Życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze zajmowało seniorom w wieku 60–64 lata 4,6% doby, a w przypadku starszych seniorów – 5,3%. Sport i rekreacja, a także zamiłowania osobiste oraz korzystanie z komputera i Internetu to formy odpoczynku, które zajmowały po 1,7% czasu w ciągu doby przeciętnego seniora w wieku 60–64 lata i 1,9% wśród pozostałych osób starszych.

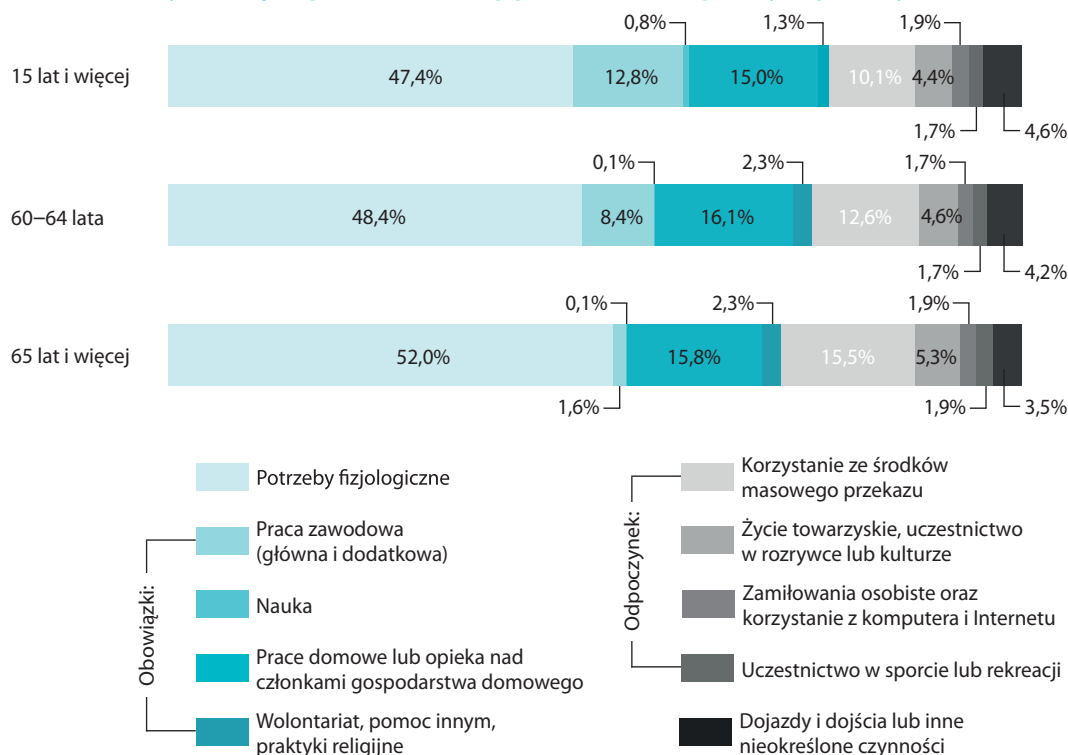
W starszych grupach wieku spada czas przeznaczany na przemieszczanie się⁴. W populacji osób w wieku 15 lat i więcej przemieszczanie się zajmowało średnio 4,6% czasu w ciągu doby. Podobną wartość odnotowano wśród osób w wieku 60–64 lata – 4,2%. W przypadku pozostałych osób starszych czas przeznaczony na przemieszczanie się wyniósł średnio 3,5% doby.

¹ Do czynności związanych z zaspokojeniem potrzeb fizjologicznych, zaliczono sen, jedzenie, ubieranie się, czas przeznaczony na higienę osobistą, jak również korzystanie z usług w zakresie potrzeb osobistych, takich jak wizyty lekarskie i stomatologiczne, czy w salonach fryzjerskich i kosmetycznych.

² Czas obowiązku obejmował: prace domowe lub opiekę nad członkami gospodarstwa domowego, pracę zawodową, wolontariat, pomoc innym, praktyki religijne oraz naukę.

³ Czas odpoczynku obejmował: korzystanie ze środków masowego przekazu, życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze, zamiłowania osobiste oraz korzystanie z komputera i Internetu, jak również uczestnictwo w sporcie lub rekreacji.

⁴ Kategoria ta obejmuje dojazdy i dojścia do pracy, do szkoły i na uczelnię, w innych celach, jak również inne nieokreślone czynności. Zajmują one przeciętnie znikomą część doby (0,2%) i z tego powodu nie zostały wyodrębnione jako oddzielna, jedenasta grupa czynności.

Wykres 40. Struktura doby przeciętnego Polaka według grup wieku oraz głównych grup czynności w 2023 r.

Przedstawioną uśrednioną strukturę spędzania czasu⁵ można uzupełnić o informacje o odsetku osób wykonujących czynności⁶ i przeciętnym czasie ich wykonywania⁷. W dniu badania prawie wszystkie osoby starsze wykonywały prace domowe bądź sprawowały opiekę nad członkami gospodarstwa domowego (94,6% osób w wieku 60–64 lata i 95,2% osób w grupie wieku 65 lat i więcej). Opiekę nad dorosłymi członkami gospodarstwa domowego wykonywało 5,2% seniorów w wieku 60–64 lata i 3,6% w wieku 65 lat i więcej, a nad dziećmi odpowiednio 3,1% i 1,5%. W dniu badania 27,4% osób w wieku 60–64 lata i 6,7% w wieku 65 lat i więcej wykonywało pracę zawodową. Jedynie niewielki odsetek seniorów (odpowiednio 1,1% i 0,7%) poświęcał swój czas na naukę. Nieformalną pomoc na rzecz innych gospodarstw świadczyło 14,3% młodszych seniorów i 9,8% starszych, natomiast w zorganizowanych spotkaniach i praktykach religijnych uczestniczyło odpowiednio 17,3% i 25,7%.

Tablica 23. Odsetek osób wykonujących czynności według grup wieku w 2023 r.

Wyszczególnienie	Osoby w wieku – w % :		
	15 lat i więcej	60–64 lata	65 lat i więcej
Potrzeby fizjologiczne	100,0	100,0	100,0
Obowiązki:			
praca zawodowa (główna i dodatkowa)	40,3	27,4	6,7
nauka	4,2	1,1	0,7
prace domowe lub opieka nad członkami gospodarstwa domowego	93,2	94,6	95,2
wolontariat, pomoc innym, praktyki religijne	19,6	29,5	33,8

⁵ Wyniki badania dotyczące struktury doby zostały obliczone na podstawie wskaźnika czasu trwania czynności. Przeciętny czas trwania czynności (w godzinach i minutach na 1 osobę, w ciągu doby) jest liczony dla wszystkich osób bez względu na to czy wykonywały konkretną czynność, czy nie.

⁶ Odsetek osób wykonujących czynności – liczba osób wykonujących konkretną czynność w czasie badania podzielona przez liczbę wszystkich osób.

⁷ Przeciętny czas wykonywania czynności (w godzinach i minutach na 1 osobę wykonującą czynność, w ciągu doby) jest liczony dla tych osób, które konkretną czynność wykonywały w badanym czasie.

Tablica 23. Odsetek osób wykonujących czynności według grup wieku w 2023 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Osoby w wieku – w % :		
	15 lat i więcej	60–64 lata	65 lat i więcej
Odpoczynek:			
życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze	61,3	64,7	71,2
uczestnictwo w sporcie lub rekreacji	26,4	27,1	31,5
zamiłowania osobiste oraz korzystanie z komputera i Internetu	29,7	27,1	29,7
korzystanie ze środków masowego przekazu	84,4	92,6	96,0
Dojazdy i dojeżdża lub inne nieokreślone czynności	80,7	78,5	69,9

Prawie wszystkie osoby starsze (92,6% w wieku 60–64 lata i 96,0% w wieku 65 lat lub więcej) korzystały ze środków masowego przekazu. Zdecydowana większość seniorów (odpowiednio 64,7% i 71,2%) uczestniczyła w życiu towarzyskim, w rozrywce lub w kulturze. Prawie co trzecia osoba starsza (27,1% i 31,5% w analizowanych grupach wieku) uczestniczyła w sporcie lub rekreacji. Podobny odsetek seniorów przeznaczał czas na rozwijanie zamiłowań osobistych oraz korzystanie z komputera i Internetu (odpowiednio 27,1% i 29,7%).

Wykonywanie czynności służących zaspokojeniu potrzeb fizjologicznych zajmowało osobom w wieku 60–64 lata średnio 11 godz. 38 min. Wśród osób w wieku 65 lat lub więcej czas ten wzrasta do 12 godz. 29 min., głównie za sprawą dłuższego czasu snu (odpowiednio 8 godz. 37 min. i 9 godz. 15 min.). Seniorzy w wieku 60–64 lata, którzy pracowali w badanym dniu przeznaczali na pracę zawodową średnio 7 godz. 20 min. W grupie osób w wieku 65 lat i więcej było to 5 godz. 46 min. Obowiązki domowe osób starszych i sprawowanie opieki nad członkami gospodarstwa domowego zajmowały w obu analizowanych grupach wieku około 4 godz. Opieka nad dziećmi w wieku do 17 lat trwała przeciętnie nieco ponad 1 godz. 40 min., podobną ilość czasu poświęcano też na opiekę nad dorosłymi członkami gospodarstwa domowego.

Tablica 24. Przeciętny czas wykonywania czynności według grup wieku osób wykonujących w 2023 r.

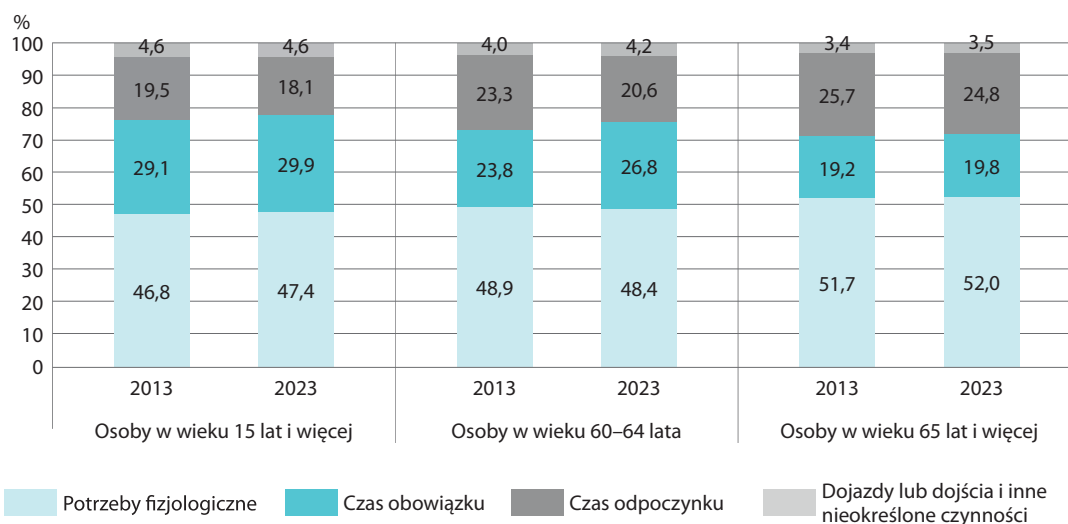
Wyszczególnienie	Przeciętny czas wykonywania czynności przez osoby w wieku – w godzinach i minutach:		
	15 lat i więcej	60–64 lata	65 lat i więcej
Potrzeby fizjologiczne	11:22	11:38	12:29
Obowiązki:			
praca zawodowa (główna i dodatkowa)	7:38	7:20	5:46
nauka	4:14	1:21	1:43
prace domowe lub opieka nad członkami gospodarstwa domowego	3:52	4:05	3:59
wolontariat, pomoc innym, praktyki religijne	1:37	1:52	1:38
Odpoczynek:			
życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze	1:44	1:43	1:48
uczestnictwo w sporcie lub rekreacji	1:36	1:33	1:29
zamiłowania osobiste oraz korzystanie z komputera i Internetu	1:32	1:28	1:34
korzystanie ze środków masowego przekazu	2:52	3:15	3:53
Dojazdy i dojeżdża lub inne nieokreślone czynności	1:22	1:16	1:11

Wśród czynności zaliczanych do czasu odpoczynku przeciętnie najwięcej czasu zajmowało osobom starszym korzystanie ze środków masowego przekazu (3 godz. 15 min. w grupie wieku 60–64 lata i 3 godz. 53 min. w grupie 65 lat i więcej). Mniej czasu przeznaczano na życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze (odpowiednio 1 godz. 43 min. i 1 godz. 48 min.), jak również na rozwijanie zamiłowań osobistych i korzystanie z komputera i Internetu oraz na uczestnictwo w sporcie lub rekreacji (po ok. półtorej godziny).

Czas dojazdów, dojeżdża lub inne nieokreślone czynności wyniósł przeciętnie 1 godz. 16 min wśród młodszych seniorów i o 5 min. mniej wśród starszych seniorów.

Struktura procentowa czasu doby przeciętnego mieszkańca Polski w wieku 15 lat lub więcej, w tym również w grupie osób starszych, zmieniła się w 2023 r. w porównaniu z 2013 r. Wydłużył się czas przeznaczony na obowiązki, głównie kosztem czynności zaliczanych do kategorii czasu odpoczynku. Udział czasu poświęconego na obowiązki w ciągu doby zwiększył się szczególnie wyraźnie w grupie osób w wieku 60–64 lata się – o 3,0 p. proc. Jednocześnie w tej grupie osób udział czasu odpoczynku zmniejszył się o 2,7 p. proc. W przypadku osób w wieku 65 lat i więcej zmiany były mniej znaczące. Przeciętny udział czasu przeznaczanego na obowiązki w ciągu doby wydłużył się o 0,6 p. proc., natomiast na odpoczynek skrócił się o 0,9 p. proc.

Wykres 41. Struktura doby osób według grup wieku oraz rodzajów czynności

Wysoki wzrost przeciętnego czasu trwania obowiązków w grupie wieku 60–64 lata wynikał ze zwiększonej aktywności tych osób na rynku pracy. Przeciętny czas trwania pracy zawodowej w ciągu doby wzrósł w tej grupie wieku o 52 min., przy jednoczesnym niewielkim spadku czasu poświęcanego na czynności związane z pracami domowymi i opieką nad członkami gospodarstwa domowego (o 1 min.) oraz na wolontariat, pomoc innym, praktyki religijne (o 7 min.) i niezmiennym czasie nauki. W 2023 r. w porównaniu z 2013 r. wzrósł zarówno odsetek osób w wieku 60–64 lata wykonujących pracę zawodową w dniu badania (o 11,1 p. proc.), jak i przeciętny czas wykonywania przez nich tej czynności (o 15 min.).

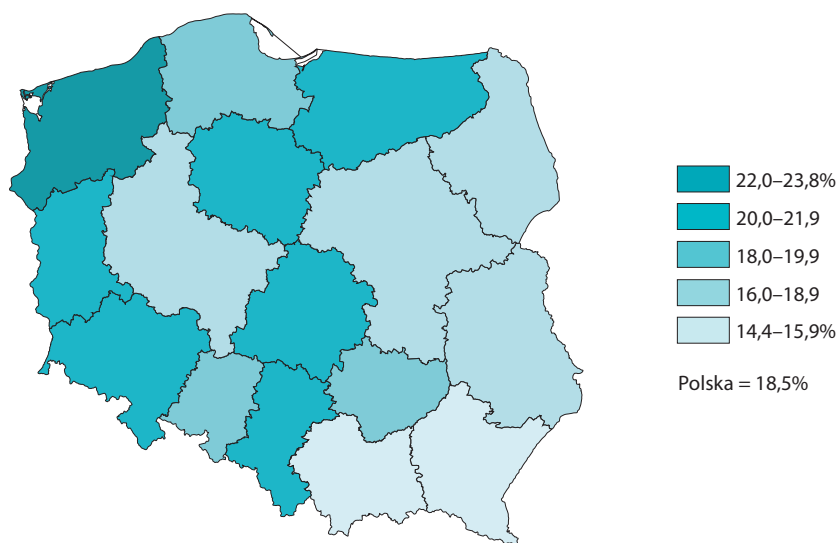
Skrócenie czasu trwania odpoczynku w grupie wieku 60–64 lata wynikało głównie ze zmniejszenia przeciętnego czasu korzystania ze środków masowego przekazu (o około 27 min.). Czas poświęcany na życie towarzyskie, uczestnictwo w rozrywce lub kulturze skrócił się w tej grupie wieku o 5 min., uczestnictwo w sporcie lub rekreacji trwało przeciętnie o 4 min. krócej, a zamiłowania osobiste, korzystanie z komputera i Internetu zajmowały o 2 min. mniej niż w 2013 r.

4.2. Aktywność społeczno-kulturalna – wybrane zagadnienia

Według stanu na koniec 2024 r. działalność prowadziło 7541 bibliotek publicznych, w tym 4925 filii bibliotecznych. W analizowanym roku w bibliotekach publicznych odnotowano 5366,6 tys. czytelników, spośród których 990,2 tys. (tj. 18,5%) to osoby powyżej 60 roku życia. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba czytelników w wieku powyżej 60 lat zwiększyła się o 4,3%, a ich udział wzrósł o 0,6 p. proc. W miastach odsetek osób starszych wśród czytelników bibliotek publicznych wyniósł 19,9%, podczas gdy na wsi osiągnął wartość 14,1%.

Najwyższy odsetek osób powyżej 60 roku życia w ogólnej liczbie czytelników, podobnie jak w roku poprzednim, odnotowano w województwie zachodniopomorskim (23,8%). Kolejne pod tym względem było województwo warmińsko-mazurskie, z udziałem wynoszącym 21,4%. Najniższe wartości odsetka osób starszych wśród czytelników bibliotek publicznych odnotowano w województwach małopolskim (14,4%) i podkarpackim (15,4%). W porównaniu z rokiem poprzednim we wszystkich województwach nastąpił wzrost udziału osób starszych w gronie czytelników.

Mapa 15. Udział czytelników powyżej 60 roku życia zarejestrowanych w bibliotekach publicznych w ogólnej liczbie czytelników w 2024 r.

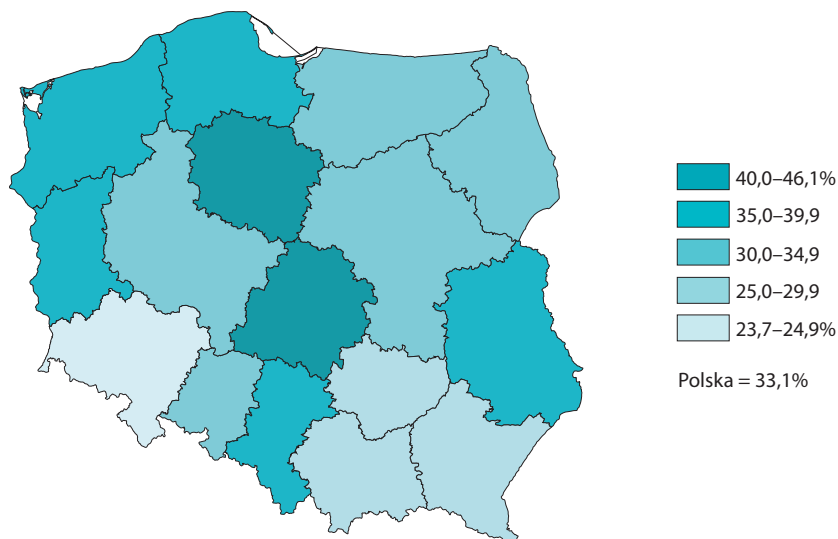
Osoby starsze korzystają z różnych form zajęć organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice. Instytucje te zlokalizowane są praktycznie w każdej gminie. Oferują zajęcia i wydarzenia kulturalne skierowane do ludzi w różnym wieku. Poprzez swoją szeroką ofertę aktywizują seniorów, rozwijają więzi społeczne oraz integrują lokalną społeczność.

Na koniec 2024 r. w Polsce działało 3911 centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, w których funkcjonowało 25,8 tys. różnego rodzaju kół (klubów lub sekcji) oferujących systematyczne zajęcia o określonym profilu tematycznym. Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. koła (kluby lub sekcje) zrzeszały 534,7 tys. członków, z czego 177,0 tys. to osoby w wieku powyżej 60 roku życia (tj. 33,1%). W miastach odsetek ten był wyższy niż na wsi i wyniósł 34,0% wobec 30,6% wśród mieszkańców wsi.

W porównaniu z 2023 r. liczba seniorów uczestniczących w zajęciach organizowanych przez koła (kluby lub sekcje) w centrach, domach i ośrodkach kultury oraz klubach i świetlicach wzrosła o 8,7%. Wyższy wzrost odnotowano na wsi (o 9,8%) niż w miastach (o 8,3%). Jednocześnie udział seniorów w ogólnej liczbie członków tych jednostek wzrósł o 0,8 p. proc.

Odsetek osób starszych wśród uczestników kół, klubów, sekcji w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach jest zróżnicowany regionalnie. W 2024 r. najwyższe jego wartości odnotowano w województwach kujawsko-pomorskim (46,1%) i łódzkim (40,9%), najniższy odsetek wystąpił w województwie dolnośląskim (23,7%).

Mapa 16. Udział osób powyżej 60 roku życia w ogólnej liczbie członków kół, klubów, sekcji w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej osób starszych należało do klubów seniora i uniwersytetów trzeciego wieku, prowadzonych przez wyżej wspomniane instytucje. Stanowili oni łącznie 64,0% ogółu członków kół, klubów i sekcji w wieku powyżej 60 lat. Dużą popularnością wśród seniorów cieszą się również zajęcia turystyczne i sportowo-rekreacyjne, w których w 2024 r. uczestniczyło 12,1% osób spośród ogółu członków tych instytucji w analizowanym wieku.

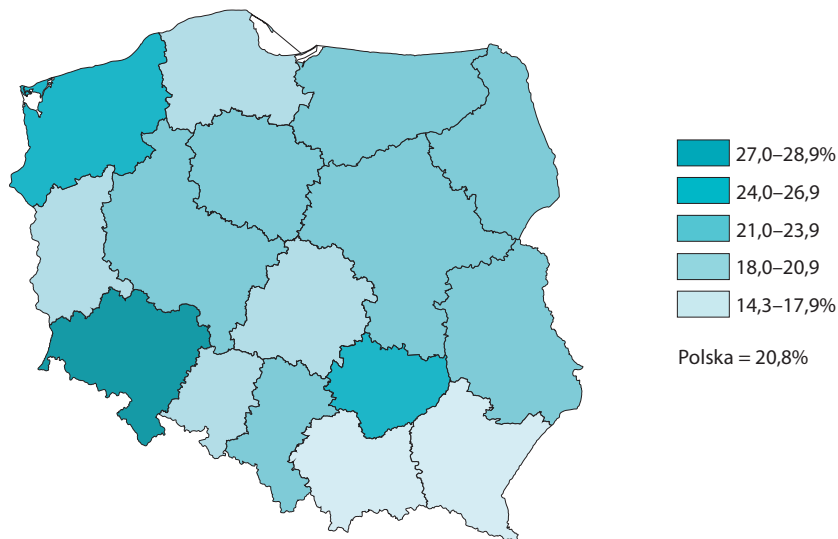
Tablica 25. Członkowie kół, klubów lub sekcji w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	Z liczby ogółem powyżej 60 roku życia		
				razem	miasta	wieś
Ogółem	534689	394582	140107	177039	134169	42870
w tym:						
Plastycznych/technicznych	117294	80335	36959	12185	8585	3600
Tanecznych	81704	63659	18045	6399	5447	952
Muzycznych	48384	35666	12718	3578	2543	1035
Informatycznych	4701	3786	915	1112	1024	88
Fotograficznych i filmowych	6208	5385	823	912	843	69
Teatralnych	12935	10639	2296	1280	1001	279
Turystycznych i sportowo-rekreacyjnych	71931	51469	20462	21379	16889	4490
Literackich	5050	3769	1281	2175	1687	488
Seniora	71474	47607	23867	67919	45595	22324
Uniwersytetów Trzeciego Wieku	48610	41106	7504	45427	38864	6563
Dyskusyjnych klubów filmowych	8196	7735	461	2155	2042	113

W 2024 r. we wszystkich centrach kultury, domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach działało 14,7 tys. grup artystycznych. Zrzeszały one łącznie 256,1 tys. członków, z czego 53,2 tys., tj. 20,8% stanowiły osoby powyżej 60 roku życia. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba seniorów wzrosła o 3,1%, a ich udział w ogólnej liczbie członków grup artystycznych zwiększył się o 0,2 p. proc.

Najwyższy udział osób powyżej 60 roku życia wśród członków grup artystycznych wystąpił w województwie dolnośląskim (28,9%). Kolejne pod tym względem były województwa świętokrzyskie (25,5%) i zachodniopomorskie (25,2%). Najniższe odsetki odnotowano w województwie małopolskim (15,7%) i podkarpackim (14,3%).

Mapa 17. Udział osób powyżej 60 roku życia w ogólnej liczbie członków grup artystycznych w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, seniorzy najczęściej angażowali się w aktywności związane z uczestnictwem w grupach wokalnych i chórach oraz w zespołach folklorystycznych. Należało do nich łącznie 37,7 tys. osób w wieku powyżej 60 lat, czyli 70,8% wszystkich uczestników w tym wieku. W miastach, wśród osób starszych należących do grup artystycznych, najwięcej uczestniczyło w zajęciach wokalnych i chórach (40,4%). Na wsi zaś największą popularnością cieszyły się grupy folklorystyczne, do których należało 48,2% członków grup artystycznych w wieku powyżej 60 lat.

Tablica 26. Członkowie grup artystycznych w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2024 r. Stan w dniu 31 grudnia

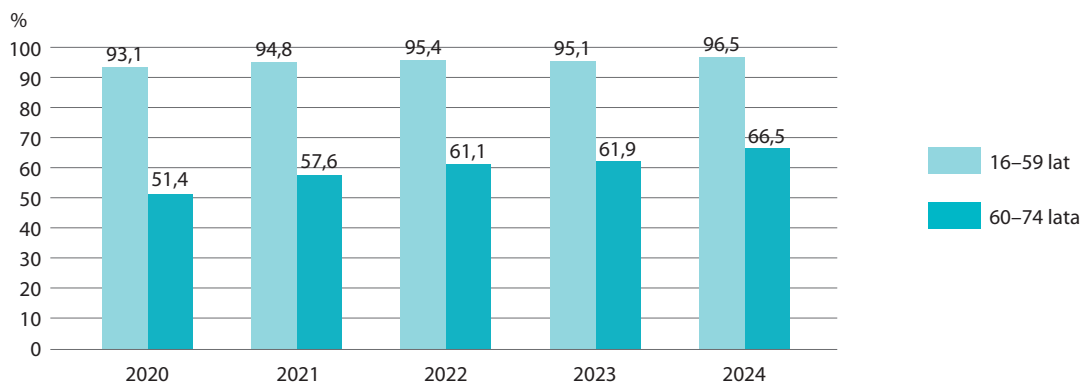
Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta	Wieś	Z liczby ogółem powyżej 60 roku życia		
				razem	miasta	wieś
Ogółem	256057	156333	99724	53211	30960	22251
w tym grup:						
Teatralnych	25911	17175	8736	5112	3213	1899
Muzyczno-instrumentalnych	37015	20376	16639	4161	2457	1704
Wokalnych i chórów	49026	31895	17131	19192	12499	6693
Folklorystycznych	53116	24522	28594	18490	7760	10730
Tanecznych	77049	52437	24612	3490	2868	622

Domy, ośrodki, centra kultury, kluby i świetlice prowadzą również różnego rodzaju kursy. W 2024 r. skorzystało z nich blisko 10,0 tys. osób w wieku powyżej 60 lat, tj. o 0,5% więcej niż rok wcześniej. Seniorzy stanowili 14,1% wszystkich absolwentów tych kursów (15,1% w miastach i 11,4% na wsi). W analizowanym roku największą popularnością wśród osób starszych cieszyły się kursy języków obcych oraz tańca, które ukończyło odpowiednio 2,2 tys. i 1,9 tys. osób powyżej 60 roku życia. Na kolejnych miejscach znalazły się kursy plastyczne i komputerowe, z liczbą absolwentów w analizowanym wieku wynoszącą odpowiednio 1,8 tys. i 1,4 tys.

4.3. Korzystanie z Internetu

Wśród osób starszych dostrzega się systematyczny wzrost udziału osób korzystających z Internetu i wzrost ich umiejętności cyfrowych. W 2024 r., zgodnie z wynikami Badania wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ITC) w gospodarstwach domowych, w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie z Internetu korzystało 66,5% osób w wieku 60–74 lata (67,6% kobiet i 65,0% mężczyzn). W stosunku do roku poprzedniego odsetek użytkowników sieci Internet w tej grupie wieku zwiększył się o 4,6 p. proc. Wskaźnik ten kształtuje się jednak nadal na dużo niższym poziomie w porównaniu z osobami młodszymi. W grupie wieku 16–59 lat z Internetu korzystało 96,5%.

Wykres 42. Udział osób korzystających z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku

W 2024 r. w populacji osób w wieku 60–74 lata regularnie (co najmniej raz w tygodniu) z Internetu korzystało 64,1% osób, tj. o 4,9 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Odsetek regularnych użytkowników Internetu wśród kobiet wyniósł 65,3%, a wśród mężczyzn – 62,6%. Częstotliwość korzystania z sieci internetowej zależy istotnie od poziomu wykształcenia. W analizowanym roku w grupie osób w wieku 60–74 lata z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym odsetek seniorów regularnie użytkujących Internet osiągnął poziom 25,9%, podczas gdy w gronie osób z wykształceniem średnim wyniósł 61,4%, a wyższym – 94,6%.

Tablica 27. Udział osób korzystających z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku według częstotliwości korzystania w 2024 r.

Wyszczególnienie	Osoby w wieku 16–59 lat	Osoby w wieku 60–74 lata	
		ogółem	w tym w wieku 65–74 lata
	w %		
Ogółem	96,5	66,5	59,5
kilka razy dziennie	82,9	36,9	31,0
raz dziennie lub prawie codziennie	11,1	19,0	17,7
przynajmniej raz w tygodniu, ale nie każdego dnia	2,1	8,3	8,1
rzadziej niż raz w tygodniu	0,4 ^v	2,4	2,7
W tym regularnie (co najmniej raz w tygodniu)	96,1	64,1	56,8

Odsetek osób w wieku 60–74 lata, które nigdy nie korzystały z Internetu zmalał w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. z 29,3% do 26,5%. W grupie kobiet wyniósł 26,2%, a wśród mężczyzn – 26,8%. Jego duże zróżnicowanie obserwuje się biorąc pod uwagę wykształcenie. W grupie osób w wieku 60–74 lata z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym aż 63,7% nigdy nie korzystało z Internetu. Odsetek seniorów niekorzystających z Internetu z wykształceniem średnim wyniósł 28,0%, a z wykształceniem wyższym – 2,1%^v.

Do łączenia się z Internetem osoby starsze przeważnie używają smartfonów i laptopów. W 2024 r. urządzenia te były wykorzystywane odpowiednio przez 60,9% i 33,7% osób w populacji w wieku 60–74 lata. Podczas korzystania z Internetu w celach prywatnych najczęściej wykonywano następujące czynności: czytanie on-line wiadomości, gazet lub czasopism (54,8% osób w wieku 60–74 lata), wyszukiwanie informacji o towarach lub usługach (45,0%) oraz informacji na temat zdrowia własnego lub bliskich (41,6%), a także korzystanie z komunikatorów (38,7%) oraz poczty elektronicznej (35,3%).

Tablica 28. Udział osób korzystających z Internetu w sprawach prywatnych w ciągu ostatnich 3 miesięcy w liczbie osób danej grupy wieku według wybranych celów

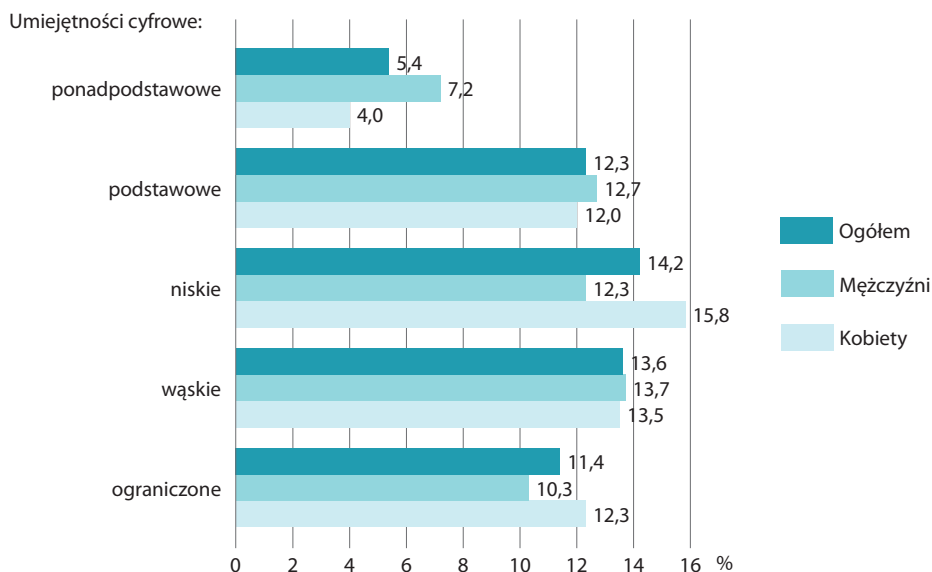
Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	osoby w wieku 16–59 lat					osoby w wieku 60–74 lata				
	w %									
Korzystanie z poczty elektronicznej	77,5	80,2	80,7	78,6	81,6	28,4	33,3	34,3	34,2	35,3
Wykonywanie rozmów głosowych lub wideo przez Internet	64,6	66,8	64,2	65,7	70,4	24,0	25,9	26,0	28,9	28,9
Korzystanie z serwisów społecznościowych	66,6	68,6	72,4	75,1	73,8	16,8	21,9	24,6	26,4	25,3
Korzystanie z komunikatorów	64,2	69,5	75,4	75,7	82,6	18,7	26,0	31,9	32,9	38,7
Czytanie online wiadomości, gazet lub czasopism	73,4	77,1	70,6	76,0	79,0	39,6	46,4	44,8	50,5	54,8
Wyszukiwanie informacji o towarach i usługach	72,5	74,9	83,2	74,1	78,0	31,2	38,2	46,7	37,2	45,0
Słuchanie muzyki pobranej lub w formie streamingu	50,3	54,3	57,6	59,2	59,0	12,2	14,5	14,8	15,9	16,8
Oglądanie nagrań wideo z serwisów tworzonych przez użytkowników (np. YouTube)	50,2	51,2	57,1	56,9	58,2	13,2	16,3	19,5	17,6	21,4
Wyszukiwanie informacji na temat zdrowia własnego lub bliskich osób	47,1	51,0	56,7	57,6	57,0	28,9	34,6	37,7	39,8	41,6
Korzystanie z usług bankowych	57,9	61,5	64,7	68,9	66,5	22,4	24,8	27,5	31,4	29,7

W 2024 r. w grupie wieku 60–74 lata 34,2% osób korzystało ze stron internetowych lub aplikacji jednostek administracji publicznej (w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem), tj. o 3,1 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Wśród osób w wieku 16–59 lat udział ten był ponad dwukrotnie wyższy i wyniósł 70,7%. W populacji osób w wieku 60–74 lata 17,1% uzyskiwało dostęp do informacji osobistych przechowywanych przez jednostki administracji publicznej, a 18,4% wyszukiwało informacje na stronach administracji publicznej. Z wysyłania, edytowania, weryfikowania lub akceptacji deklaracji podatkowych korzystało 19,0% seniorów, z otrzymywania urzędowej korespondencji lub dokumentów na swoje konto – 14,1%, a z pobierania lub drukowania formularzy urzędowych – 13,3%.

Osoby starsze nadal znacznie rzadziej, niż osoby młodsze, korzystają z możliwości nabywania towarów i usług przez Internet. W 2024 r. zakupy przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie) dokonywało 29,8% osób w wieku 60–74 lata, co oznacza wzrost o 2,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. W ciągu ostatnich 3 miesięcy przed badaniem towary lub usługi przez Internet kupowało 20,3% osób w wieku 60–74 lata (wobec 18,7% w roku 2023). Seniorzy najczęściej zamawiali odzież, obuwie i dodatki (12,0% populacji w wieku 60–74 lata), kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (5,0%), a także meble, artykuły dekoracyjne i produkty do ogrodu (5,4%).

W 2024 r. w grupie osób w wieku 60–74 lata 17,7% korzystających z Internetu posiadało co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe (wobec 15,4% rok wcześniej). Dla porównania, wśród osób w wieku 16–59 lat wskaźnik ten osiągnął wartość 60,0%. Seniorzy, którzy posiadali podstawowy poziom badanych umiejętności stanowili 12,3% (10,8% w 2023 r.), natomiast ponadpodstawowy – 5,4% (4,7% w roku poprzednim). Najwięcej osób starszych miało umiejętności cyfrowe na poziomie niskim (14,2%) oraz wąskim (13,6%). Mężczyźni na ogół charakteryzowali się wyższym poziomem umiejętności cyfrowych niż kobiety.

Wykres 43. Udział osób w wieku 60–74 lata posiadających ogólne umiejętności cyfrowe^a w liczbie ludności ogółem w tym wieku według poziomu umiejętności i płci w 2024 r.

a Ogólne umiejętności cyfrowe obejmują umiejętności z zakresu: korzystania z informacji i danych, komunikacji i współpracy, tworzenia treści cyfrowych, bezpieczeństwa, rozwiązywania problemów. Osoby posiadające umiejętności ograniczone posiadają 2 rodzaje umiejętności z wyżej wymienionych zakresów, wąskie – 3, niskie – 4, podstawowe – wszystkie (ale co najmniej jedną na poziomie podstawowym), ponadpodstawowe – każdy rodzaj.

W analizowanej populacji osób starszych udział użytkowników Internetu charakteryzujących się brakiem umiejętności cyfrowych wyniósł 9,5%. Wśród mężczyzn odsetek ten osiągnął poziom 8,9%, a w grupie kobiet 10,1%.

Uwagi ogólne

1. Osoby starsze, stosownie do uregulowań ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych, to osoby w wieku 60 lat i więcej. W przypadku braku możliwości wyodrębnienia danych dla tej grupy wieku, prezentowane są wyniki badań obejmujące najbliższą dostępną grupę wieku. Dla lepszego zobrazowania sytuacji omawianej zbiorowości, informacje przedstawiono na tle populacji ogółem bądź zestawiono je z danymi dotyczącymi osób młodszych. W niektórych przypadkach w grupie osób starszych wyodrębniono dodatkowe grupy wieku.
2. Podstawowym źródłem informacji prezentowanych w publikacji są wyniki badań statystycznych prowadzonych zgodnie z Programem badań statystycznych statystyki publicznej, zarówno przez Główny Urząd Statystyczny, jak i w ramach statystyki resortowej. Wykorzystano również wyniki prac eksperymentalnych GUS. Źródłem uzupełniającym są dane administracyjne i opracowania zbiorcze pozyskane z Narodowego Funduszu Zdrowia i Biura Informacji Kredytowej. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza statystyki publicznej opatrzone odpowiednimi notkami.
3. W opracowaniu prezentowane są koszty świadczeń zdrowotnych ponoszone przez NFZ, które w przypadku świadczeń szpitalnych i specjalistycznych można w sposób bezpośredni, a w przypadku podstawowej opieki zdrowotnej, w sposób pośredni przypisać do świadczeniobiorcy.
4. Ze względu na charakter publikacji (analiza wielod dziedzinowa) oraz wtórne wykorzystanie danych, nie są zwykle prezentowane wyjaśnienia metodologiczne, ani objaśniane stosowane pojęcia. Definicje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodologiczne dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki prezentowanych w niniejszej publikacji znajdują się w publikacjach tematycznych GUS oraz w zeszytach metodologicznych (m. in. „Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności”, „Badanie budżetów gospodarstw domowych”, „Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej”, „Statystyka kultury”, „Ruch naturalny. Bilanse ludności”, „Statystyka rynku pracy i wynagrodzeń”, „Statystyka zdrowia i ochrony zdrowia – sprawozdawczość GUS”, „Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego. Badania wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych”, „Pracujący w gospodarce narodowej według źródeł administracyjnych”, „Budżet czasu ludności”).
5. Wartości względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
6. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
7. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 czerwca.